GEORGES COGNİOT

KOMÜNİST ENTERNASYONAL

temel yayınlar

temel
yayınlar

BİRİNCİ BASKI
Haziran-1975

ÇARK Matbaası — Ankara 1975

GEORGES COGNİOT

KOMÜNİST ENTERNASYONAL

(tarih özeti)

Çeviren
HÜSEYİN GÜÇLÜ

Bu eser,
Komünist Enternasyonal'in
50. Kuruluş Yılı
için yazılmış
ve
Mart 1969'da ilk kez
basılmıştır.

L'INTERNATIONALE COMMUNISTE
Editions Sociales, Paris-1969

Temel Yayınlar : 2

Yönetim Yeri : Necatibey Cad. 25/9 Yenişehir-ANKARA

Sorumlu Yönetmen : **Attila Tanılkan**

ÖNSÖZ

Georges Cogniot'nun Komünist Enternasyonal'in tarihi üzerine hem akıcı, hem de belge dolu olan ve Enternasyonal'in kuruluşunun ellinci yıldönümü için çıkan eserine en geniş yayım ve en büyük başarı dilerim. Uluslararası proletarya dayanışmasının ve çeşitli ülkelerdeki işçi sınıfı eylemleri birliğinin sorunları her zaman Fransız Komünist Partisinin dikkatinin birinci planında yer aldı ve almaktadır. Komünist Enternasyonal tarafından 1919 ile 1943 arasında edinilen zengin deneylerin incelenmesine bütün militanların gösterececkleri ilginin ilk nedeni budur.

Çeşitli ülkelerin komünist partileri arasındaki ilişki biçimleri çok değişmiş olsa bile, geçmişin dersleri değerlerini korumaktadır.

Komünist Enternasyonal bir çeyrek asırdan daha az varoldu, fakat Fransız işçi sınıfımızın ve dünya işçi sınıfının tarihinde, bütün anti-emperyalist hareketin tarihinde derin bir iz bıraktı. Yüce eserinin anlatısı, eski zamanların bir destanı ,en yaşlı komünist kuşağın hayatının bir bölümü olarak sayılamaz: Bu, kendi öz eylemimizin ilk başlığıdır.

Marksizmin düşmanlarını kırağı çalmaz ve burjuva toplumunda pek çok desteklerden yararlanırlar. Partimizin kökenlerinin, oluşumunda Lenin'in rolünün, dünya komünist hareketinin merkezi ile yaklaşık bir çeyrek asır esnasındaki ilişkilerinin tabiatını bozup iftira ederler. Kendi öz tarihimizi ve düşmanlarımızınkini tanımak zaferimizin bir koşuludur. Bu eserde bu doğru bilgi edinilecektir.

Burada özellikle, bütün dünya komünistlerinin önderi olarak, işçi sınıfının politika adamı olarak Lenin'in faaliyeti görülecektir. Burada, kitleler için nasıl mücadele etmek, proletaryanın devrimci birliği için, bütün sömürülenlerin birleşmesi için büyük kavgayı nasıl örgütlemek gerektiği Lenin'in okulunda öğrenilecektir. Daha sonra, faşizme karşı Fransız işçi sınıfının pratik eylemleri tarafından, Maurice Thorez'in yönetimi altında Fransız Komünist Partisinin birlikçi politikası tarafından bir örneği verilmiş olan bu kavgayı yeni boyutlara genişleterek ele alacak olan, Komünist Enternasyonal'in başındaki Dimitrov'dur.

Kuşkusuz, Komünist Enternasyonal'in tarihini okurken, Bugünkü mücadelesinde proletaryaya gerekli olan herşeyi bütünüyle hazır bulmamaktayız. Ne 1921'in koşulları, ne 1935'in koşulları şu anda özdeş bir biçimde yenilenmemektedir. Bununla birlikte, bu tarihin bize sunduğu şeyler, **en açık seçik güncelliğin** bilgileri ve öğütleridir.

Georges Cogniot, Lenin ve leninistlerin iki cephe: Sağ oportünizme karşı ve sekter goşizme karşı mücadelesini, incelemesinin can alıcı yerine yerleştirmekte haklıdır.

Sağ oportünizm, burjuvaziyle uzlaşma, sermayenin açık ya da kapalı desteği, işçi sınıfının tavrının sınıf düşmanının rahatlıklarına uyarlanması politikasıdır. Oportünizmden yoksun ve faaliyetinde Marks'ın öğretisince önderlik edilmeyen bir proletarya partisinin yokluğu Batıdaki 1919-1920'lerin devrimci hareketlerinin başarısızlığının nedeni olmuştur. Lenin, oportünizmi kovuşturuyor ve işçi hareketinden söküp atıyordu.

Fakat Lenin, laf ve «aşırı devrimci» gösteriş, demokratik reformlar için proletaryanın mücadelesinin karşısına sosyalist devrimin bağnazca konulması, acil taleplerin savunması konusunda nihilist türden kelimeler, işçi sınıfının müttefiklerini küçümseme, ve proleter olmayan kır ve kent emekçilerine karşı saygısızlık, Devlet iktidarı sorununda yarı anarşist tutumlar [olan, ç] sekter goşizmle de daha az güçle savaşmıyordu. Goşistlerin kaba hatalarının açıkça mahkûm edilmesi ve ilke eleştirisi, Lenin'in gözünde, partinin en başta göreviydi.

Pek çok kez vurgulamış olduğu gibi, sınıf mücadelesinin ciddileşme dönemlerinde müritlerini bir aşırı uçtan ötekine atılmaya götüren küçük-burjuva devrimciliğidir. Toplumun sarsıntıları özellikle güçlü olduğu zaman, küçük-burjuva umutsuzluktan aşırı devrimciliğe veya aksine, kolayca geçer. Ya herşeyi derhal ister ya da hiçbir şey istemez.

Lenin her zaman diyordu ki; toplumsal dönüşüm uzun olabilir, bir dizi ön koşul gerektirebilir ve gerektirecektir, fakat bütün çalışmayı bu dönüşüm amacıyla, yani sosyalist devrim amacıyla yapmak gerekir.

Komünist Enternasyonal'in bütün tarihi boyunca, devrimci çizginin sağ oportünizme karşı, ve sekter goşist biçim bozmalarına karşı ikili mücadeleyi belirtmesi, Georges Cogniot'un kitabının büyük bir onurudur. Sadece bu niteliği olsaydı bile, eser gene açıkça salıkverilebilirdi. Fakat okuyucu eserin her bakımdan iyi olduğuna kolayca ikna olacaktır. Komünist Enternasyonal anılarını tazeliyecek olan hem eskilerin ve hem de öğretici ve coşku verici tarihini öğrenmekte yararlı olan gençlerin saygı dolu kabullerini görmesi dileğiyle.

Waldeck ROCHET

GİRİŞ

Zamanımızın komünist hareketi, bugünkü kuşaktan önce gelen ve kuvvetli yanları olduğu kadar zayıf yanları da olan kuşakların omuzları üzerinde yükseldi adeta. Bu kitap başlıca, 1919'dan 1943'e kadar bir çeyrek yüzyıl sırasmda çalışıp savaş vermiş ve bugünün komünist hareketinin kökeninde olan Komünist Enternasyonal'in ya da Üçüncü Enternasyonal'in onurlu tarihinin bir özetini sunmaktadır.

Yazar, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi nezdindeki Marksizm-Leninizm Enstitüsü tarafından hazırlanmış olan, yaklaşık sekizyüz sayfalık bir cilt olacak olan, **Komünist Enternasyonal'in tarih özetini**, el yazmalarında tanımanın mutlu talihine kavuştu. Eğer burada Enternasyonal'in Fransız hareketiyle ilişkilerini özellikle vurgulamaya çalışılmasaydı, bu şimdiki çalışma, pek çok bakımdan, bu çok büyük eserin ancak basit bir özeti olurdu. Buna karşılık, mütevazi bir çalışmanın boyutlarmı aşmamak için, Enternasyonal'in sömürge ve yarı sömürge ülkelerdeki eylemi, bununla birlikte temel önemini olduğundan az değerlendirmeksizin, büyük ölçüde bir yana bırakıldı. Bu alanda ana çizgileriyle sınırlanıldı.

Komünist Enternasyonal'in, proletarya devrimleri dönemi olan tarihsel dönemimizin ilk aşamasında yerine getirdiği eserin anısı, bütün marksist-leninistler için, bütün Fransa devrimci emekçileri için değerlidir. Ülkemiz işçi sınıfını yeni tip bir işçi partisine kavuşturmak için Lenin'in yönetimi altında oynadığı kesin rolden hoşnutturlar. Komünist Enternasyonal'in tarihi, Fransa için, komünist hareketin doğup büyümesinin tarihiyle, genç partiyi ergenlik çağına ve olgunluğa götüren zor gelişmenin tarihiyle, bütün oportünizmlere karşı amansız bir mücadelede elde edilmiş olan Fransa'daki marksist-leninist düzeyin yükselmesinin tarihiyle, Komünist Partisinin ülkenin birinci politik gücüne dönüşümünün tarihiyle içiçedir.

Fransa devrimci emekçileri, Enternasyonal'in göstermiş olduğu eylemi bütünüyle açıkça olumlu sayarlar. 15 Mayıs 1943 tarihli, 227 sayılı, gizli **L'Humanite*** şöyle diyordu.

> «Fransız Komünist Partisi, eğer, en güç koşullarda, Fransız halkının günlük ve gelecek çıkarlarını savunmanın yolunu her zaman bulabilmişse, bunu Komünist Enternasyonal'in bilgilerine borçlu olduğunun bilincindedir.»

Burjuva tarih bilimi de bunu bizzat kabul etmek zorundadır. Anti-komünist tarihçi Georges Lefranc, «1919'dan 1933'e Fransa'daki Sosyalistler ve Komünistler» konusunu incelerken, Tours'dan [Tours Kongresi, ç] sonra Komünist Partisinin Enternasyonal'den kopmasına ya da «tavrını yumuşatması için» Enternasyonal üzerine bir baskı yapmasma inananların spekülasyonları «olay tarafından doğrulanmadı»: Aksine, Fran-

*/ L'Humanité, Fransız Komünist Partisinin günlük merkez organı. [ç.]

sız Komünist Partisi gittikçe Lenin'in istediği parti oldu, diye yazıyor.[1]

Devrim davasına, işçi sınıfının çoğunluğunu fethetmek için amansız mücadele politikası ve sosyalizm savaşı ile demokrasi savaşının birleştirilmesi, işçi sınıfının tek cephesi* parolası, sosyalist devrime yolalma olarak işçi ve köylü hükûmetinin yaratılması fikri, çok geçerli ve çok verimli halk cephesi anlayışı, ezilen halkların devrimci hareketini güçlendirmeyi ve proletarya devrimiyle ittifakını kurmayı amaçlıyan tek anti-emperyalist cephe politikası: İşte Komünist Enternasyonal'in unutulmaz kazanımları, uluslararası komünist hareketin bugünkü zaferlerinin ve dünyasal etkisinin siyasal temelleri.

Komünist Enternasyonal'in Lenin'in ölümünden sonraki faaliyetinde kuşkusuz hatalar, bazen sekter nitelikte hatalar gösterilebilir. Fakat, bu, uçsuz bucaksız onurlarını unutmaya mahkûm ederek, Komünist Enternasyonal'in hataları üzerine dikkati yoğunlaştırmaktan çok tarihsel gerçeğin biçimini bozmaktır.

Şu halde, sosyalist eski Enternasyonal'in 1914'te tam siyasal yıkılması sonucu ve marksizmi oportünist soysuzlaştırma ve sahtecilikten koruma amacıyla, Komünist Enternasyonal'in nasıl oluşmuş olduğunu göstereceğiz. İşçi hareketinin düşmanları, onun Lenin tarafından çeşitli ülkelere komünizmi yerleştirmek ve Sovyet Rusya'nın dış politikasına bir alet olarak kullanmak için, yapay olarak kurulmuş olduğunu iddia ederler: Hiçbir şeyin, tarihsel zorunluklara ve tarihin

---

1/ **Tarihçiler ve Coğrafyacılar**, no: 215, ocak 1969, s. 347.

*/ Kitapta geçen; yazarın kullandığı ve dünya litaratürüne yerleşmiş «tek cephe» deyimi, Türkiye okurunun «birleşik cephe» olarak tanıdığı deyimdir. [ç.]

öncül gerekimlerine yeni organizmanın ortaya çıkıp gelişmesinden daha uygun olmadığını olaylarla kanıtlayacağız. Kavga partilerinde işçi öncüleri toplamak için Komünist Enternasyonal'in çabalarını hatırlatacağız. Ekonomik ve politik çıkarları için emekçi kitleleri harekete geçirme eylemini anlatacağız.

Fakat bizzat Komünist Enternasyonal, bir çırpıda ortaya çıkmamıştır. Yaşlı kuşakların devrimcileri tarafından hazırlanmış bir kaide üzerine kurulmuştur. Komünizmin 1919 yılından çok daha eski bir geçmişi vardır. Marks'ın çıraklarından en büyüğü Lenin, eski devrimci kuşakların teori ve pratiğini kılı kırk yararak incelemişti ve Komünist Enternasyonal için ortamı hazırlamış olanların tarihsel eserinin saygınlığı içinde gençleri yetiştiriyordu. Komünist Enternasyonal üyelerinin dikkatini, önceki devrimci kuşakların mirasını özümlemenin zorunluluğu üzerine, defalarca çekmiştir: Örneğin bizim ülkemizle ilgili belgelerinde şu okunmaktadır:

> «Bir Fransız komünistinin, Lafargue'ın eserlerini, guesdizmin en güçlü yanlarını ve henüz marksist olduğu devirdeki Guesde'in en iyi eserlerini tanımaması kabul edilemez.»[1]

Leninizm, I. ve II'nci Enternasyonal'de gerçekten marksist ve gerçekten devrimci olan herşeyin gelişip sürmesidir.

1/ **Komünist Enternasyonal'in partilerinin bolşevikleştirilmesi üzerine tezler**, 1925, İkinci Kısım, 7'nci paragraf.

TARİHSEL ORTAM

BİRİNCİ ENTERNASYONAL

Uluslararası ilk komünist örgüt, 28 eylül 1864'te Londra'da kurulmuş olan Uluslararası Emekçiler Derneği (UED) olmuştur. Kapitalizmin tarihinin ilk ekonomik dünya bunalımı, 1857 bunalımından sonra proletarya hareketinin ve demokratik hareketin güçlenmesi kendini göstermişti: İtalyan birliği için ve Alman birliği için mücadele, Rusya'nın devrimci durumu, Birleşik-Devletlerin iç savaşı (1861-1865), bütün bunlar işçi ve halk güçlerinin yükselmesine tanıklık ediyordu. Enternasyonal tam vaktine uygun geliyordu. Marks **geçici Tüzük** olarak **açış Çağrısını** kaleme aldı.

U.E.D. uluslararası çapta ilk komünist kitle örgütü olmuştur. U.E.D. sayesinde, Avrupa ve Amerika'nın ileri işçileri proletarya enternasyonalizminin okulundan geçtiler. Marks'ın istediği:

> «Çeşitli ülkelerin işçileri birbirlerini sadece kardeş ve kurtarıcı ordunun yoldaşları olarak **hissetmeyip**, fakat öyle **davranmaları**[1]» da idi.

Marks ve Engels, Enternasyonal'de hatalı öğretileri yenmeğe, bilimsel komünizmin fikirlerine zafer

1/ Karl Marks: **Geçici Merkez Konseyi delegeleri için bilgiler...**, şubat 1867.

kazandırmaya çalıştılar. Marks ve Engels trade-unionların İngiliz yöneticilerinin oportünizmine, Mazzini'nin[1] burjuva-radikalizmine karşı, küçük-burjuva prudoncuların karşı devrimci ütopyalarına, blankistlerin maceracılığına, yüksekten söz söyleme zevkine ve Bakhunin'in anarşizmine, lasalcıların reformizmine karşı savaş verdiler. Bütün bu burjuva ve küçük-burjuva akımları, Fransa'da, İspanya'da ve Belçika'da pek çok işçi prudonizme, blankizme, anarşizme yani özbeöz küçük-burjuva görüşlere duyarlı kalırken, Almanya'da bile pratikteki etkileri direnmekte olmasına karşın aydın karşılaştırma alanında yenilmişler, iyice yenilmişlerdir.

U.E.D.'de, Marks uluslararası proletarya politikasının temel sorunlarına son biçimini verdi. 23 temmuz 1870 tarihinde Enternasyonal'in Genel Kurulu Çağrısında şöyle diyordu: «Ekonomik sefaletleri ve politik sayıklamasıyla eski toplumun aksine, uluslararası kuralı **Barış** olacak olan, çünkü halkların ancak bir tek yasası olacak: **Emek!**, yeni bir toplum ortaya çıkmak üzeredir.»

Enternasyonal, politik olarak işçi sınıfının iktidarı fethedip diktatörlüğünü kurmasının ilk ve kahraman girişimi Paris Komünü'nü doğurdu. Bütün hatalarına karşın Komün, bütün ülkelerin proletarya hareketi için yüce bir örnek olmuştur. İşçi sınıfının güçlü, öngörülü, bağlantılı ve disiplinli bir partiye ihtiyacı olduğunu özellikle gösterdi: Paris Komünü onurluca dövüşmesini biliyordu, ama özellikle gerçek bir proletarya partisine sahip olmadığı, fakat aksine, bağrında en az üç eğilim barındırdığı için yenmesini bilmedi. Gelecekte, işçi sı-

---

1/ Sınıf mücadelesine karşı yenilmez tiksinmesiyle.

nıfı komüncüler tarafmdan gösterilmiş olan fedakârlık zihniyetinde ama iyi gören bir baş, güçlü ve sağlam bir partiyle donanmış olarak yetiştirilmeliydi.

Enternasyonal'in Londra Konferansında (1871) ve Lahey Kongresinde (1872), Marks ve Engels toplumsal devrimin zaferini sağlamak durumunda olan bağımsız bir proletarya partisinin her ülkede kurulması ve nihai amacımn gerçekleştirilmesi, sınıfların ortadan kaldırılması üzerine bir kararın kabul edilmesini elde ettiler. Böylece, bir süre sonra işlemesini durduracak olan Birinci Enternasyonal işçi sınıfının ulusal kitle partilerinin oluşturulmasına alan hazırlıyordu.[1]

ULUSAL KİTLE PARTİLERİNİN OLUŞTURULMASI DÖNEMİ

Bu dönemden itibaren batı için yeni bir aşama başlamaktadır: Güçlerin biraraya getirilmesi, büyük dönüşümlerin gelecek dönemine «barışçı» hazırlık dönemi. Her tarafta büyük ulusal sosyalist partiler kurulmaktadır; hareket, Lenin'in dediği gibi, **genişliğine** gelişmektedir.

Fakat bütün büyük ülkelerde sosyalist kitle partileri ortaya çıkar çıkmaz, bu partiler arasında ilişkinin zorunluluğu bir Enternasyonal ihtiyacım yeniden hissettirir. Engels'in yönetimi altında (Marks 1883'de ölmüş olduğundan) marksistler, işçi partilerinin uluslararası birliğinden yana hareketi kendi çıkarları için müsadere etmeyi denemekte olan Fransız ve İngiliz oportünistlerine karşı savaş verirler. Bu mücadele başarıyla

1/ Birinci Enternasyonal'in bütün bu evrimi üzerine, bkz. Georges Cogniot, Çağdaşımız Karl Marx, Waldeck Rochet'nin önsözü, Editions sociales, 1968.

taçlanır: İkinci Enternasyonal'i fiilen kuran uluslararası sosyalist işçi kongresi temmuz 1889'da, Paris'te toplanır.

Marksizm, işçi hareketinin hakim eğilimi olarak ortaya çıkar. Sosyalist partiler kitlelerin örgütlenmesi ve politik mücadele konusunda değerli bir deney toplarlar; işçi sınıfına yararlı ekonomik ve politik reformları söküp alırlar. Bununla birlikte, kapitalizmin nisbeten barışçı bir gelişmesinin koşullarında evrim yapan sosyalist hareketin genişliği bile ciddi tehlikeler içermez: Sosyalist partilerin saflarına giderek, kendi oportünist eğilimlerini ve politik kaypaklıklarını getiren burjuva aydınlar girer; öte yandan, burjuvazinin sömürgelerin sömürülmesinden elde ettiği aşırı kâr artıklarıyla beslenen işçi aristokrasisi oluşur ve oportünizmin başlıca desteği olacaktır. Elde edilen reformlar, bazı tabakalarda sosyalist devrimin gereksiz olabileceği yanılgısını uyandırır.

İKİNCİ ENTERNASYONAL'DEKİ OPORTÜNİZM VE LENİN'İN MÜCADELESİ

Yavaş yavaş, oportünizm uluslararası sosyal-demokrasiyi kemirir. Bir kötü özellikler bütünü yayılır: Kitlesel eylemlerin ihmali ve «parlamenter salaklık», zorunlu taktik esnekliğini ilke zihniyetinden ayırma eğilimi, revizyonizm için hoş görü, teoriyi hor görme, örgütlenme konusunda oportünist kurallar, olarak oportünistlerin seçimi Bernstein: «Kongrelerde geleneğin gücü tarafından yenilmiş olan revizyonizm, pratikte muzaffer olarak üstün gelmektedir», diyebiliyordu.

«Marksizm ve Revizyonizm» üzerine 1908 tarihli incelemesinde Lenin, küçük-burjuvazinin sosyolojik ağırlığından ve geniş işçi partilerine küçük-burjuva anlayışların durmaksızın girmesinden gelen uluslararası bir olgunun söz konusu olduğunu göstererek, revizyonizmin toplumsal ve ideolojik köklerini açığa çıkardı.

> «Tutumunu hal ve durumlara göre belirtmek, günün olaylarına, çok küçük politik olayların kararsızlığına uymak, proletaryanın hayatî çıkarlarını ve kapitalist rejimin bütününün temel özelliklerini unutmak, anın gerçek ya da farzedilen avantajları adına bu hayatî çıkarları feda etmek: Revizyonist politika budur[1]».

Aym zamanda, Lenin marksizmin goşist biçim bozmalarına karşı, özellikle, günlük küçük çalışmadan özellikle parlamenter faaliyetten söz edilmesini duymak istemiyen ve bütün taktiğini devrimci güçleri biraraya getirmekle ciddi olarak uğraşmaksızın «büyük akşamı» beklemeye indirgeyen anarko-sendikalizme karşı mücadele ediyordu.

Fransız işçi hareketi özellikle açık seçik olan bir dizi olumsuz özellikle ayırdediliyordu: Örneğin, birleşik sosyalist partideki devrimci kanadın zayıflaması, bu parti ile sendikal örgüt arasında ilişki kesilmesi, sendika hareketinde reformizmin ve anarko-sendikalizmin güçlülüğü, politik planda olduğu kadar ekonomik planda da işçi sınıfının zayıf örgütlenme derecesi[2].

Bolşeviklerin iki cephede sağ oportünizme karşı ve goşizme karşı mücadelesi uluslararası işçi hareketinin

---

1/ Lenin, Eserler, Editions sociales, cilt 15, s. 34.

2/ A.—A. Trembitzkaya: 1899'dan 1917'ye kadar Fransa'da sosyalist hareket. Moskova, 1964, s. 400 (rusça)

güçlenmesine yardım ediyordu. Ağustos 1907'de uluslararası Ştutgart Kongresinde bu çok iyi görüldü. Lenin, her savaş ilânına orduların greviyle ve genel ayaklanmayla karşılık verilmesini isteyen ve haksız savaşlarla haklı savaşlar, devrimci kurtuluş savaşları arasında hiçbir ayırım yapmıyan Gustave Hervé'nin ultra-goş ve demagojik metni dahil, Kongre komisyonuna sunulan savaş ve militarizm üzerine karar tasarılarını eleştirdi. Bolşevikler (Lenin) ve Polonyalı sosyal-demokratlar (Rosa Luxemburg):

> «Savaşın bununla birlikte [sosyalist partilerin çabalarına rağmen] patlak vermesi halinde, en derin halk tabakalarını ajite etmek ve kapitalist hakimiyetin düşüşünü hızlandırmak için savaş tarafından yaratılmış olan ekonomik ve politik bunalımı bütün güçleriyle kullanmak ve savaşı derhal durdurmak için aracılık etmek görevleridir[1]».

diyen önemli değişiklikte devrimci pozisyonu açıkça belirtip kabul ettirdiler.

Ağustos-eylül 1910'daki Kopenhag uluslararası Kongresinde Lenin, oportünizme karşı meydan savaşını sürdürdü. Orada bir sol konferans örgütledi ve bu konferansa özellikle Fransa için Jules Guesde ve Charles Rappoport katıldılar.

Kopenhag Kongresi militarizme karşı mücadenin pratik araçlarının incelenmesini yeniden ele aldı ve Ştutgart'ın başlıca kararını doğruladı[2].

1/ Bkz. Georges Cogniot: «Ştutgart kongresi», La Nouvelle Revue İnternasyonale' de, ağustos 1907.

2/ Bayan Annie Kriegel'in İşçi Enternasyonalleri üzerine kitabında (P.U.F. 1966, s. 34) demediği şey. Bu incelemeyi yapmak için gösterdiği özen Kopenhag Kongresi'nin tarihini 26 ağustos—30 eylül olarak göstermesinden zaten yeterince belli olmaktadır oysa tarihler 28 ağustos—7 eylül'dür.

Bilinir ki, dünya savaşının şu öncülü olan ve Balkan savaşının sonucu olan gergin durumda 1912 kasımında toplantıya çağrılan Bâl olağanüstü Kongresi savaşa karşı yeniden büyük bir gösteri oldu ve yeniden, Manifestosunda Ştutgart kararını onayladı.

1914'ÜN İFLASI

1914'ün korkunç çatışması patlak verdiği zaman, bu, şu halde İkinci Enternasyonal için bir sürpriz değildi. Kongreleri, tehdit eden savaşı bir soygun savaşı olarak, emperyalist bir savaş olarak açıkça tanımladılar. Zalim güçlerin saldırısı Ştutgart'ta ve Kopenhag'da tıpatıp öngörülen türdendi.

Bununla birlikte İkinci Enternasyonal bu kararları uygulamak için hiç bir şey yapmadı: Bu karaları parça parça etti. Görevinin yerine getirilmesi mücadelesinde yenilmedi: Fakat sadece iflas etti. Savaşan ülkelerin hemen hepsinde, temsilcileri emperyalist niteliğini önceden oybirliğiyle kabul ettikleri savaşı «haklı» ve «savunma» savaşı ilân ettiler: Parlamentolarda savaş kredileri için oy verdiler ve kendilerinden istendiğinde bakanlığa bile girerek, «kutsal birliğe» coşkuyla katıldılar. Daha sonra Raymond Lefebvre'in diyeceği gibi, «onlar» asker toplayıcı çavuş, isyan kırıcı, savaş uzatıcı rollerini aldılar.[1]

Bununla birlikte İkinci Enternasyonal'in şeflerinin soysuzlaşması, işçi hareketinin bizzat doğasından gelen

---

1/ Raymond LEFEBRE: **Sovyetlerin Enternasyonal'i** 10 eylül 1919'un **La Vie ouvrière**'ine ek.

uluslararası dayanışma eğilimini ortadan kaldırtamıyordu.

Rusya'nın dışında; Sırp sosyal-demokrasisi, sol («dar») Bulgar Sosyal-Demokrat Partisi, Rosa Luxemburg ve Franz Mehring (daha sonra, savaş kredilerine ancak 4 ağustosta yanlış bir parti disiplini duygusuyla oy vermiş olan Karl Liebknecht'te bunlara katılır) etrafında toplanmış bulunan Alman solları, Letonya Sosyal-Demokratları, Polonya'lı bir fraksiyon, İngiltere sosyalist partilerindeki küçük sol muhalefet, Hollanda «tribüncüleri» proletarya enternasyonalizmine sadık kaldılar.

Ülkemizde, savaşa karşı hareket zayıf, umutsuz, parça parça idi; bununla birlikte, tek tek bir kaç ses, Pierre Monate'ın ve Louise Saumoneau'nun sesleri daha sonra, sosyalist partinin ve C.G.T.'nin iflas eden yönetimine karşı yükseldiler. **L'Eclaireur de l'Ain'de,** Nicod Liebknecht'nin kavgasını selâmladı ve Fransa'da aynı mücadele için çağrıda bulundu. Metal Federasyonu yönetlclsi Merrheim ile barışa dönüş için durum aldı: **L'Union des métaux**'nun mayıs 1915 tarihli sayısmda, «dünyanın bütün pazarlarında ulusların özgür rekabeti yoluyla anlaşmayı», «ticari faaliyeti», «zenginliği» ve hem bazı mason çevrelerinin etkisini ve hem de, daha ilerde göreceğimiz gibi, Troçki'nin[1] etkisini dile getiren diğer lafazan dilekleri içeren bulanık bir program ifade edecektir. Romain Rolland savaşa Fransa'dan Ludmila Stahl, sosyalist partinin tabanının —özellikle Paris'in 5'nci seksiyonu, Levallois-Perret, Saint-Mandé, Bourg-la-Reine, Sceaux seksiyonları, Seine-et-Oise, Eure

1/ J. ROCHER: **Lenin ve Fransa'da zimmerwald hareketi**, Bureau d'Editions, Paris, 1934, s. 21-22.

-et-Lair, La Somme, La Vienne, l'Allier, l'Ariège federasyonları üyeleri— keyfî olarak bakanlıklara katılmaya karar verdiklerinden dolayı yöneticileri kınamak için 1914 sonunda 1915 başında öfkeli kararlar aldıklarını, Lenin'in hayat arkadaşı Krupskaya'ya haber verebiliyordu.[1] Gene, başka bir bolşevik militan, Serafima Hopner (Nataşa) **L'Humanité**'nin şöven tavrı konusunda Paris 5'nci seksiyonunun gürültülü patırtılı tartışmalarından 24 şubat 1915'te Krupskaya'yı haberdar ediyordu. Daha başka bolşevikler de Lenin'in fikirlerini Fransız işçi hareketinde yaymak için faal olarak çalışıyorlardı, örneğin S. Nazarof, I. Konyavko, G. Biyelenki. Fransız sosyalist partisinin resmî yönetimine muhalefet bundan geride kalmıyordu. Sosyal şövenizme karşı direniş —Ludmila Stahl'ın Lenin ve Krupskaya'ya mektuplarında belirttiği gibi— özellikle Haute-Vienne gibi gesdist gelenekteki il federasyonlarından geliyordu.

İtalya'da, devrimci sosyalistler şövenizme karşı kararlı bir biçimde mücadele ediyorlardı. Romanya sosyalist partisi, ağustos 1914 kongresinde, uluslararası kararlara sadık kalmıştı ve emperyalist savaşın devrimci çıkış yolunu göstermişti.

Bununla birlikte, proletarya enternasyonalizminin bayrağını açacak tek büyük parti bolşevik partisiydi; sınıfsal işbirliğine diğer bütün karşı çıkanlar zayıftılar. Bundan başka, proletaryanın devrimci eyleme geçmesinin eski oportünist şeflerle kesin bir kopmayla, dönüklerin temizlenmesi ve gerçekten marksist partilerin yaratılmasıyla ancak mümkün olduğunu hemen görmediler— ne kadar da gerekliydi bu. Alman solları ör-

---

1/ A.—A. Trembitzkaya, adı geçen eser, s. 401.

neğin, şovenlere karşı ve merkezci uzlaşmacılara karşı savaş veriyorlardı, fakat örgütlenme tedbirlerine karar vermiyorlardı. Yeni tip bir parti için mücadele etmiyorlardı, Lenin'in ve dostlarının Rus sosyal-demokrasisinde yapmış oldukları gibi. İhanet anlamına gelen bir disiplinden kurtulmanın zorunluluğu düşünülmüyordu: işçi sınıfına ve devrime ihanet ederek, oportünist liderlerin işçi hareketinin birliğini düpedüz yıkmış olduklarını görülmüyordu.

Merkezciler ya da gizli oportünistler savaşa sözde karşıydılar, fakat gerçekte sağcılarla birliği ve anlaşmayı savunuyorlardı. Şefleri Karl Kautski idi. Lenin, doğal olarak kitlelere soğuk olan açık oportünizmi, küçük marksist kelimelerle oportünist pratiği mazur gösteren ve devrimci eylemi yersiz zamansız ilân etmek için safsataları çoğaltan şu tam ortanın teorisinden daha az zararlı sayıyordu. Fransa'da, merkezcilik Jean Longuet tarafından temsil ediliyordu.

İşçi hareketinde devrimci kanadın sağlamlaşması için kesin olacak olan Lenin'in yardımı, bolşeviklerin yardımıdır. Ekim 1914'ten itibaren, Lenin, bolşeviklerin diğer ülkelerin bilinçli işçilerini desteklemekteki mutlak görevlerinden sözediyordu. **Kapitalizmin en yüksek aşaması, Emperyalizm** kitabı emperyalizmin sosyalist devrimin arefesi olduğunu kesinkes ispatlıyordu. Lenin, işçi hareketinin yenilenmesinin ancak bayağılaştırılmamış bir marksizm temelinde mümkün olduğunu, bununla, «marksizmin teorik olarak bayağılaştırılması ve biçiminin bozulması konusunda gerçek virtüoz[1]» Kautski'yi hedef alarak yorulmadan tekrar ediyordu.

1/ N. KOROLEV: «Lenin ve Komünist Enternasyonal'in kurulması», **S.B.K.P.'nin Tarihî Sorunları** adlı Sovyet dergisi, sayı 2, 1969, s. 32.

Rusya'da, savaşa karşı kitle gösterileri apansız olmuştu. Bastırılmaları **yüzlerce ölü** verdi. Bu ülkenin işçi sınfı, uluslararası görevini yerine getirmeye hazır görünüyordu. Kitlelerin baskısı o kadar güçlü idi ki Duma'daki menşevik milletvekilleri bolşevik milletvekilleriyle birlikte savaşa karşı ortak bir bildiriyi onamak zorunda kaldılar. Yetersizliklerine karşın bildiri bir yıldırım darbesi etkisini yaptı.

LENİN YENİ BİR ENTERNASYONAL'İN YARATILMASINDAN YANA

Lenin'in, emperyalist savaş önünde partinin tutumu üzerine ilk raporunu sunması bolşeviklerin Bern seksiyonunu 6-8 eylül toplantısındadır: Emperyalist savaşta leninist taktiğin temelleri o zamandan itibaren tamamen konulmuştu. Bir müddet sonra, Lenin Merkez Komitesinin manifestosu «Rus sosyal-demokrasisinin savaşı»m yazıyordu. 1 kasım'da çıkan bu metin savaşın anlam ve niteliğini açıkça belirtiyordu: Bu, her iki taraftan da, emperyalist güçler tarafından uzun zamandan beri güdülen gerici politikanın doğrudan doğruya sürdürülmesini, fethi hedef alan, haksız, emperyalist bir savaştı. İkinci Enternasyonal'in liderlerinin tutumu sosyalizme ihanet olarak nitelendiriliyordu ve İkinci Enternasyonal'in en etkin ve en güçlü partisi, Alman sosyal-demokrasisinin şeflerinin özel sorumluluğu vurgulanıyordu.

Manifesto, Enternasyonal'in iflasını diplomatik cümleleriyle örten merkezcileri de eleştiriyordu: Goşistlerin, anarko sendikalistlerin de sınıfların işbirliğinde utanç verici bir biçimde batmış olduklarını gösteriyordu.

Ştutgart ve Bâle fikirlerini mantıksal olarak geliştirerek, Lenin emperyalist savaşı iç savaşa dönüştürmeye çağırıyordu. İşte buna hazırlanmak gerekiyordu, güçleri işte bu görüşte bir araya getirmek gerekiyordu. Kutsal birlik politikasına karşı, sınıf mücadelesi politikası bütün haklarını yeniden alıyordu.

Aym zamana doğru —12 aralık 1914—, Lenin, en iyi yurtseverlerin yurdu sömürücülerinden kurtarmak, ulusun büyüklük ve özgürlüğünü sağlamak isteyen sosyalistler olduğunu gösterdiği meşhur makalesi: «Büyük -Rusların ulusal gururlarına değin»i yayınlıyordu. Rusya'nın diye yazıyordu Lenin, bilinçli proleterleri dillerini ve ükelerini severler: Onlar, emekçi kitleleri yani halkın onda dokuzunu özgür ve mutlu bir hayata götürmeye çalışırlar. Böylece, bolşevikleri yurt aşkına yabancı olarak tanıtan iftiraya cevap olarak, yurtseverliğin gerçek yorumu, halkçı ve sosyalist ifadesi tanımlanıyordu.

Nihayet, karşılıklı bir af temeli üzerinde İkinci Enternasyonal'in yeniden kurulmasını isteyen merkezcilere karşıt olarak, Lenin, bütün partilere oportünizmden kurtarılmış ve devrimci bir plana yerleştirilmiş yeni bir Enternasyonal'in: Üçüncü Enternasyonal'in kurulması parolasını yöneltiyordu. Gerçekten de Lenin, 4 ağustos 1914'te iflas etmiş olanın sosyalizm olmadığını: Bunun, **iğrenç** sosyalizm [yani, ç] oportünizm ve reformizm olduğunu her zaman vurguluyordu.

Savaş enternasyonalizmi mahkûm etmemişti: O yalan yere yeminli eski Enternasyonalizmi mahkûm etmişti.

Böylece, bu bir tarihsel gerçektir ki sosyalistlerin hareketinin yeni örgütü ancak bolşeviklerin ve Lenin'in

kesin yönetimi sayesinde mümkün oldu. Yalnız bu yönetim, yalnız Lenin'in öğrettikleri büyük bir karmakarışıklık döneminde bir **sol enternasyonal**'in ki daha sonra bundan Komünist Enternasyonal çıkmak durumundaydı, kurulmasını sağladılar.

İncelediğimiz dönemin bir başka niteliği, kendileriyle uyuşum halinde olmayan namuslu unsurlardan kendilerini koparacak olan her türlü sekter politikaya karşı bolşeviklerin nefretidir. Aksine, bolşevikler, mücadele araçları bakımından ayrılsalar bile, işçi hareketinin savaşa karşı olan çeşitli akımlarını ortak bir eyleme çekmeye çalışıyorlardı. Lenin, o zaman Hollandalı sosyalist David Wijnkoop'a bolşeviklerin şu ya da bu partinin bölünmesini hiç de istemediklerini yazdı: Ayrı örgüt halinde oluşmak için en iyi ana karar vermek her ülkenin sollarına ait oluyordu. «Fakat **ilke olarak** biz oportünizmle tam kopmayı mutlaka istemek zorundayız».

Bolşeviklerin taktiğinin «bölünme için bölünme» ile hiç bir ortak yanı yoktur. Oportünistlere göre sol'ların maskelerini indirmeleri zorunluğunu belirterek Lenin, İkinci Enternasyonal'in partilerinde kayıtlıların temel kitlesinin eski şeflerini gerçek tutumlarından bilinçli olmaksızın izlemeğe devam etse bile sosyalizm fikrine sadık olduğunu her zaman vurguluyordu. İşte bunun için namuslu sosyalistler kitlesinde güvenle çalışmak gerekiyordu.

ZİMMERWALD

Ağustos 1914'ten itibaren uluslararası ilişkilerin kurulmasının tarihini etraflı olarak hatırlatmanın yeri

yok burada: 27 eylül'de Lugano'da İtalya ve İsviçre sosyalistlerinin konferansı —Mart 1915'de Bern'de toplanan ve pasifist nitelikte ancak bir tek genel karar kabul eden, Klara Zetkin'in çağrısı üzerine Uluslararası Kadınlar Konferansı — gene Bern'de, bir sonraki ayda, gene merkezcileri egemen olduğu uluslararası gençlik konferansı. Fransa'dan Louise Saumoneau kadınlar konferansına katılmıştı[1], fakat ülkemizin gençlik konferansında hiçbir temsilcisi olmamıştır.

1915'in yazında, Lenin'in yargısına göre, büyük Avrupa Devletlerinin çoğunluğunda devrimci bir durum daha o andan itibaren vardı. Haziran 1915'te, Almanya'da merkezciliğin şefi Kautsky, ilhak savaşlarına karşı ve barışın en kısa zamanda sonuçlanmasından yana olduğunu belirttiği «anın gerektirdiği» adlı broşürünü yayınlar. Fakat doğal olarak, merkezciler barış parolasını gerici hükümetlere karşı mücadele parolasına mutlaka bağlamazlar.

Aynı zamanda, merkezciler iflas etmiş Enternasyonal'in yeniden dirilmesinden yanadırlar. Örneğin, 1915 ilkbaharında, İtalyan merkezcisi Morgani ve eğilim arkadaşı İsviçre'li Robert Grimm Enternasyonal'in faaliyetinin yeniden başlaması konusu üzerine Vandervelde ile ve Fransız Sosyalist Partisi yönetimi ile görüşmelere girerler; aynı konuda Rus menşeviklerle buluşmalar da vardır.

Konuştukları kimseler tarafından hırçınlıkla reddedilen ve kendi partilerinin üyelerinin baskısına tâbi olan İsviçre ve İtalya merkezcileri, bu durumda sola bir adım atarlar: Uluslararası Sosyalist Büro'nun ve onu destekliyen partilerin resmî liderlerinin dışında bir en-

---

1/ Konferansın merkezci çoğunluğunda en sağ durumda olarak.

ternasyonalistler konferansı önerirler. Temmuz 1915'te Bern'de bir hazırlık toplantısı olur: Resmî tutanakta, düşünülen konferansın hiçbir halûkârda «yeni bir Enternasyonal'in yaratılmasına götürmemesi» gerektiği okunur. Bununla birlikte çağrılar savaşa hasım bütün sosyalist örgütlere yapılacaktır.

Uluslararası ilk sosyalist konferans 15 eylül 1915'te İsviçre'nin Zimmerwald köyünde toplanır. Konferans 12 Avrupa ülkesinin sosyalistlerini biraraya topluyordu. Sollar azınlıktaydı: Otuzsekiz delegeden sekizi: Fakat delilleri en güçlü izlenimi yarattı. Önerilerine özellikle en kötü oportünistlerle birliğin elde tutulmasını savunan ve «Eğer burada toplanmışsak... bu, bir Üçüncü Enternasyonal kurmak için değil» diyen Alman merkezcisi Ledebour tarafından karşı konuldu. Fransız Albert Bourderon ve Alphonse Merrheim de aynı görüştelerdi ve bunu şiddetle bildirdiler. Gerçek şudur ki, Zimmerwald soluna katılmayı reddeden ve merkezde yer alan Troçki'nin bozguncu etkisi altmda bulunuyorlardı. Troçki'nin Paris gazetesi **Naşe Slovo**'da, en kötü şovenleri savunma yanlısı olan ve «ülkenin kurtuluşu[1]» için kararlarını ifade eden Çkeyce gibi Duma'daki sosyalist milletvekilleri ile ilişkiler konusunda kesin söz asla söylenmiyordu. İşte bunun için Troçki, Lenin'in yargısına göre, «bataklık»taydı.

Kuşkusuz, Merrheim ve Bourderon Avrupa'nın durumunun devrime götürdüğüne inandıklarını belirttiler: Fakat, dediler, önce, biz buraya «Üçüncü Enternasyonal'ın formülünü vermek için[2]» gelmedik, ve sonra,

---

1/ Lenin: **Eserler**, cilt 23, s. 223-225.

2/ «Ona (Lenin'e), biz Bourderon ve ben, buruk bilincimizin çığlığını atmak için geldik diye karşılık veriyordum», diye yazacaktır Merheim daha sonra. (**La Bataille**, 19 eylül 1919).

Fransız işçisi «hiçkimseye inanmaz ve hiç bir şeye inanmaz»; doymuş olduğu erveist ve anarşist boş sözlerle baştan çıkmıştır. Lenin, Bourderon ve Merrheim'in ikinci delilinin, Fransız işçi hareketinin «zayıflıkları» üzerine «önemli pratik delil olarak» çok önemli olduğunu değerlendiriyordu.

> «Fakat bu sebep, Fransız sosyalistlerinin bütün Avrupa proletaryasının devrimci eylemlerine katılmaya belki **daha yavaşça** getirilecekleri, ve bu eylemlerin yararsız olmıyacakları... sonucunu çıkarmayı sağlar sadece. Bu arada, görevimiz doğru bir taktiği birlikte **öne sürmektir**; olaylar bize hareketin **hızını** gösterecektir...[1]»

Lenin, Manifesto tasarısına bir çok önemli devrimci tezi sokmayı başardı. Bu, metnin tutarsız ve tereddütlerle dolu olmasına engel değildi. Özellikle, Zimmerwald'in çoğunluğu İkinci Enternasyonal'in iflasını ilân etmeyi ve **bilhassa** bu olgunun bütün Avrupa'da oportünist akımın ortaya çıkıp gelişmesinin uzun tarihiyle ilişkilerini açıklamayı reddetti. Bununla birlikte Lenin ve sollar Manifesto'yu imzaladılar, çünkü sekter ilkelere göre asla hareket etmiyorlardı ve de çünkü kendi başına konferans iflas etmiş Enternasyonal'in tutucularına indirilmiş bir darbeyi temsil ediyordu: Herşeye rağmen, der Lenin, bu «oportünizme karşı fiilî mücadeleye doğru, onunla bölünmeye ve kopmaya doğru **ileri bir adımdı**» ve haddinden fazla yavaş ve tereddütlü olduğu bahanesiyle sosyal şovenizme karşı gittikçe büyüyen uluslararası muhalefet hareketiyle birlikte yürümeyi reddetme çok kötü bir taktik olmuştur[2].

1/ Lenin: **Eserler, cilt 21, s. 406.**

2/ Lenin: **Eserler, cilt 21, s. 401-402.**

Zimmerwald'de, yedi ülkenin temsilcilerini kapsayan sol grubu özel bir toplantı yaptı ve yönetici bir organ seçimine gitti. Bu Zimmerwald solu gerçekte Üçüncü Enternasyonal'in çekirdeği, İkinci Enternasyonal'den Üçüncüye tarihsel geçiş idi[1]. Lenin bu grubun sağlamlaşmasını konferansın en büyük sonuçlarından biri sayıyordu.

1 Ocak 1916'da, Berlin'de, Alman solları grubunun konferansı «Enternasyona», gerçekte bunu savaşın bitmesinden sonraya erteleyerek bir Üçüncü Enternasyonal yaratılması kararını açıklıyordu. Aynı zamanda, «Sparküs'ün mektupları»nın çıkarılmasına karar veriyordu.

8 Eylül 1915'te bile, bütün gazeteleriyle, **Le Petit Parisien, Le Temps, Les Débats**, Zimmervald'de anlaşma olmıyacağını, «bizzat örgütleyicilerin bile sonuçlar üzerine hiçbir hayal kurmadıklarını», uluslararası işçi örgütünün parçalarını yeniden yapıştırma girişiminin başarısızlığa mahkûm olduğunu haber verdiren Fransız burjuvazisi konferansın sonuçlarıyla kudurganlığa gömüldü. Sosyalist sağın şefi Renaudel konferansa katılanları firara [parti değiştirmeye, ç] çağrı yapmış olmakla suçladı! Fakat Haute-Vienne ve İsère sosyalist federasyonları partiden Manifestoyu yayınlamasını istediler. Bu metni içeren broşür ve bir Zimmerwald tutanağı Merrheim ve Bourderon tarafından ateşli bir önsözle 10.000 adet yayımlandı.

Fransa'da, Pierre Brizon'un tanıklığına göre, otuz ila kırk sosyalist parlamenter 1916 ilkbaharında enternasyonalistleri destekliyordu. Ve siperlerdeki askerler onlara: «Biz sizlerle birlikteyiz» diye yazıyordu.

1/ Y. Tiemkin: **Lenin ve uluslararası sosyal-demokrasi (1914-1917)**, «Nauka» yayınları, Moskova, 1968, s. 8.

1915 sonu Seine federasyonu sosyalist kongresinde, Zimmerwald'e kaydolma ve uluslararası ilişkilerin derhal yeniden başlaması için Bourderon'un önergesi Longuet'nin bir kararı için 3850 oya karşı, ve Renaudel' in sağcı bir kararı için 6.121 oya karşı 545 oy toplamıştı: Fakat 1428 oy daha şimdiden askerî kredilerin reddini ve sosyalist bakanların istifasını istemişti.

Aralıkta, sendikacı tabanlı, Metal Federasyonundan Merrheim'in, Tonneau federasyonundan Bourderon'un, Terascılar Sendikasından Vergeat'ın, Memurlar Sendikasından Hasfeld'in, İnşaat'tan Raymond Péricat'nın bulunduğu «Uluslararası Eylem Komitesi» oluşmuştu. Anarşistlerin vasiliğini reddederek ve sosyalist parti unsurlarına açılarak Komite daha sonra «Uluslararası ilişkileri yeniden başlatma Komitesi» olacaktır. Lenin'in teşvikiyle 1916 ocağının ilk günlerinde Paris'e geldikten sonra, Inessa Armand Komiteye sokuldu. Maurice Thores Fransız sosyalist gençliğine Zimmerwald solunun fikirlerini sokmak için Inessa'nın gösterdiği çabaları övmüştür.[1]

Uluslararası ilişkileri yeniden başlatma Komitesinin Manifestosu İkinci Enternasyonal'in seksiyonları arasında ilişkilerin yeniden kurulmasına çağrıda bulundu: Yeni bir Enternasyonal kurulması lehinde İnessa' nın değişiklik teklifi, bolşeviklerin soyut olarak düşündüklerini ve «Fransa'da sosyalistlerin bölünmeden sözedilmesini duymak istemediklerini» belirten Bourderon ve Merrheim tarafından çıkarılmıştı.

Yeniden başlatma Komitesi basit bir propaganda organizmasıydı. İllegal eylemler, kitle çalışması, ordu ve işletmede devrimcilerin örgütlenmesi yoluna girmeyi

1/ Bkz. Jean Freville: **Rus devriminin büyük bir kişisi, Inessa Armand**, Editions sociales, 1957.

reddediyordu. Fakat bu haliyle sosyalist partide muhalefete itim veriyordu.

Fransa'da bulunan menşevikler ve bilhassa Troçki Komitenin üyeleri arasında bolşeviklerin çalışmasını büyük oranda engelliyordu. Bununla birlikte, İnessa Armand ve G. Bielenki tabana başarıyla sesleniyorlardı ve bir müddet sonra Lenin'e Zimmerwald solunun platformuna katılan bir işçi grubunun Montmartre'da oluştuğunu ve bu platforma bir dizi gençlik örgütünün kaydını haber verebiliyorlardı; sol'un fikirleri mekanisyenleri, terasçıları, şoförleri, metal işçilerini sarıyordu. Enternasyonalist gruplar taşrada da oluşuyordu: Örneğin Saint-Nazaire'de, bolşevik Safarof'un inatlı çalışması yerel metal sendikasında enternasyonalist sol bir grubun billûrlaşması sonucunu veriyordu; gene, Brest ile ilişkiler kuruluyordu.[1] Ocak 1916'da Fransızca yayınlanmış olan Zimmerwald Solunun kararı başarı ile yayılıyordu.[2]

10 Şubat 1916'da, Lenin Fransız yoldaşların yararına «Fransa'da muhalefetin görevleri[3]» adlı metni kaleme alır. Burada, fedakârlıklarmdan kuşkulanmadığı Bourderon ve Merrheim'i gerçeğe gözlerini kapamakla, yönetimi burjuvaziye geçmiş olması nedeniyle partinin kaçınılmaz bölünmesini kabul etmek istememekle kınar: Bir Üçüncü Enternasyonal'in yaratılması için karar vermemelerini yüzlerine vurur. Sıkıyönetim koşullarında illegal mücadeleye çağırır ve şöyle sonuçlar: «Devrimci Fransız proletaryasına güveniyorum. Fransız muhalefetini de canlandırmasını bilecektir».

1/ Bkz. Maurice Thorez: «Fransız işçi hareketi üzerine Ekim Devriminin etkisi», Cahiers du communism, ekim 1957.

2/ Y. Tiemkin: Adı geçen eser, s. 301.

3/ Lenin: Eserler, cilt 22, s. 136 ve devamı.

Eğer tereddütlü enternasyonalistler şu sıra gitgide Zimmerwald soluna katılıyorsa, bu, Lenin'in onurudur. Krupskaya o zaman Şliapnikof'a «gelecek Enternasyonal »için mücadelede bolşeviklerin eylemini değerlendirmek gerektiğini yazarken yanılmamaktadır:

> «Eğer, savaştan beri Enternasyonal.de işin gidişini incelerseniz, M.K.'nin harekette oynadığı büyük rolü görmemek olanaksızdır[1]».

Gene şubatta, Bern'de, Zimmerwald'de seçilmiş komisyonun geniş bir toplantısı sırasında, zimmerwaldcilerin yeni bir uluslararası konferansının çağrılması sorunu tartışılmıştı. İkinci Uluslararası sosyalist Konfefans ya da Kienthal Konferansı 24 nisanda, 41 delegenin katılmasıyla açıldı, bu delegeler arasında Zimmerwald solunun on ilâ oniki yandaşı vardı: Bu sollar bazı sorunlar üzerinde yedi başka delegenin desteğine sahip oldular. Henri Guilbeaux sollarla birlikte idi; Brizon, özellikle yeni bir Enternasyonal kurmak fikrine razı olmadığından hesabın dışında kalıyordu: Yeniden başlatma Komitesi kendisini temsil ettirememişti.

Bütün enternasyonalist güçleri çıkarıp biraraya getirmek amacıyla, bolşevikler, Zimmerwald'de olduğu gibi Kienthal'de de, aralarında devrimci marksizme gelebilecek insanları bulmayı hesabederek, yarı merkezci unsurlarla geçici uzlaşmalara razı oldular. Aynı zamanda, bolşevikler solun gerçekten enternasyonalist platformunu «bataklığın» karşısına kesinkes dikiyorlardı.

İki başlıca sorun barış için proletarya mücadelesi sorunu ve Uluslararası sosyalist Büro'yla ilişkiler oldu. Savaşa karşı karar, zayıflıklarına rağmen, Zimmerwald

---

1/ Y. Tiemkin: adı geçen eserdeki **Mektup**, s. 381.

Manifesto'sundan daha devrimci oldu; devamlı demokratik bir barış için mücadele ancak sosyalizm için mücadele olarak mümkündür diyordu. İkinci sorun en çok tartışıldı: Temelde İkinci Enternasyonal'in iflasını kabul etmek ya da etmemek söz konusuydu. Sağ delegeler sabık Enternasyonal Büro'suna karşı sabır öne sürüyorlardı; Lenin siyasal kadavralarla Enternasyonal diriltilemez diye karşılık verdi. Konferans bir uzlaşma metnini kabul etti; bununla birlikte bu metnin yürütme organının uluslararası kongrelerin kararlarını reddettiğini ve işçi sınıfını utanç verici bir güçsüzlüğe mahkûm eden kutsal birlik politikasının suç ortağı olduğunu belirtiyordu; uluslararası Büro'nun bütün sosyalizm döneklerinin günahlarını çıkardığı ve Enternasyonal'in devrimci unsurlarıyla bütün güçlerini kullanarak savaştığı söyleniyordu.

Kienthal konferansında çoğunluk iflas etmiş yöneticilerle ilişki kesmeyi her zaman reddediyordu: Konferans bir Üçüncü Enternasyonal kurulması üzerine bolşevik parolasını kabul etmedi. Bununla birlikte, çeşitli ülkelerde enternasyonalistlerin saflarının güçlenmesini sağlıyordu: Kienthal kararlarının yankısı Zimmerwald belgelerininkinden çok daha gür oldu. Ve sol sağlamlaştı.

ENTERNASYONALİSTLERİN GÜÇLENMESİ

Fransa'da örneğin, sosyalist Fernand Loriot 1916 yazında, ülkemiz için Zimmerwald solunun görüşlerini ilk sergilemiş olan, **Zimmerwald sosyalistleri ve savaş** broşürünü hazırlıyordu. Son baharda Lenin'in broşürü **Sosyalizm ve savaş**'ın ilk fransızca baskısı çıkıyordu.

Aralıkta, **Liberté**:

> «Fransa'da Kienthal fikirleri lehine propaganda yıkıcı bir faaliyetle, utanç verici açık toplantılar ve bol bol dağıtılan iğrenç broşürler sayesinde sürmektedir», diye tiksintisini belirtecektir.

Savaştan itibaren CGT'nin yönetimine yakın olan anarko-sendikacı Broutchoux işçi bilincinin uyanmakta olduğunu belirtiyordu: Azınlıkların az sonra çoğunluk olacağını önceden haber veriyordu.[1] Grevler daha çok oluyordu.

Lenin ilkbahardan itibaren şöyle yazdı:

> «Bütün dünyada, bugün gerçekte iki parti vardır. Şu andan itibaren gerçekte iki Enternasyonal vardır. Ve eğer Zimmerwald çoğunluğu bu gerçeği kabul etmekten korkuyorsa, sosyal şovenlerle bir birliği hayal ediyorsa, bu birliği maddileştirmeye hazır olduğunu açıklıyorsa, bu «iyi dilekler» pratik olarak dilek halinde kalırlar ve düşüncesinin çekingenliğini ve tutarsızlığı sadece ifade ederler[2]».

Olaylar Lenin'in Zimmerwald sağı üzerine yargısını her gün doğruluyordu. Fransa'da, örneğin, zimmervaldciler Alphonse Merrheim, Albert Bouderon ve Jean Raffin-Dugens, sınıf işbirliğinin zilzurna yandaşları Leon Jouhaux ve Paul Renaudel ile aynı boş kararlara oy veriyorlardı.[3] 1917 başlangıcında, önceki aşamada olumlu bir rol oynamış olan Zimmerwald'de gerçekleştirilmiş birlik hareketin gelişmesi için bir ayakbağı oluyordu. Enternasyonalist grupları oluşmuştu pek çok ül-

---

1/ Y. Tiemkin: a.g.e., s. 430
2/ Lenin: Eserler; cilt 22, s. 196.
3/ Lenin: Eserler, cilt 23, s. 255.

kede: Almanya, Fransa, İngiltere, Birleşik Devletler, Hollanda, İskandinav ülkeleri, İtalya, İsvîçre, Polonya v.s.. Sayıları bazen çok azdı fakat gelecek Komünist Enternasyonal için bir çekirdekti bu.

Savaşın dersleri, kitlelerin politik faaliyetlerinin 1917'de gelişmesi ve devrimci eğilimleri sol sosyalistleri eski eylem normlarıyla yetinmenin olanaksızlığına ikna ediyordu. Fransa'da da, 1917 «karışıklık yılı» olur, bir grevler ve askerî isyanlar yılı. Sosyalist hareketin sol kanadının bağımsız uluslararası bir örgüt olarak oluşması bütün ülkelerde normal görünüyordu. Evrim yavaş; fakat geri döndürülemezdi.

17 şubat 1917'de, Lenin, Alexandra Kollontay'a şöyle yazıyordu: «Zimmerwald sağı Zimmerwald'i toprağa gömdü». Ve Krupskaya aynı tarihe doğru şöyle gözlemliyordu: «Açıkça, yeni Enternasyonal'in hareket noktası olacak olan Zimmerwald değildir[1]». Dünya işçilerinin tarihsel kaderi, savaşan ülkelerdeki ve önce Rusya'daki kitlelerin devrimci atılımıyla kumanda ediliyordu gitgide.

Rusya'da şubat devrimi, emperyalist savaşın iç savaşa dönüşmeye başladığının denemesini vererek, enternasyonalist hareketin gelişmesine çok büyük bir itim verdi. Uluslararası ilişkilerin yeniden başlatılması için Fransa Komitesi tarafından Rusya'ya gönderilen mesajın dediği gibi, şubat devrimi «Avrupa'da devrimci gücün uyanması» ile elbirliği ediyordu. Uluslararası çapta **yeni tip partinin** yaratılması, İkinci Enternasyonal tipi (bir örgütle) asla ilgisi olmaması gereken **Yeni Enternasyonal** sorunu bundan böyle acil bir hedef niteliği alıyordu. Lenin diyordu ki çeşitli Avrupa ülkele-

1/ Y. Tiemkin: a.g.e. s. 531.

rindeki devrimci enternasyonalistler boşuna sadece küçük bir azınlık olmuşlardır: Onlar bilinçli proletaryanın politikasını ve fikirlerini ifade ediyorlardı. Artık beklemek gerekmiyordu fakat Zimmerwald ile kopmak, Almanya'nın ve savaşan diğer ülkelerin gösteri yapan işçilerinin ve grevcilerinin arzu ettiği yeni örgütü yaratmak gerekiyordu.

Lenin'in düşüncesi bütün yoldaşlarınca paylaşılmıyordu. Bolşevik partisinin nisan konferansında. Zinoviev, Enternasyonaldeki durum hakkmda rapor vererek, bir yandan bir Üçüncü Enternasyonal için girişimlere başlayarak, öte yandan Zimmerwald birliğinde kalmanın zorunluluğunda ısrar etti. Konferans bu düşünceden yana çıktı ve bolşevikler «sadece enformasyon için» Zimmerwald'de kalmaktadırlar diyerek Lenin'in değişiklik önerisini reddetti. O zaman Lenin Enternasyonal üzerine karara karşı oy verdi: Zimmerwald'de kalarak, Üçüncü Enternasyonal'in kurulmasımn geciktirildiğini, dolaylı olarak kösteklendiğini dikkate alıyordu Lenin. Lenin'in 17 haziranda Radek'e yazdığı gibi, Zinoviev «Zimmerwald Enternasyonalini ele geçirmeyi» hayal ediyordu, fakat bu, ölü bir ağırlığı «ele geçirmek», kautkizmi ve merkezciliği «ele geçirmek», «karşı oportünist» bir taktik için enternasyonalistlerin bütün ilkelerini, merkezin uzlaşmacılarına karşı yazıp söyledikleri her şeyi kaldırıp atmak oldu. Eğer Lenin'i dinleselerdi, Üçüncü Enternasyonal'in kuruluşu 1919' dan önce olurdu.

Üçüncü Zimmerwald konferansının Stokholm'de toplanması 5 eylül 1917'dir. Tek somut sonucu savaşa karşı uluslararası genel greve çağıran bir manifestodur, bu da merkezcilerin düşüncesine göre, hükûmetler üzerine işçi sınıfının bir «baskısının» yeteceği ve dev-

rimin gereksiz olacağı fikrinden ileri gelen bir parola. Böyle olmakla beraber konferans, merkezcilerin ısrarları üzerine, bu manifestonun yaymlanması için konferansa katılamayanların yani Antant ülkelerinin sosyalistlerinin manifestoyu kabul etmelerini beklemeyi kabul etti, bu da **belirsiz bir tarihe** ertelemekti. Alman bağımsızlarımn (merkezciler) partisinin Merkez Komitesi Stokholm'e müttefik ülkelerin zimmerwaldcilerin kabulünü alsa bile metni yayınlamaktan kaçınılması için özel bir görevli gönderdi: Gerçekte bağımsızlar, Alman filosundaki ağustos ayı isyanlarından sonraki baskıyla korkutulmuşlardı: Kısacası manifesto Ekim Devriminin haberi alındıktan sonra ancak yayınlandı.

Üçüncü Konferans Zimmerwald blokunun siyasal ölümü üzerine Lenin'in sonucunu tamamen doğruladı: Gruplaşmanın biçim olarak varolmayı sürdürmesine karşın, mahkûm edilmişti.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN KURULMASI (1919-1920)

EKİM ZAFERİNDEN SONRA DEVRİMCİ BUNALIM

Ekim Devriminin zaferi, leninizmin reformizm üzerine zaferi, sonra Sovyet iktidarının pekişmesi, bütün dünyada Rusya proletarya devriminin geniş ve derin tepkileri Lenin'in fikrinin yerine getirilmesi için tamamen doğal bir temel sağladılar.

Yaşlı Alman militan Franz Mehring o zaman şöyle yazıyordu.

> «Taşkınlıkla, gözlerimizi kendimize çeviriyoruz, sosyalizmin ilkelerinin en tutarlı ve en bilinçli temsilcileri, Karl Marx'ın fikirlerinin en onurlu mirasçıları, gevezelik edecek yerde davranacak olan Üçüncü Enternasyonal'in cesur öncü savaşçıları. Kavganız kavgamızdır. Zaferiniz, zaferimiz[1]».

Ekim Devriminin etkisi altında, devrim dalgası bütün ülkelerde yükselir. Savaş ve savaşın korkunçlukları bütün halkların gözünde kapitalizmin ahlâksal ve siyasal iflasına çok daha iyi tanıklık etmezler mi?

1/ Sovyetler altıncı panrus kongresi, 6-9 kasım 1918. Stenografik tutanak, Moskova, 1919, s. 35, Bkz. N. Korolev, adı geçen makale, s. 35.

Ocak 1918'de, iki milyon Alman ve Avusturya-Macaristan işçisi, zalim güçlerin Brest-Litovsk'ta zorla kabul ettirmek istedikleri çok haksız koşullara karşı grev yaparlar; aynı ayın sonunda, Finlandiya'da işçi devrimi olur ve bu ülkedeki proletarya iktidarı Mayıs başına kadar sürer; ilk baharda, bir grev hareketi Fransada madenleri, tersaneleri, büyük metalürjik merkezleri ve limanları sarsar; Ağustosta, Japonya'da on milyon kişinin katılmasıyla «pirinç isyanları» patlak verir; Eylülde Bulgar askerleri ayaklanır; Ekimde Habsburglar monarşisi yıkılır. Burjuva özellikle bir demokratik dönüşüm çerçevesini aşmayan, fakat bir ölçüde proletarya araçlarıyla olan 1918 Kasım Alman devrimi Avrupa'da bunalımın gelişmesi üzerine çok büyük bir etki eder. Devrimci savaş İtalya'da, Fransa'da, Belçika'da, Bulgaristan'da, sömürge ve yarı sömürge ülkelerinde açılır.[1] İşçi ve asker Konseyleri birçok ülkede ortaya çıkar.

Proletarya ve demokratik hareketin bütün bu büyümesi İkinci Enternasyonal'in dışında ve ona rağmen olur; İkinci Enternasyonal'in şefleri, örneğin Almanya'da Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un celladı Noske'nin durumu budur, devrimci hareketi boğmaya kadar giderler. İktidarın mutlak hakimleri Noske ve Alman sosyal-demokrasisi, değil yalnızca sosyalizm için fakat yeni demokrasinin sağlamlaşması için de hiç bir şey yapmazlar, diyor burjuva tarihçisi: Onlar

---

1/ Arjantin, Brezilya, Meksika, Peru, Uruguay, Şili kaynaşmaktadır. Anti-feodal ve anti-emperyalist hareket Çin'de («4 mayıs hareketi»), Hindistan'da (Amritsar olayları), Kore'de (1919 genel ayaklanması), Endonezya'da, Orta Doğu'da ve bir çok Afrika ülkesinde gelişmektedir. Sovyet Rusya'nın yardımı sayesinde, Türkiye, İran, Afganistan ve Moğolistan ulusal bağımsızlıklarını sağlarlar.

«İleriye giden her politikadan korkuyorlardı ve etraflarında toplanan ve kendilerine güvenen bütün temel demokratik güçleri ne yapacaklarını bilmiyorlardı[1]».

Aynı zamanda, Lenin'in proletarya diktatörlüğü fikrini demokrasinin en yüksek tipi olarak savunarak kendisine 1918'in sonunda ezici bir karşılık verdiği **(Proletarya devrimi ve dönek Kautski)** özellikle Karl Kautski'nin kalemiyle, Sovyet devrimine saldırırlar.

Bütün ülkelerde, Rusya hariç, işçi sınıfının deneyli, dövüşken marksist-leninist bir partisinin yokluğu bu ara trajik olarak hissedilir. Lenin, bu «büyük felâket ve büyük tehlikedir» der. Yeni bir Enternasyonal'in gerekliliği bundan çok daha fazladır.

Ocak 1918'de, Petrograd'da, bolşevik partisinin Merkez Komitesinin girişimiyle Avrupa ve Amerika'nın birçok ülkesine ait olan devrimci kanat temsilcilerinin bir meclisi [assamble, ç] toplanmış; bir Üçüncü Enternasyonal'in örgütlenmesini tartışmıştı. 1918 yılı Macaristan'da, Finlandiya'da, Avusturya'da, Arjantin'de, ve en önemli olanı da Almanya'da (30 aralık 1918) Komünist Partilerinin kurulmasına tanık oldu.

Rosa Luxemburg tarafından kaleme alınan ve kongre tarafından kabul edilen Alman Komünist Partisinin programı ücretli köleliğe ancak proletarya diktatörlüğünün son verebileceğini gösteriyordu. Toprak sorunu ve ulusal ve sömürge sorunu gibi bir çok teorik sorun üzerine karanlık noktalar içermesine karşın, bü-

---

1/ Bu değerlendirmeler, **Historiens etx geographes**'ın 215 no'lu, Ocak 1969 sayısında «Weimar Cumhuriyetinde sosyalist etki»yi inceleyen Alman profesörü anti-komünist Erich Matthias'ındır. Bu yazar, sosyal-demokrasinin «doğal bir felâket» görmediği nazizmin son zaferini, «sosyal-demokrat politikasının devamlı vazgeçmesine», yapıcı bir siyasal girişim olmamasına —«demokrasi dengesinde ölü bir ağırlık»— maleder.

tününde işçi sınıfının görevlerini dosdoğru tanımlıyordu.

24 Ocak 1919'da, Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un öldürülmesinden sekiz gün sonra Lenin, «Amerika ve Avrupa işçilerine Mektup»unda şöyle yazıyordu:

> «Liebknecht, Rosa Luxemburg, Klara Zetkin, Franz Mehring gibi işçi sınıfının bu sadık yandaşları, bütün dünyaca tanınan bu meşhur şefler tarafından yönetilen «Spartakist Ligası» Scheidemann ve Südekum niteliğinde sosyalistlerle her türlü ilişkiyi kesin olarak kestiği zaman... «Spartakist Ligası» Alman Komünist Partisi adını aldığı zaman, gerçekten proletaryan, **Komünist Enternasyonal'in**, Üçüncü Enternasyonal'in **kurulması** bir gerçek oldu. Biçimsel olarak, bu kuruluş daha henüz yapılmadı, fakat gerçekte Üçüncü Enternasyonal daha şu andan itibaren vardır[1]».

Lenin'in yönetimi altında, sekiz parti ve grup temsilcileri komünist partilere ve sol sosyalistlere Üçüncü Enternasyonal'i kesinkes oluşturmak için, Moskova'ya delegelerini göndermeye çağrıda bulunan konferansının olduğu tarih bu aynı Ocak 1919 ayıdır. Çağrı, Sovyet Rusya, Polonya, Macaristan, Avusturya, Letonya, Finlandiya komünistleri tarafından, Balkanların devrimci sosyal-demokrat Federasyonu tarafından ve Amerika sosyalist işçi Partisi tarafından imzalandı.

KURUCU KONGRE

1919 Şubatı sonunda, kuşatmadan ileri gelen çok büyük güçlüklerin üstesinden gelen komünist delege-

1/ Lenin: **Eserler**, cilt 28, s. 451.

ler Moskova'ya varmaya başlıyorlardı. 2 Mart akşamı, Kremlin'de uluslararası komünist konferans açılıyordu; daimi bürosuna Lenin'i, Alman Hugo Eberlin'i, İsviçreli Gritz Platten'i seçti. 21 Avrupa, Amerika ve Asya ülkesine ait olan 35 örgüt adına konuşan 52 delege vardı fakat temsil edilen tek kitle partisi Rus Komünist (bolşevik) Partisiydi.

3 Martta, konferans, uluslararası komünist hareket platformu tasarısının incelenmesine değindi. Bu platform, leninist emperyalizm teorisinin ve sosyalist devrimin temel noktalarını yoğun biçimde sergiliyordu; proletarya diktatörlüğünün kurulmasının pek çok kapitalist ülkede acil hedef olduğunu belirtiyordu; bu proletarya diktatörlüğü kendinde bir amaç olarak değil, fakat kesin toplumsal ve ekonomik dönüşümleri gerçekleştirme aracı olarak tanımlanıyordu.[1]

Norveç İşçi Partisi temsilcisinin çekimserliği hariç, metin oy birliği ile kabul edildi.

Konferans ertesi gün, burjuva demokrasisi ve proletaryamn diktatörlüğü üzerine Lenin'in raporunu dinledi. Burada Lenin, **Devlet ve Devrim** üzerine ve **Proletarya Devrimi ve dönek Kautski** üzerine klâsik incelemelerinin sonuçlarını yeniden ele alıyordu. Raportör [Lenin, ç] komünizm ve reformizm arasındaki ayrılığı kesin olarak belirtiyordu; üçüncü bir yol —küçük-burjuvaların ağlayıp sızlanmaları ve hayalleri dışında— olmadığını gösteriyordu. Tezleri oybirliği ile kabul edildi.

4 Mart akşamı, yeni Enternasyonal'in kurulması sorunu gündeme geldi. Zimmerwald konferansına ka-

1/ Bu dönüşümler konusunda, «küçük mülkiyetin hiç de kamulaştırılmaması ve başkasının emeğini sömürmeyen küçük mal sahiplerinin hiç bir baskı tedbirine tâbi tutulmamaları» gerektiğini raportörler vurguluyorlardı.

tılmış olan mevcut delegeler «Zimmerwald gruplaşmasını düşmüş saydıklarını» bildirdiler. Üçüncü Enternasyonal'in derhal kurulmasından yana fikirlerini açıklıyanlar arasında, Rusya'daki Fransız komünist grubu adına konuşan, Jacques Sadoul oldu. Finlandiya Komünist Partisi delegesi Otto Kuusinen şöyle dedi:

> «Yeni Enternasyonal'in gücü, bu küçük meclisin gücüne değil fakat devrimci proletaryanın gücüne eşit olacak».

Önerilen kurulma, Alman Komünist Partisi adına H. Eberlin'in çekimserliği ile, oybirliğiyle kabul edildi. Böylece konferans:

> «Yeni bir dönem doğmaktadır. Kapitalizmin parçalanması ve içten yıkılması dönemi. Proletaryanın komünist devrimi dönemi.»

diyen Komünist Enternasyonal'in Birinci Kongresine dönüştü.

Temeller, bütün ülkelerin emekçilerinin proletaryanın diktatörlüğü parolası altında toplanması için atılmıştı.[1]

Jacques Duclos'nun daha sonra diyeceği gibi:

> «Komünist Enternasyonal, varoluşunun ilk gününden itibaren, sınıf mücadelesinin terkedilmesi sonucu işçilerin bölünmesinin yıkıcı sonuçlarına karşı koymaya özenle çalıştı. Proletaryanın birliği ancak sınıf mücadelesi temelinde var olabilir...[2]»

1/ Komünist Enternasyonal'in I. Kongresi üzerine, bkz. **Fransız Komünist Partisi Tarihi**, Editions sociales, 1969. s. 79-85.

2/ Jacques Duclos: «Yaşasın Komünist Enternasyonal!», **Cahiers du bolchévisme**, no: 15-16, 1 ağustos 1935.

Eğer kongre bir başarı olduysa, eğer şanlı Komünist Enternasyonali kurduysa, bu, 6 Martta Lenin'in dediği gibi,

> «Bütün dünyanın proleter kitlelerinin bütün bu sorunları pratik olarak gündeme getirmiş olmalarındandır[1]».

Komünist Enternasyonal proletarya enternasyonalizminin ve sınıf mücadelesinin en iyi geleneklerini yeniden ele alıyordu. Tarihte yerini saptamak için hiç bir şey şanlı yaratıcısının şu satırlarıyla eşdeğer olamaz:

> «Birinci Enternasyonal, sosyalizm için uluslararası proletarya mücadelesinin temellerini attı.
>
> İkinci Enternasyonal birçok ülkede hareketin geniş bir yayılması için, kitlesel bir yayılması için bir ortam hazırlama dönemi oldu.
>
> Üçüncü Enternasyonal, İkinci Enternasyonal'in emeğinin ürünlerini topladı; onu burjuva ve küçük-burjuva, oportünist ve sosyal-şoven pislikten çıkardı ve proletaryanın diktatörlüğünü **gerçekleştirmeye başladı[2]».**

1919 - 1920'DE DEVRİMCİ HAREKET

Olaylar, kapitalist ülkelerde sosyalist devrimin olgunlaşması üzerine Komünist Enternasyonal'in tezlerinin doğruluğunu çabucak kanıtladılar: Macaristan' da, Bavyera'da, Slovakya'da Sovyet cumhuriyetleri ortaya çıktı.

1/ Lenin: **Eserler**, cilt 28, s. 501.

2/ Lenin: **Eserler**, cilt 29, s. 310.

Bu arada, Macaristanda komünistlerle sosyalistlerin birleşmesi sosyal-demokratlara partide ve hükûmette yönetici durumlar sağlıyacak biçimde oldu. Macar komünistlerine nisan 1919 tarihli çağrısında, Komünist Enternasyonal şöyle dedi:

> «Birleşmiş Sovyetler çerçevesinde, iki ya da daha fazla parti birarada bulunup işbirliği edebilir. Fakat, bütün koşullarda bize mutlaka zorunlu olan şey, hedeflerinin kesin olarak bilincinde, açık bir programı ve çelik bir disiplini olan düzenli komünist partimizin her ülkede olmasıdır. Bundan vazgeçmek, özellikle bu partinin çoktan oluştuğu bir ülkede, geriye bir adım atmak anlamına gelir.»

Bilinmektedir ki; Macaristan'da, komünistler ve sol sosyalistler birleşmiş olan partiyi ve de hükûmetin organlarını, sovyetik kurumları hainlerden, duraksamalı unsurlardan temizlemeyi maalesef başaramadılar. En zor anda, bu sonuncuların tutumu karşı-devrimin görevini ve proletaryanın diktatörlüğünün yıkılmasını kolaylaştırdı. Macaristan Sovyet Cumhuriyeti ancak 21 marttan 1 ağustos 1919'a kadar sürdü. Sovyetler iktidarı Bavyera'da (13 nisan-1 mayıs 1919) ve Slovakya'da (16 haziran-5 temmuz) çok daha az zaman sürdü.

1920 yılının olayları, bununla birlikte emekçilerin mücadele isteğinin kırılmamış olduğunu gösterir: Almanya'da[1] Kapp'ın darbesine karşı genel grev, İtalya'

1/ Ebert-Scheidemann hükûmeti tarafından 1919'da spartakistlerin ezilmesine çağrılan gerici ve militarist güçler, kendi öz hedeflerini zorla kabul ettirmekten geri kalmıyorlardı. Kapp tarafından yönetilen bu unsurlar Berlin'in belli başlı kamu binalarını işgal ettiler ve 1920'nin hükûmetinin düştüğünü ilân ettiler: Gericilik açık bir askeri diktatörlük kurmayı deniyordu. Fakat birleşik işçi sınıfına çarptı: İşçi sınıfı, Kapp'ın darbesini bir genel grev ve si-

da[1] fabrikaların işgali, Fransa'da, İlgiltere'de, Birleşik Devletler'de ve Japonya'da güçlü grev hareketi. İtalya'dan Norveç'e, Polonya'dan Birleşik Devletler'e, İsviçre'den Meksika'ya, yirmi kadar ülkede komünist partiler oluştu.

Komünizmin ilerlemesi uluslararası gençlik hareketinde özellike çok büyüktü. 1919 Kasımından itibaren Berlin'de Üçüncü Enternasyonal'e giren Komünist Gençler Enternasyonali'nin ilk kongresi toplanmıştı.

Fransa'da, devrimci Rusya ile dayanışma, antisovyetik askerî müdahaleye karşı mücadele, proletarya enternasyonalizminin öncüleri Karadeniz'in denizcilerini savunma hareketi aydan aya büyümüştü.[2]

«KOMÜNİZMİN ÇOCUKLUK HASTALIĞI»

Fakat aynı zamanda sekter ve goşist hatalar ortaya çıkmıştı. Böylece İngiltere'de, pek çok komünist burjuva parlamento seçimlerine katılmayı reddediyorlardı ve işçi Partisine [Labour Party, ç] kollektif bir katılmadan söz edilmesini duymak istemiyorlardı, ge-

---

lâhlı mücadele sayesinde ezdi. Bu koşullarda, Wilhelm Pieck'in komünistler adına Bielefeld konferansında önerdiği gibi, demokratik ilerlemeyi yükseltmek için bir işçi ve sendikal hükûmetin kurulması mümkün oldu. Fakat sosyal-demokratlar reddettiler ve koalisyon hükûmetini elde tuttular; yalnız Noske istifa etmek zorunda kaldı.

1/ 1920 sonbaharında İtalyan işçileri tarafından fabrikaların işgali kitlelerin devrime doğru güdüsel yükselmesinin gösterisiydi. Fakat devrimci bir işçi partisinin yokluğu, proletaryanın, mücadelenin doruğunda iktidarı ele geçirmek için yeteri kadar güç bulamamasına neden oldu ve gericilik az sonra işçi sınıfını yenmeyi başardı.

2/ Bununla birlikte 21 temmuz 1919'da Rusya ve Macaristan Sovyet Cumhuriyetlerini savunma grevi, reformist şefler tarafından kırıldı.
—Jeanne Labourbe'un büyük kişiliği üzerine, bkz. **Cahiers de l'Institut** Maurice Thorez, mart, 1969.

ne de bu, komünistler için kitleler üzerine etki kazanmak aracıydı. Almanya'da, ultra-goşistler, sosyal-demokrat işçilere ulaşma çabalarını kınayarak, Komünist Partisine şiddetle saldıran Komünist İşçi Partisini nisan 1920'de kurdular. Alman Komünist Partisi içinde bile, kuruluş kongresi sırasında, çoğunluk seçimlere katılmaya karşı oy kullanmıştı. Anarşist yanı üstün olan bir goşizm Fransa'yı da kırıp geçiriyordu.

İşte bu koşullardadır ki Lenin, 1920 ilkbaharında, komünist strateji ve taktiğin gerçek bir ansiklopedisi olan, **(Goşizm), Komünizmin Çocukluk Hastalığı**[1] üzerine kitabını yazdı. Burada Lenin, burjuva Parlamentolarında ve reformist sendikalarda çalışma yapmayı reddetmeyi, güçlerin gerçek ilişkisinin ihmalini ve horlanmasım, parti zihniyeti ve disiplin bakımından nihilist tutumu, zorunlu uzlaşmalar yerine tiksinmeyi, komünistleri kitlelerinden kopmaya götüren, işçi sınıfı partisinin bir mezheb'e dönüşmesi sonucunu veren, genç komünist hareketin daha nice zararlı yanlarım ele veriyordu. Lenin komünistleri, kitlelerin ifade ve örgüt biçimleri olarak parlamentarizmden ve sendikacılıktan kazanılan deneyi ihmal etmemeye çağırıyordu.

Rus bolşeviklerinin sadece sağ oportünizme karşı değil, fakat yarı anarşist nitelikte küçük-burjuva devrimciliğine karşı mücadelenin de ciddi okulundan geçmiş olduklarını hatırlatıyordu:

> «Kapitalist rejimde sürekli bir baskıya uğrayan ve genellikle hayat koşullarının müthiş hızlı ve güçlü bir ciddileşmesiyle karşı karşıya olan küçük mülk sahibi, küçük patron (Avrupanın pek çok ülkesinde önemli bir

1/ Lenin: **Eserler, cilt 31, s. 11-116.**

kitleyi oluşturan, çok geniş bir biçimde temsil edilen toplumsal tip) aşırı bir devrimciliğe kolayca geçer, fakat sağlamlık, disiplin, örgüt zihniyeti ve sebat göstermekten acizdir. Kapitalizmin korkunçlukları önünde «kudurmuş» küçük-burjuva, anarşizm gibi, bütün kapitalist ülkelere özgü toplumsal bir olgudur».

1908'de, gerici Duma'ya katılma konusunda ve 1918'de, Brest-Litovsk barışımn imzalanması konusunda Lenin, goşistlere karşı şiddetle mücadele etti: **Bunu Çocukluk Hastalığında** hatırlatmaktadır.

Bolşevikler biliyorlardı ki; siyasal eylem doğru çizgi gibi bir gidiş değildir, her hal ve durumlarda güçler ilişkisini soğukkanlılıkla ve objektif olarak değerlendirmek gerekir.

Bolşevizmin doğuşuyla zaferi arasına yayılan onbeşyıl esnasında (1903-1917) bolşevizm, reformizm ve menşevizm ile savaşmaktan geri durmadı. Fakat bütün bu zaman içinde, bolşevikler menşeviklerle bir çok kez anlaşma yaptılar. İlk biçimsel bölünme 1905 ilkbaharında oldu fakat, geniş çaplı bir işçi hareketinin dayanılmaz etkisi altında, bolşevikler aynı yıl menşeviklerle ortak cephe kurdular. 1905'ten 1912'ye, bölünmeyi süreksiz anlaşmalar ve birleşmeler izledi, 1906, 1907 ve 1910'da. Gerçekten de, menşevizmin yollarının, devrimden gerçekten ayrılıp ayrılmadığını büyük kitlelerin bizzat görmesi gerekiyordu. Ve Lenin, bolşeviklerin Ekim Devriminden sonra da, örneğin devrimci sosyalistlere karşı, nasıl uzlaşmalar yaptıklarını ve nasıl ödünler verdiklerini anlatır.

Lenin, görevlerin birbirini izlemesini ve zincirlenmesini şöyle gösterir:

«Eğer, oportünizm... üzerine ideolojik ve siyasal tam bir zafer olmaksızın, birinci hedefe (proletaryanın bilinçli öncüsünü Sovyetler ve işçi sınıfının diktatörlüğü tarafına geçirmek) erişilmeseydi, bugün güncel olan ve öncünün devrimde zaferini sağlamaktan... ibaret olan ikinci hedef, bugünkü hedef eğer sol doktrincilikten kurtulunmazsa, eğer bu hatalarmın tam olarak üstesinden gelinmezse, eğer ondan ebediyen sakınılmazsa, erişilemez.»

Lenin, gerçekten de, 1920'den itibaren, tek cephenin gelecek taktiğinin temellerini atmaktadır. İki cephe üzerinde mücadeleye çağırmaktadır: Sağ oportünizme karşı ve goşizme karşı,

Öte yandan, Lenin, komünistler tarafından uygulanan uluslararası taktiğin birliğinin, ulusal çeşitliliklerin inkârını değil, fakat ulusal nitelikleri doğru olarak hesaba katan komünizmin temel ilkelerinin bir uygulamasını gerektirdiğini vurguluyordu. O, bolşevizmln tarihinde ve taktiğinde, evrensel olarak geçerli ve zorunlu olan şeyle özel olarak Rus olan şeyi ayırdediyordu.

«... Rus örneği bütün ülkelere kaçımlmaz ve yakın geleceklerinin tamamen temel olan bir şeyini gösterir. Bütün ülkelerin ileri işçileri bunu uzun zamandan beri anladılar ya da devrimci sınıf güdüleriyle anlamaktan çok hissettiler. Sovyetler iktidarımn ve de bolşevik taktik ve teorisinin ilkelerinin ...uluslararası «büyük önemi» buradadır.»

Fakat Rus devriminde diğer ülkelerde bir daha olmıyacak olan pek çok yan da var diye ekliyordu Lenin.

«Halklar ve ülkeler arasında ulusal ve siyasal ayrılıklar var oldukça —dünya çapında proletarya diktatör-

lüğünün kurulmasından sonra uzun zaman, çok uzun zaman varolacak olan ayrılıklar—, bütün ülkelerin komünist işçi hareketinin uluslararası taktiğinin birliği, her türlü ayrılığın silinmesini değil, ulusal ayrılıkların ortadan kaldırılmasını (bugünkü durumda bu çılgın bir düştür) değil fakat komünizmin **temel** ilkelerinin (Sovyetler iktidarı ve proletarya diktatörlüğü) **detay sorunlarda** bu ilkeleri **doğru olarak değiştiren**, onları uyarlıyan ve ulusal ve siyasal özellikleri uygun geldiği gibi düzelten bir uygulamasını istemektedir».

Görev,

«Herkes için aynı olan: işçi hareketindeki sol bağnazlığı [dogmatizm, ç] ve oportünizmi yenmek, burjuvaziyi devirmek..., uluslararası sorunun çözümüne her ülkenin değindiği **somut** biçimde özel olarak ulusal, özgür olarak ulusal olan şeyi aramak, incelemek, bulmak, keşfetmek, kavramak»tır.

Sonra, Enternasyonal'in organlarında Sovyetler Birliği Komünist Partisinin delegasyonu bir çok kez kardeş partileri bu partilerin pratiklerinde Sovyet komünistlerinin deneyini mekanik olarak uygulamadaki tehlikeye karşı uyaracaktır. Örneğin, Enternasyonal'in IV. Kongresindeki söylevinde, örgütlenme ilkeleri üzerine III. Kongre tarafından alınmış karar hakkında Lenin, çok doğruydu fakat kapitalist ülkelerin komünist partileri tarafından özümlenmek için haddinden fazla Rus idi diyecektir.

Elbette, Lenin ulusal ayrılıkları mutlak'a götürmemek gerektiğini ve devrimin genel yasalarını asla unutmamak gerektiğini aynı zamanda düşünüyordu:

«Rusya'da, proletarya diktatörlüğü, ileri ülkelere göre, çok geri olmasından ve ülkemizde küçük-burjuvazinin üstünlüğünden dolayı, bazı özellikleri sakınılmaz

olarak içermek zorundadır. Fakat Rusya'daki temel güçler —ve sosyal ekonominin temel biçimleri— hangi kapitalist ülkede olursa olsun aynıdırlar, öyle ki bu özellikler hiç bir halde temel noktalarla ilgili olamazlar[1]».

«Kitlelerin **bir çırpıda** ve **mükemmelen örgütlü** biçimde ayaklanmayacağı», içinde gerilik olgusu olmıyacak olan devrimler yoktur ve olamaz, zira kapitalizm kitleleri karanlıkta ve uyuşuklukta zorla tutmaktadır.[2] Rusya'nın özgül koşulları şu halde tamamen görecedir ve bugün hâlâ olsa olsa bir anti-sovyetizm şövalyesi olarak hizmet eden «delili» modaya sokarak, Rusya'da sosyalizmin yerleşmesine sunulan nesnel koşulların olgunlaşmamışlığını, şu sıra, vurgulayanlar bolşevizmin düşmanları Martov'lar, Kautski'lerdir.

II. KONGRE

Komünist Enternasyonal'in II. Kongresinin açılması 19 temmuz 1920'dir. 37 ülkenin 67 örgütünü temsil eden 217 delege tarafından izlenilen kongre 7 ağustosa kadar sürdü. Bu haftalar coşku içinde geçti: karşı-devrimci saldırıyı Polonya'dan atan Kızıl Ordu tam saldırıda değil miydi ve Varşova'ya yaklaşmıyor muydu? Kongre başka bir savaş ilkelerini ancak daha çok hararetle tartışıyordu: İşçi sınıfına sendikaları ve sendikalar tarafından işçi kitlelerini nasıl fethetmeli; bu kitlelerin eğitimini yapmak için parlamentarizmi nasıl kullanmalı; onların en iyi unsurlarından güçlü bir Komünist Partisini nasıl oluşturmalı; bütün

1/ Lenin: **Eserler, cilt 30, s. 104.**
2/ Lenin: **Eserler, cilt 29, s. 400-401.**

dünyanın köylü kitlelerini sermayeye ve emperyalizme karşı mücadeleye nasıl kazanmalı?

Fransız Sosyalist Partisi Kongreye Marcel Cachin ve L.-O. Frossard tarafından temsil edilen danışma oyuyla katıldı. Aynı zamanda kongre, C.G.T.'nin devrimci sendikacı azınlığın ve Üçüncü Enternasyonal'e katılma Komitesinin[1], Fransa'ya dönüşleri sırasında kuşatmanın kurbanları olan, denizde kaybolacak olan temsilcileri Raymond Lefebvre, Lepetit ve Vergeat tarafından izleniyordu.

İlk oturumdan itibaren, **Çocukluk Hastalığı** üzerine kitabı üç dilde bütün delegelere dağıtılmış olan Lenin, uluslararası durum ve Komünist Enternasyonal'in temel görevleri üzerine bir rapor sundu. Yönetici sınıfların genel bunalım halini gözlemledi: Maalesef, ülkelerin çoğunluğunda, proletarya kendi iktidarını kurmaya henüz hazır değildi. O anın görevi proletaryanın devrimci eyleme hazırlanmasını yoğunlaştırmaktı. Bütün ülkelerde yeni tip işçi partileri kurup güçlendirmek: İşte Komünist Enternasyonal'in II. Kongresinin başlıca sorunu buydu.

Komünist fikirler etrafında ajitasyon ve propaganda dönemi şu halde yeni bir aşamayı izleyecekti: Bir örgütlenme, sağlamlaşma, pratik politikanın tanımlanması dönemi. Lenin'in tezleri şöyle diyorlardı:

> «Üçüncü Enternasyonal'e kayıtlı bütün partiler, kitleler sözünden, emekçilerin bütünlüğünü, sermaye tarafından ezilenleri, bilhassa en az örgütlü ve en az aydınlatılmışları, en çok baskıya uğramışları ve örgütlenmeye en az yatkın olanları anlıyarak, **Kitlelerde da-**

1/ Uluslararası ilişkilerin yeniden başlatılması için eski Komitenin dönüşümüyle 8 Mayıs 1919'da oluşturulmuş.

ha derine! Kitlelerle daha sıkı ilişkide! parolasını her ne pahasına olursa olsun hayata geçirmelidirler.»

Bilinir ki «Kabul edilmenin yirmibir koşulu» adı altında tanınan beige, ideoloji, taktik ve örgütlenme konusunda yeni tip işçi partisi ilkelerinin bütününü özetledi. Bu, oportünizme karşı mücadelenin yasasıydı. Fakat ilkelerin arılığı üzerine aynı anda direnirken Lenin, kitlelere ve özellikle Marcel Cachin gibi bir militan tarafından dürüstçe temsil edilen Fransız sosyalist işçilerinin kitlesine güveniyordu. Bayan Annie Kriegel gibi troçkist bir yazarın:«Merkezciliğe karşı bolşevik mücadele bulanık ve anlamı belirsiz olmaktadır[1]» diye yazarken gülünç bir biçimde dile getirdiği de budur. «İncelikten», «iki farklı değerde strateji»den, «beklenmedik değişiklik»ten[2] söz etmektedir, kahramanı Troçki'nin Fransız Sosyalist Partisinin çoğunluğuyla Enternasyonal'in görüşmesine en azından «hasım» olduğunu iddia ederek. Emin olan bir şey varsa bu da Lenin'in, Fransa'daki komünist hareketin henüz billûrlaşma döneminde olduğunu ve bir çırpıda mükemmel görüş açıklığının ortaya çıkmasının beklenemiyeceğini anlamasıdır. Bununla birlikte Cachin, 29 temmuzda, kongre önünde Fransız delegasyonunun kabul edilme koşullarını kabul ettiğini belirtmiyor muydu?

Bombacci (İtalyan Sosyalist Partisi), Wijnkoop (Hollanda Komünist Partisi), ve Komünist Gençler Enternasyonali'nden Willy Münzenberg gibi goşistler, Guilbeaux'nun[3] yardımıyla, Fransız Sosyalist Partisi-

1/ Annie Kriegel: **Fransız komünizminin kökenlerinde**, Paris, Mouton, 1964, s. 576.
2/ a.g.e., s. 613.
3/ Guilbeaux, eski sosyalist partiyi komünist partisine dönüştürerek Fransız kitlelerinin komünizme asla kazanılamıyacağını önceden haber vererek çok kötü bir keramet sahibi olduğunu gösterdi.

nin delegeleriyle her türlü uzlaşmaya karşı koymayı boşuna denemişlerdi: Lenin daha ileri ve daha doğru görüyordu. Kongre, içinde dokunaklı bir umudun damgasını taşıyan meşhur satırların bulunduğu, Fransanın bütün bilinçli proleterlerine, Fransız Sosyalist Partisinin bütün üyelerine bir çağrıyı kabul etti:

> «Çok üstün devrimci gelenekleri, yüksek kültürü, fedakârlık zihniyeti, mükemmel kavgacı yaradılışıyla Fransanın devrimci işçi sınıfının, burjuva toplumunun can çekişmesinin başladığı şu anda, güçlü bir komünist partisi yaratmaması olanaksızdır».

Metin, sağcı şefler tarafından 1914'ten beri sosyalizme «adi ihanetin» gerekçeli bir mahkûmiyetiydi, fakat, toplumsal devrimi inkâr etmiş olan sözde goşistlere karşı daha az ciddi değildi:

> «Fransa'da her zaman çok kötülük yapan şey, anarşist lâfazanlıktır[1]».

II. Kongrenin çalışmalarında, işçi sınıfının müttefikleri (köylülük) sorunu ve ulusal ve sömürgesel sorun da genel büyük bir yer tutar.

Toprak sorunu üzerine Tezlerinde Lenin, şöyle yazıyordu:

> «Proletarya, eğer bütün emekçilerin ve bütün ezilenlerin öncüsü olarak, sömürücülerin devrilmesi için mücadelede önderleri olarak davranırsa ancak, gerçekten devrimci, gerçekten sosyalist bir sınıftır, sınıf mü-

---

1/ Komünist Enternasyonal, Fransa konusunda, bundan sonra pek çok kez, anarşizmin ve oportünizmin ilişkisi üzerinde durdu, örneğin, «işçi sınıfının sırtında bir bıçak darbesiyle kaçınılmaz olarak son bulan», «entellektüel bohem» zihniyetini (1922'de Fabre'ın atılması) belirterek (Fransız Partisi üzerine geniş Yürütme Kararı, 11 haziran 1922).

cadelesini köye götürmeyi, kırların emekçilerini komünist partisi, kent proletaryası etrafında toplamayı ve eğitimlerini yapmayı zorunlu kılan da budur.»

Komünistlerin köylülerden hâlâ tasa etmemeleri gerektiğini iddia eden bir muhalefet karşısında, leninizmin temel fikri: İşçilerin ve köylü kardeşlerinin birliğini vurgulanmıştı.

Kongre, temelinde işçi sınıfıyla köylülüğün dünya çapında ittifakının sorunu olan ulusal ve sömürgesel soruna tamamen özel bir dikkat gösterdi. Bir tek anti-emperaylist akım oluşturacak biçimde: «Bütün ülkelerin proleterleri ve ezilen halkları, birleşiniz!», ezilen halkların ulusal kurtuluş mücadelesiyle, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki proletaryanın devrimci mücadelesini bir bütün halinde birleştirmek hedefini saptadı.

Aynı zamanda, Lenin, Batının kaderi sırf Doğu ülkelerindeki devrimci hareketin gücü ve gelişmesinin derecesine bağlı olabilir fikrine, kararlı bir biçimde karşı çıkıyordu.

Lenin'in sonuçları ulusal hareketler ve komünistler arasındaki ilişkiler sorununa açık bir karşılık veriyordu:

«Komünistler, her ulusal kurtuluş hareketini eğer gerçekten devrimciyse ve eğer emperyalizmi yıkmak için araçlık ediyorsa desteklemelidirler. Komünist Enternasyonal, geri kalmış ülkelerin ve sömürgelerin burjuva demokrasisiyle süreksiz [kısa süreli, ç] anlaşmalar ve hattâ ittifaklar yapmalıdır fakat, onunla [burjuva demokrasisi, ç] birleşmeksizin, en çekirdeksel biçimde de olsa, proletarya hareketinin bağımsızlığını kesinlikle koruyarak.»

Tezlerine zafer kazandırmak için Lenin, ulusal bağımsızlık için yerel burjuvazinin hareketini, köylü ve işçi kitlelerin sömürüye karşı hareketini birbirleriyle çelişir ve birlikte gelişemez sayan sekterlere karşı mücadele etmek zorunda kaldı.

Kongre Lenin'in şu fikrini de onadı:

> «İleri ülkelerin proletaryasının yardımıyla geri kalmış ülkeler, gelişmenin kapitalist aşamasından geçmeden [kaçınarak, ç], Sovyet rejimine ve bazı gelişme dereceleri arasından komünizme geçebilirler».

Daha sonra, Orta Asya Sovyet Cumhuriyetlerinin evrimi ve Moğolistan'ın evrimi bu düşünceyi parlak bir biçimde doğruluyordu.

II. Kongre görevini doğru olarak yerine getirdi: O, proletarya devriminin öncü ve yol göstericilerinden oluşan bir öncüyü biraraya getirmedi sadece fakat, Fransa için olduğu gibi, proleter kitleleriyle ilişkide büyük örgütlerin delegeleriyle de ilişki kurdu. Komünist Enternasyonal'in II. Kongresinin meyvesi, bizim ülkemiz için, Fransız işçi hareketinin doğrulması ve marksizm-leninizmle birliği yolunda kesin aşama, onurlu Tours oylaması oldu. Komünist Enternasyonal sayesinde, ulusal işçi hareketi Fransa halkının büyük devrimci gelenekleriyle yeniden ilişki kuruyordu.[1]

1/ Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi üzerine, bkz.: **Fransız Komünist Partisi Tarihi**, s. 91-95.

KİTLELERİN FETHİ VE TEK CEPHE İÇİN KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN MÜCADELESİ (1921-1923)

YENİ BİR DURUM

I. Kongreden sonra, uluslararası durum ciddi olarak değişiyordu. Bir yandan, Sovyet halkı, 1920'nin sonuna doğru, müdahale savaşına son verdi; devrimin zaferlerini, sosyalist iktidarı, ülkenin bağımsızlığım muzafferane savunmuştu. Diğer yandan, kapitalist ülkelerde devrimci dalga yeniden düştü. Nesnel koşullar yeterince hesaba katılmaksızın ortaya atılan öncü hareket, 1921 martı Alman hareketinin kanlı başarısızlığı özellikle anlamlı oldu. Fransa'da, grevcilerin sayısı 1920'de 1.317.000'den 1921'de 450.000'e (resmî istatistik) indi. İşçi sınıfı her yerde savunmaya geçti.

Reformist yöneticiler, bütün ülkelerde, özellikle komünistleri ve onların yandaşı [sempatizanı, ç] sendikaları atarak sınıf mücadelesini yeniden ve daha güçlü bir biçimde baltalamaya giriştiler. Komünist partilerinin etkisinin yayılması tecrübesizlikleri tarafından, kitle çalışmasına elverişsizlikleri tarafından kösteklenmekteydi; pek çok durumda, işçi sınıfının ancak bir azınlığı tarafından desteklenmekteydiler.

Lenin eksik olan her şeyi çok iyi hissediyor, 1921'in yazında şöyle diyordu:

> «Bütün dünyada komünist bir ordumuz var. Henüz kötü bilgilenmiş ve kötü örgütlenmiştir. Bu gerçeği unutmak ya da kabul etmekten korkmak davamıza en büyük zararı verir. En büyük tedbir ve en büyük sıkılıkla kendimizi kontrol ederek, kendi öz hareketimizin deneyini inceliyerek, somut biçimde, bu orduyu uygun olarak yetiştirmek, onu uygun olarak örgütlemek, onu çeşitli manevralarda, çeşitli kavgalarda, saldırı ve savunma harekâtlarında denemek gerekir. Bu uzun ve zor okul olmaksızın, zafer olanaksızdır[1].»

«Sollar» Lenin'in açımlamasını çok inkâr ediyorlardı. Onlar, etkin azınlıkların müdahalesinin kesin rolü oynadığını ve ancak öncünün muzaffer olabileceğini belirterek, hareketin düşmesini kabullenmeyi reddediyorlardı, büyük işçi kitlelerini komünizm davasına kazanmanın zorunluğuna itiraz ediyorlardı. Kısacası, sık sık:

> «derhal ve doğrudan doğruya [direkt, ç] devrimci eyleme çok yatkın olmıyan bir durumu sağlıklı olarak hesaba katmak yerine, küçük kızıl bayrakları çılgınca sallıyorlardı[2].»

İşçi sınıfının biraraya getirilmesi mücadelesinin karşısma bu sollar (ki bunları Rappoport «sağ duyunun soluna» koyuyordu), o devirde «saldırı öğretisi» olarak adlandırılan şeyi koyuyorlardı; proletaryanın bir «elektirkleşmesinden» söz ediyorlardı. Örneğin G. Lukacs'ın, «Kitlelerin kendiliğindenliği ve Partinin inisiyatifleri» adlı bir makalede, «menşevik uyuşukluk» haline düş-

1/ Lenin: **Eserler**, cilt 32, s. 553.
2/ Lenin: **Eserler**, cilt 33, s. 209.

müş olan proletaryayı uyandırmak için gerektiği kadar büyük darbeyi partinin vurmak zorunda olduğunu desteklediği devirdir; «eylemin kılıcıyla proletaryanın ideolojik bunalımının düğümünü kesmeyi» soğuk bir biçimde öğütlüyordu[1] ve tarihi daha hızlı bir akış almaya zorlamak istiyordu.

Bu tezlerden bazıları Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin başkanı G. Zinoviev'den destek buluyordu; Bukharin ve Radek'le birlikte Zinoviev tek tehlikeyi sağ oportünizmde görüyor ve Komünist Enternasyonal'in taktiğini durumun değişmesine göre değiştirmenin zorunluğunu kabul etmiyordu. Lenin «saldırı öğretisine» karşı müdahale etti. Radek'i, tezlerin ilk tasarısındaki «işçi sınıfının çoğunluğunun fethi» sözlerini «işçi sınıfının **sosyal olarak kararlı** unsurlarının fethi» sözleriyle değiştirmiş olduğu için ciddi olarak eleştirdi. Lenin, genç Komünist Partilerinin proletaryanın en bilinçli kısmınca oluşturulan dar çembere kapanmamalarını fakat en geniş emekçi tabakaların da çalışmaya koyulmalarını istiyordu.

16-18 haziran 1921 arası, Yürütme Komitesinde, Fransız Komünist Partisinin faaliyeti incelendiğinde ve «sollar» **L'Humanité**'yi «soğuk kanlılık» ve «disiplin» zorunluluğundan söz etmiş olmakla kınadıkları zaman Lenin canlılıkla karşılık verdi. Fransız Partisi belirli oportünist eylemler için eleştirilebilir, dedi, fakat bu, oportünist hatalar yerine «sol» budalalıklar konarak, ayırdetmeksizin yapılmamalıdır. Lenin:

«Fransa'da, İngiltere'de ve Almanya'da komünizmin

1/ Bkz. **Die Internationale**, 3'ncü yıl, sayı 6, s. 213-215.

zaferini önlemenin ancak bir tek biçimi vardır, bu da goşist budalalıklar yapmaktır[1]», diye vurguladı.

III. KONGRE

Birkaç gün sonra, 22 haziran'da, III. Kongre açıldı; 52 ülkenin 103 örgütünü temsil eden 605 delegeyi biraraya getiriyordu.

Kongre, savaştan beri devrimci hareketin, kitlelerin kendiliğinden baskını ve yönetici sınıfların korku ve telâşıyla nitelenen ilk döneminin bitmiş göründüğünü gözlemledi; bütün ülkelerde, burjuvazi saldırıya geçmişti. Şu halde, Lenin'e göre, «taktiği tarihin kopmuş çizgisine uygun hale getirmek», Avrupa'da yerleşmiş olan bir dengeyi hesaba katmak gerekiyordu ve tarihsel süreç eğrilerle [zikzak, ç] ilerliyordu.

Lenin'in «hazırlık okulu» olarak nitelediği görev, reformizmle kesin ve kuşkusuz kopmadan sonra, Komünist Paritler şimdi başka bir aşamaya, büyük kitlelerin, emekçilerin çoğunluğunun fethi aşamasına değinmeliydiler. Lenin kongrede şöyle dedi:

> «Rusya'da, biz bir partiydik fakat üstelik bizimle beraber, tüm ülkenin köylü ve işçi milletvekilleri sovyetlerinin çoğunluğuna sahiptik. Ya siz? O zaman, en aşağı, on milyon insan olan ordunun yaklaşık yarısı bizimleydi. Ordunun yarısına sahip misiniz? Bana böyle bir ülke gösterin[2]».

1/ Marksizm-leninizm Enstitüsü Arşivleri, Moskova.

2/ Lenin: Eserler, cilt 32, s. 501.

Dahası var :

> «Eğer, küçük bir partiye sahip olmamıza rağmen Rusya'da galip geldiğimiz söylenirse, Rus devriminin anlaşılmadığı sadece ispat edilmiş olur, ve bir devrimi nasıl hazırlamak gerektiği mutlak olarak anlaşılmamaktadır[1]».

Lenin, devrim zamanında, «kitle» sözünden yalnızca işçilerin çoğunluğunun değil fakat bütün sömürülenlerin çoğunluğunun da anlaşılması gerektiğini belirtiyordu.

Lenin, gerçek ihtiyaçlardan ve olaylardan esinlenmek yerine, «pasiflikten eyleme geçiş» ve «dinamik eğilimler» üzerine büyük cümleler yaparak «boşlukta tumturaklı ve uzun uzun nutuk atan» kongrecilerle alay ediyordu. O şöyle haykırıyordu:

> «Eğer kongre, bu hatalara karşı, bu "goşist" budalalıklara karşı güçlü bir saldırı sürdürmezse, bütün hareket mahkûm olur... Tiksinti verecek kadar yetti artık[2]».

Lenin'in tezleriyle tamamen aynı fikirde olduklarını ifade eden delegeler arasında, çok büyük hataları ile «kökleşmiş nasyonalizmi, disiplinsizlik alışkanlıkları ve öğretinin çok genel bilgisizliği ile[3]» genç Fransız partisine komünizm yolunda önderlik etmek için Enternasyonal'in müdahalesinin devamlı zorunluğunun keskin bilincinde olan, kongrede mevcut Fransızlar adına konuşan Paul Vaillant-Couturier oldu.

1/ a.g.e., s. 504.

2/ a.g.e., s. 498.

3/ Bkz. Paul VAİLLAN—COUTURİER: «Marsilya Kongresi arifesinde Fransız Komünist Partisi», **Correspondance internasionale'de**, sayı 23, 29 aralık 1921.

Kongre, Lenin'in düşüncesi safında yeraldı; Komünist Partilerin temel görevlerinin «işçi sınıfının en büyük kesimi üzerine ağır basan etkinin zaferi» ve bunun için:

> «işçi kitlelerinin mücadelesine doğrudan doğruya katılma, bu mücadelenin komünist yönetimi ve mücadele boyunca büyük kitlesel komünist partilerinin yaratılması».

olduğunu belirtti.

Acil talepler için komünistlerin eyleminin kesin önemi açığa çıkarılmıştı.

Acil taleplere karşı bir küçük görme tavrına sahip olan goşistlerin aksine olarak kongre, proletaryanın

> «diktatörlüğü fethetmeyi beklerken hayatî temel ve acil talepleri için mücadeleden vazgeçemezliğini»,

vurguladı.

Taleplerin elde edilmesi proletaryanın örgütünü güçlendirir ve mücadeleyi yükseltmeye yarar.

> «Bu kısmî taleplerin istenmesine karşı he ritiraz, kısmî mücadele yüzünden her türlü suçlama devrimci eylemin hayatsal ihtiyaçlarını kavrama acizliğinin sonucu olmaktadırlar».

Tıpkı daha önce sendikalarda çalışmaya ve parlamentoya katılmaya sekterce karşı çıkma halinde olduğu gibi.

Buradan hareketle, kongre, «proletaryanın acil çıkarları için ortak mücadele» taktiğini kabul etmenin gerekliliği sonucuna varıyordu. Kongre böylece, ulus-

lararası komünist hareketin tarihinde yeni bir aşamayı haber veriyordu: Tek proletarya cephesi için eylem aşaması. Aynı zamanda, partilere, proletaryanın saflarına; sermayenin saldırısına karşı geniş bir demokratik cephenin oluşturulmasını elde temeye çalışarak, yarı proleter ve küçük burjuva tabakaları, küçük köylülük gibi, küçük kent burjuvazisi unsurlarını, memurları ve aydınları çekmeyi salık veriyordu.

Kongre, devrimci sabırsızlığı, aşırı yöntemlerin yerli yersiz kullanılmasını ve de Fransa'da 19 doğumluları askere alınma emrine karşılık vermemeye davet etme önerisini sansür etti. Fransız Komünist Partisine, proletarya diktatörlüğünü ve işçi öncüsünün yönetici ve merkezileşmiş bir örgüt halinde oluşturulması gerekliliğini reddeden bütün anarko sendikalist eğilimlerin kararlı eleştirisini salık verdi.

İşçi sınıfının çoğunluğunun fethi, komünist partilerin örgütünün güçlenmesini gerektiriyordu. Bu partiler sosyal demokrasinin örgütlenme biçimleriyle artık yetinemezlerdi. Disiplinin önemi vurgulandı. Lenin, özellikle her türlü fraksiyon faaliyetinin hoşgörülmez niteliğini ve bizzat Enternasyonal'in ve partilerin birliğinin sağlamlaştırılmasını vurguladı.[1]

Kongre, demokratik merkeziyetçiliğin —bürokratik merkeziyetçiliğin karşıtı— proletarya demokrasisinin[2] ve merkeziyetçiliğin bir kaynaşımı, gerçek bir sen-

---

1/ Alman Komünist Partisi delegasyonu ile 9 temmuz 1921 tarihli görüşme.

2/ «Federalist» örgütlenme yöntemlerini her zaman uygulayan ve her türlü birliği ve her türlü disiplini ihmal eden F.K.P.'si Seine Federasyonuna bir mesaj yazarak 22 temmuz 1922'de; Yürütme'nin yeniden söyliyeceği de budur: «**Merkeziyetçilik**, çünkü proletaryanın bütün kesimlerinin eylem birliğini, ortak bir parolada girişilen eylemlerin aynı andalığını... sağlamak için zorunludur. **Demokratik**, çünkü yerel ve merkezsel yönetici organlar... Partinin bütün üyeleri tarafından seçilip kontrol edilirler ve onlar önünde sorumlu-

tezi olması gerektiğini hatırlattı. Hareketin yönetiminin kesin öneminin, homojenliğinin değerini belirtti. Partinin her üyesinin kitlelerde günlük siyasal çalışmaya düzenli olarak katılması için direndi, ki bu kurala itaat etmeme Lenin'in gözünde kötülüklerin en büyüğü idi. Fransız Partisi gibi bir parti tarafından komünist bir programın kabul edilmesi komünist olma isteğinin henüz sadece bir gösterisiydi: Bu programın ciddi gerçekleştirilmesinin ilk koşulu bütün üyelerin günlük çalışmaya sürekli olarak çekilmesi idi.

Bütün kararlarıyla, III. Kongre uluslararası komünist hareketin gelişmesinde çok önemli bir aşamayı belirledi. Yürütme Komitesinin kongreden sonra yapılan çağrısı çalışmalarının zihniyetini şöyle diyerek özetliyordu:

> «İşçi kitlelerinin en basit, en temel çıkarları için mücadeledir ki ancak, burjuvaziye karşı proletaryanın tek cephesini kurabiliriz, proletarya içindeki ayrılıklara, burjuvazinin üzerinde varlığını sürdürebileceği temeli oluşturan ayrılıklara son verebiliriz[1]».

TEK CEPHE İÇİN MÜCADELE

«Kitlelere!» parolası tek kelimeyle bütün bu poli-

durlar. Yönetimin yoğunlaşmasının bazan şeflerin zorbalığına, kitlelerin görece faaliyetsizliğine ve oligarşik bir rejim yaratılmasına götürdüğü kınanmaktadır. Elbette ki, kötü uygulandığı zaman, merkeziyetçilik oligarşizme soysuzlaşabilir. Bunun hatası merkeziyetçiliğin değil fakat yöntemlerinin ve üstünlük haklarının hatalı uygulanmasınındır. Gerçekte, örgütün sıkı merkeziyetçiliği, düzenli ve oturmuş bir siyasal yönetimin devamlılığını sağlıyarak, kitlenin faaliyetine en yüksek derecede katkıda bulunur. İşçi sınıfının şefe ihtiyacı olmadığını söylemek, işçileri hataya sürüklemektir... Her bilinçli işçi anlar ki, güçlü olarak merkezileşmiş ve disiplinli burjuva gücü karşısına, bundan daha az merkezileşmiş ve daha az disiplinli olmıyan proletaryanın gücünü dikmek gerekir. Komünist partileri ne akademik tartışma kulüpleri ne de basit propaganda dernekleri değildirler; onlar kavga örgütleridirler ve böyle oluşturulmak zorundadırlar.»

1/ Bkz. Komünist Enternasyonal'in III. Kongresi üzerine: **Fransız Komünist Partisi Tarihi**, s. 107-113.

tikayı ifade ediyordu. Başından beri reformist şefler manevra diye bağırdılar, fakat tek cephe taktiği bir manevra değildi: Komünistlerin faaliyetini temellendiren bir ilkeyi, emekçilerin çıkarlarının tasasınca kendilerine kabul ettirilen bir siyasal çizgiyi dile getiriyordu.

13 ekim 1921'in **La Correspondance internationale**'inde Bela Kun şöyle yazıyordu:

> «III. Kongrenin: **Kitlelere gidelim parolası** şu halde ne anlama gelir?
>
> 1) Basit gerçek gözlem: Komünistler bugün değil yalnızca işçi sınıfının fakat ekonomik ve siyasal bakım dan örgütlü işçi kitlelerinin de ancak bir azınlığını oluştururlar.
>
> 2) Komünistler hayalci herhangi bir kafadan çıkan soyut bir anlayış üzerine dayanmazlar; işçiler ancak devrim için vardırlar düşüncesinde değildirler; tamamen aksine, devrimin **işçiler için** yapılması gerektiğini bilirler.
>
> 3) Komünist Partisi, ordunun büyük kesimini arkasına aldığı zaman mücadelede ancak bir öncülük oluşturabilir. Ve devrimci mücadelenin kesin rolü ordunun bu büyük kesimine aittir, bu kitledir, işçi sınıfının çoğunluğudur.»

Aynı makalede, daha az gelişmiş ve daha az bilinçli olarak bilinen kitlenin küçümsenmesinin

> «işçi aristokrasisini ve de [eski] sendikaları temsil eden, tüzüğünün bazan kitlelerin gelmesini güçleştirdiği sosyal demokrat partilerin niteliksel yanı»

olduğu gösterilmekteydi.

Bu, «görevi kitlenin derinine kadar gitmekten ibaret olan», komünist partilerinin işi olmamalıdır. Ulus-

lararası toplumsal devrimin yapılması bu uzun mücadele sürecinin taçlanması olacaktır.

18 aralık 1921'de, Enternasyonal'in Yürütme Komitesi tek işçi cephesi üzerine ve II. Enternasyonal'e, II buçuğuncu[1] Enternasyonal'e, Amsterdam sendika Enternasyonal'ine kaydolan ya da anarko sendikalist örgütlere yatkın işçilere karşı takınılacak tavır üzerine tarihsel tezler kabul ediyordu. Yürütme Komitesi ilk kez bütün açıklığıyla tek cephe politikasını «kapitalizme karşı mücadele etmeyi arzulayan bütün işçilerin birliği» olarak tanımlıyordu; bütün ülkelerin partilerine kitlelerin en geniş en tam birliğini pratik eylemde sağlama görevini veriyordu. Lenin'in önerisi üzerine, tezlere, reformizme karşı savaş vermekten geri durmaksızın, menşeviklerle birden çok anlaşmalar yapmış olan ve onlarla bir birlik ya da bir yarı birlik gerçekleştirmiş olan bolşeviklerin tecrübesiyle ilgili bir eklenti yapıldı.

Reformist partilerle anlaşmalara varacak olan komünist partilerine Komünist Enternasyonal'in koştuğu başlıca koşul kendi görüşlerinin sergilenmesi ve anti-komünistlerin eleştirisi bakımından mutlak siyasal bağımsızlığı elde tutmaktı. Yürütme Komitesi, sağcıların tek cepheyi II. Enternasyonal'le bir ideolojik anlaşma olarak yorumlayacaklarını ve komünist partilerinin reformistlerle ilkesiz bir blokta dağılmaları üzerinde direneceklerini komünist partilerine önceden haber veriyordu: Esneklik ve manevra yeteneğini ilkele-

---

1/ II ½ Enternasyonal, Friedrich Adler ve Paul Faure'un inisiyatifi üzerine oluştuktan sonra, 1921-1922'de merkezci bir girişimi temsil etti. Yöneticileri, Avusturya için F. Adler, Almanya için Crispen, Fransa için Longuet, İsviçre için Grimm, Rus menşevikleri için Martov idi. Bütün çizgide teslim olup, mayıs 1923'de II. Enternasyonal'in kucağına düştü.

re saygı ile birleştiren bu yorumun tek cephe politikasıyla ortak hiç bir yanı yoktu.

1 Ocak 1922'de, proletaryaya dayanan bütün partileri sermayeye karşı savunma savaşını, işsizlik ve ücret indirimine karşı mücadeleyi birlikte yürütmek için, silâhların artmasına ve yeni bir savaşın v.s. tehlikesine karşı üretimin işçilerce kontrolu için birleşmek zorunda bırakacak biçimde ,iş yerinde emekçilerin birleşmiş ailesini oluşturmaları için bütün namuslu işçilere Komünist Enternasyonal'in[1] Yürütme Komitesinin bir çağrısı çıkıyordu.

Çağrı şöyle diyordu:

> «Kentlerin ve kırların proleterleri eğer siz birleşirseniz, proletarya tarafından dinlenmek isteyen **bütün partiler** de sermayeye karşı birleşmek ve kapitalist partilerle ittifaklarını koparmak zorunda kalacaklardır».

FRANSA'DA TEK CEPHEYE MUHALEFET

O kadar gerekli olmasına karşın, tek cephe parolası oybirliği ile kabul edilip doğru biçimde uygulanmadı. İtalya'da Bordiga gibi «sollar» sekter bir zihniyete bu politikayı, tek cepheye ekonomik mücadele alanında «evet» ve siyasal alanda hayır diyerek, sendikalarda sadece işbirliği anlamına geliyor gibi yorumluyorlardı; Brodiga işçi sınıfının çoğunluğunun fethedilmesinin zorunluğunu anlamıyordu. Fransa'da, Frossard tek cephe taktiğinin komünist partisiyle sosyalist

---

1/ Çağrı, devrimci sendikaların ilk Uluslararası Kongresi tarafından temmuz 1921'de Moskova'da kurulmuş olan Kızıl Sendika Enternasyonali'nin Yürütme Bürosu tarafından da imzalanmıştı.

partinin organik birleşmesine neden olabileceğini iddia ediyordu ve devrimci sendikalarla işbirliği etmekle yetinilmesini öneriyordu.

Hemen hemen bütün partiyi kendisiyle birlikte tek cepheye karşı düşmanlığa sürükledi ve bu düşmanlık, Enternasyonal'de bu «ayrı oda» yapma tarzı aralık 1922-ocak 1923'te ancak duracaktı.

Namuslu fakat az bilgili yöneticiler bile o zaman tek cephe taktiğini «devrimci silâhsızlanma »olarak niteliyorlardı. Yaşlı kadrolar yeni fikirleri özümlemek için zorunlu düşünce faaliyetinden yoksundular.

Charles Rappoport'un 2 şubat 1922 tarihli **La Correspondance İnternational**'de yazdığı gibi, tek cephe üzerine tartışmaya ülkemizde egemen olan biçimsel mantıktı:

> «Tek cephe düşmanları şu akıl yürütmeyi yaptılar: Tours'da, oportünistlerle, reformistlerle, toplumsal-yurtseverlerle (social-patriote) bölündük. Birliği kırdık. Tek cephe bunu yeniden kuracak. Eylem birliği örgüt birliğini getirecek. Aynı anda hem birleşmiş hem de ayrılmış olunamaz... Tek cephe, açıklık ve mantık tutkunu militanlar da, karışıklık, bulanıklık getirecektir.»

Bu güzel akıl yürütmelerin arkasındaki, kitle çalışması korkusu, Frossard gibi oportünistlerde gizlenen kitle korkusuydu. Rappoport **«bütün** işçi sınıfının istediği ekmek ve barış söz konusu olduğunda», şeytanla bile işbirliği edilmelidir, diye haklı olarak karşılık veriyordu.

Komünist Enternasyonal kitle çalışmasının zorunluluklarını Fransız partisine boşuna hatırlatıyordu:

«Komünist Partisi, ayrılıkçılar[1] gibi, anarşistler ve diğerleri gibi, proletarya içinde yeni bir fraksiyon olmak için değil»

fakat,

«proletaryayı, bütün kesimleri, tek cephe tarafından burjuvaziye karşı ve burjuva Devletine karşı faal olarak birbirine bağlı bir sınıf olarak kendisini hissetmeye götürmek için doğmuştur.»

«Bir parlamenter sosyalist örgütü ya da bir propaganda hizbi [secte, tarikat, ç], on yıllar boyunca, kendilerine parlamentoda bir kaç koltuk ya da broşürlerinin bir kaç sürümünü sağlıyan dar çerçevede varolabilirler. Toplumsal Devrimin Partisi ,işçi sınıfının çoğunluğunu, her yeni kitlesel eylem olanağını bu maksatla kullanarak, pratik olarak kendisine bağlamalıdır. Oysa geçmişin kalıntıları gruplaşmalar ve fraksiyonlar, işçi sınıfını ayrı kesimlere bölen bölmelerin yıkılmaz katılıklarla (stabilité) ilgilenirler, biz aksine, bu bölmelerin tutuculuğunu devirmekle ilgiliyiz temel olarak...»

Arı skolastiğe düşmeksizin, kitlelerle tek cephe yapmaya hazır olunduğu fakat, grevler sırasında kapitalistlerle görüşmelere girişmek zorunda olunurken, şeflerle tek cephe yapmanın reddedildiği nasıl söylenir?[2]

Komünist Enternasyonal böyle delil gösteriyordu. Fransa'da Jouhaux tarafından yapılan sendikal bölünmenin önemini ve devrimci C.G.T.'nin aldığı «birlikçi» güzel adını doğrulamak için mücadelenin zorunluluğunu vurguluyordu. Diğer yandan, burjuva yönetim altında «solların bloku» fikrinin, belli bazı koşullarda, az tecrübeli pek çok sayıda işçiyi yanıltabilirliğini, bu

1/ Tours Kongresinde «ayrılık» yapmış olan, S.F.I.O.'nun reformistleri.

2/ K.E.'in Yürütme Komitesinin Fransız Komünist Partisinin II. Kongresi için mesajı (L'İnternatinale Communiste, no: 23, ekim-kasım 1922)

perspektifin çok ciddi bir tehlike arzettiğini, ve partinin burjuvaziye karşı bütün işçilerin bloku fikrini büyük oranda desteklemesi gerektiğini gösteriyordu[1]. Bir işçi hükûmeti fikri, Leon Blum'la bile, eğer halk hükûmeti olursa, büyük değişimlerin habercisi olurdu[2].

Tek cephe taktiğinin Fransa'da özellikle yanlış anlaşılan unsurlarından biri, hıristiyan işçilerle ortak eylem çağrısıydı. Enternasyonal, kendi payına, komünist işçilerle hıristiyan işçi arasında dirsek dirseğe kavganın gerçekleştirilmesini işçi hareketi için büyük bir zafer sayıyordu. Özellikle Kiliseyi kullanarak, burjuvazinin işçi sınıfını parçalaması, mücadele edilmesi gereken büyük bir bedbahtlıktı.

Fakat en iyi deliller her zaman ikna etmiyordu. Pek çok Fransız merkezcisi için hedef, az ya da çok bilinçli, gerçekte Fransız Partisini, Enternasyonal'e karşı harekete geçirmekti. Tek cephe bahaneydi fakat başka her hangi bir kötü neden de bu işi yapabilirdi.

Partide merkezci eski eğilimler her zaman yaşıyordu, zira, Tours'un geçmişinden aniden koptuktan sonra parti, böylesi kısa bir zaman zarfında, eleştirel olarak yeniden düşünmeyi ve komünizmin teorik ilkelerini, proletaryanın devrimci politikasının yöntemlerini özümlemeyi başarmamıştı. Şöyle dediği zaman Lenin doğru görüyordu:

> «Gerçekte reformist, ve hafifçe devrimci bir boyada parlamenter eski Avrupa tipi partinin, gerçekten devrimci, gerçekten komünist yeni tip bir partiye dönüşme-

---

1/ Komünist Enternasyonal'in geniş Yürütme Komitesinin Fransız Partisi üzene kararı, 11 haziran 1922 tarihli oturum (La Correspondance İnternationale, no: 50, 29 haziran 1922).

2/ F.K.P.'nin II. Kongresi için zikredilen mesaj.

si son derece zor şeydir. Bu zorluğun en açık bir biçimde ortaya çıkması kuşkusuz Fransa'dadır.»

İŞÇİ PARTİLERİNİN BİR DÜNYA KONGRESİ GİRİŞİMİ

Bütün engellere rağmen, tek cephe fikri uluslararası cephede ilerliyordu. Tasarı, işçi sınıfının partileri ve örgütlerinin bir dünya kongresiyle gerçekleşti.

Bu, üç Enternasyonallerin bir konferansı sorununu inceleyen, 21 şubat 1922'den 4 mart'a kadar toplanmış olan, Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin geniş oturumu oldu. Böyle bir fırsatta, bir reddetme bahanesi gösterilmemesi gereken II. Enternasyonal'in ve II½. Enternasyonal'in yöneticilerine karşı hoyrat ifadeler kullanılmaması gerektiğini söyleyen Lenin, karar tasarısında değişiklikler istedi. Sert bir tartışmadan sonra, çoğunluk —İtalyan delegasyonunun, İspanyol delegasyonunun ve Fransız delegasyonunun çoğunluğunun oylarına karşı— tek cephe üzerine, aralık tezlerini kabul etti ve ortak konferansa katılma kararı aldı.

Üç Enternasyonal'in temsilcileri 2 nisandan 5 nisana kadar Berlin'de buluştular. II. Enternasyonal adına Vandervelde, Lenin tarafından çok ağır ve hatalı bulunan ödünler veren komünist delegasyona karşı saygısız iddialar ileri sürdü[1]. Bununla birlikte, işçi örgütlerinin bir dünya kongresinin çağrılması üzerine

1/ Moskova'da devrimci sosyalist teröristlere açılan dava söz konusuydu: Komünist Enternasyonal delegasyonu ölüm cezasının verilmemesini ve reformist Enternasyonallerin temsilcilerinin de davaya katılmalarını sağlamayı taahhüt etti.

bir ilke anlaşması sonuçlandırıldı ve karma bir komisyon oluşturuldu. Fakat bu komisyonun arkasında reformistler, komünistler olmaksızın; uluslararası bir işçi konferansı toplamaya çalıştılar ve böylece, uluslararası çapta tek proletarya cephesini işler hale getirme denemesini, bu 1922 ilkbaharında başarısızlığa uğratan onların bölücü politikaları oldu.

IV. KONGRE

5 Kasım 1922'de 58 ülkeden gelmiş 408 delegenin katılmasıyla, Komünist Enternasyonal'in IV. Kongresi başlıyordu. Önceki onbeş ay boyunca Japonya'da, Çin' de, Hindistan'da, Türkiye'de, Mısır'da, İran'da yani III. Kongre sırasında henüz ancak oluşmakta olan grupların var olduğu ülkelerde, komünist partiler ve gruplar billûrlaşmıştı; bu yeni partiler, sayısal olarak zayıftılar fakat çekirdekleri oluşmuştu.

IV. Kongre özellikle III. Kongre direktiflerinin bir doğrulaması kongresi olmalıydı; kongrenin kararları, eski kararları sadece kesinleşip derinleştirdi. 1922 sonunda, özel olarak açıkça bildirecek yeni görevler yoktu.

İki kongre arasındaki Yürütme Komitesinin faaliyet raporu, özellikle belirtti ki, Yürütme Bürosunun oturumlarının gündemine tek cephe sorunu yirmiiki defadan aşağı yazılmamıştı. Kongre, tek cephenin, günlük talepleri için bütün emekçilerin —sosyal-demokratlar, hıristiyan sosyalistler v.s., dahil— ortak mücadelesi olduğunu ve komünist yöneticileri, reformist yöneticilerle «aynı masaya oturmaya» götürebilir olduğunu doğruladı. Tehlike, tek cepheyi önemsiz

seçim birleşmelerine indirgemekti. Tek cephenin mücadele taktiği, ikincil değildi: Onun «uzun bir dönemi ve belki de tam bir çağı işgal etmek» durumunda olduğu gözlemlendi. Reformist yöneticilerin bölünmeye ne kadar ihtiyaçları varsa komünistlerin de kapitalizme karşı işçi sınıfının bütün güçlerinin yoğunlaşmasında o derece çıkarları vardır.

«Kitle eylemlerinin genel kuralı» olarak ilân edilmiş olan tek proleter cephesi taktiğinin uzantısında, kongre, proletarya diktatörlüğüne geçişin mümkün bir biçimi olarak, bu diktatörlüğün fethi için bir hareket noktası olarak düşünülen işçi hükûmeti parolasını ileri sürdü. Sosyal-demokratların katıldığı işçi hükûmeti, parlamenter bir temel üzerinde, fakat ancak kitle mücadelesiyle sıkı bir ilişkide, devrimci hareketin güçlenmesi sayesinde oluşabilirdi.

Burjuva rejimi çerçevesinden biçimsel olarak çıkmaksızın, gerçekte kapitalistlerin gücünü sınırlayacak olan bir dizi politik, ekonomik ve mali tedbirleri uygulayacaktı. Komünistler, bazı koşullarda ve bazı garantiler altında, hattâ katılamayacakları bir işçi hükûmetini desteklemeye hazır olduklarını belirtiyorlardı.

Sosyal-demokrat Konsey Başkanı Branting'in komünist parlamento grubunun oylarına ihtiyacı olduğu İsveç'te, IV. Kongre bu gruba, bazı koşullar altında ve eleştiri hakkını ve siyasal bağımsızlığını her ne olursa olsun terketmeksizin Branting'i desteklemesini salık verdi.

İşçi hükûmeti fikri, burjuvazi ile sosyal-demokrasi arasında güçbirliği hükûmeti fikrine ters düşüyordu. Bu gerçekte, II. Enternasyonal adına Karl Kautski'nin, özbe öz burjuva hükûmeti ile özbe öz proletarya

hükûmeti arasında normal siyasal geçişi temsil ettiğini iddia ederek güçbirliği hükûmetini teorileştirdiği dönemdi.

Lozovski sendika hareketinde komünistlerin görevleri üzerine tezleri rapor etti: Kongre, bölünmeyi yenmek için, reformist şefler tarafından kırılmış olan birliği, kırıldığı yerde yeniden kurmak için mücadelenin zorunluğunun altını çizdi. IV. Kongre, oportünist yöneticiler tarafından açıklanan çıkarmalardan sonra, «yeni doğmuş sendikalarımızın, çıkarılmışların sendikaları olan sendikalarımızın ilk haykırışının: Birlik, sendikal birlik! olması gerektiğine» değer veriyordu[1]. Amsterdam yöneticileri tarafmdan uygulanan sendikal bölünme, işçi hareketi için «en büyük tehlike ve en büyük bedbahtlık» sayılıyordu[2]. İngiltere'de, Amerika'da, Almanya'da eski sendikal örgütleri terketme, goşist eğilimine karşı kararlı bir şekilde mücadele etme onuruna 1919-1920'de sahip olmuş olan Komünist Enternasyonal 1922'de sendikal birliği çok daha enerjik bir şekilde savunuyordu.

Raportör şöyle belirtti:

> «Komünist Enternasyonal, sendikaları kendine tâbi kılmayı amaçlamamaktadır. Sendikaları kendisine bağımlı kılmak istediğini belirten bir Komünist Partisi K. E.'in taktiğinden mutlak olarak hiçbir şey anlamamıştır. Fakat Komünist Partisi, parti üyesi her komünistin her yerde komünist kalmasına can atmalıdır.»

1922'nin bu aym kasım ayında, Kızıl Sendika Enternasyonali'nin II. Kongresinde, Monmousseau tara-

---

1/ G. Zinoviev: **L'İnternaltonale Communiste au travail**, Librairie de L'Humanité, 1923, s. 49.

2/ a.g.e., s. 174.

fından ifade edilen dileğe karşılık vermek için, Komünist Enternasyonal'in ve Kızıl Sendika Enternasyonali' nin karşılıklı delegasyonu lağvedildi: K.S.E. her şeyden önce Fransız sendikacılarla birliğe önem veriyordu.

Bu, Lenin'in ülkemizdeki Komünist Partisine karşı sendika yöneticilerinin tavrı hakkında Pierre Semard ve Gaston Monmousseau ile konuştuğu devirdir. Lenin gösterir ki; devrimci işçilerin görevi gerçekten proleter bir parti yapmak için, yönetimin politikacılarını çıkartmak için, Partiye girmektir. Enternasyonal, Fransa'da çok sayıda bir komünist unsurunu sendikacılar safında aranması gerektiğinin farkına varıyordu. Partiye çoktan kayıtlı en iyi unsurlarla sendikacı akımının temsilcileri arasında bu tür bir blokun oluşturulması bir manevra, diplomatik bir tutum değil, fakat devrimciler arasında açık ve kardeşçe bir anlaşmaydı.

Gabriel Peri'nin 12 kasım oturumunda sözcüsü olduğu Fransa komünist Gençleri tarafından ve Fransız delegasyonunun solu tarafından desteklenen Fransa' da tek cephe politikasınm uygulanması için IV. Kongre mücadele etti. Kongre, Fransa devrimcilerine;

> «her genel grevden önce, her kitlesel eylemden önce, her devrimci gösteriden önce, reformistler bu eyleme katılmayı önermelerini» salık verdi.

Kongre, o zamanın dünyasmın siyasal durumunda, Fransanın

> «uluslararası karşı devrimin gerçek merkezi ve uluslararası emperyalizmin başlıca ocağını[1]».

1/ **L.İnternasionale Communiste**, no: 22, ağustos-eylül 1922, s. 8.

temsil ettiğini bildiğinden, ülkemizin sorunlarına büyük önem veriyordu.

Fransız komünistlerine duraksamaları ve kararsızlıkları aşmalarında yardım etmek istiyordu.

IV. Kongre, sömürge ve yarı sömürge ülkelerindeki ulusal kurtuluş hareketinin durumunu da gene açımladı [analiz etti, ç]. Anti-emperyalist tek cephe parolasını ortaya attı ve anti-emperyalist, anti-feodal ve demokratik devrim programını çizdi. Köylü kitleleri kavgaya çekebilecek köklü bir toprak programı özellikle vurgulanmıştı. Sömürgeler komünistlerinin, bağımsız sınıf çıkarlarını savunmak bahanesiyle, emperyalizme karşı mücadeleye katılmayı her reddetmeleri, en kötü türden ve Doğudaki proletarya devrimini gözden düşürmekten başka bir şeye yaramıyan bir oportünizm sayılıyordu; aksine, işçi sınıfı demokratik burjuvaziyle ulusal birlik adına acil taleplerinden vazgeçmemeliydi.

Sömürge ve yarı sömürge ülkelerde, Komünist Enternasyonal kendisine iki görev veriyordu: Proletaryanın genel çıkarlarını savunan bir komünist partisi çekirdeği yaratmak —emperyalizme karşı yöneltilen ulusal devrim hareketini bütün gücüyle desteklemek, bu hareketin öncüsü olmak ve ulusal hareket içindeki toplumsal hareketi ortaya çıkarıp güçlendirmek. Komünist Enternasyonal, bunu izleyen aylarda, politikasını, 1923'te her şeyden önce ulusal kurtuluş hareketinin çıkarlarına itaat etmek göreviyle göndereceği, özellikle Çin'de uygulayacaktır. K.E. Kuomintang'a öncü olarak komünistlere sahip olan ulusal bir kitle partisi olarak yeniden örgütlenmesi için pratik olarak yardım eder. Bu, Çin devriminin hazırlanmasının en önemli bir unsuru olmuştur; elbette ki, bir çok

sınıfı içeren bu orijinal partide, bir yandan devrimci unsurlar ile ve diğer yandan burjuvazi ve büyük toprak mülkiyeti çevreleri arasında mücadele sadece gelişebilirdi.

Bütün bu dönemde, Komünist Enternasyonal, İtalya'da faşistler tarafından kurulan şiddet ve terör rejiminin diğer kapitalist ülkelerin halklarını tehdit ettiğini ve tek proletarya cephesinin çok daha zorunlu olduğunu Avrupa emekçilerine ısrarla önceden bildirdi. İşçi sınıfı, gerici unsurların diktatörlüğüne karşı demokrasiyi savunmalıdır: «En son gücüyle, mutlak iktidar çıkarına burjuva demokrasisine yöneltilen her türlü girişime karşı durmalıdır», diye okunuyordu. Alman Komünist Partisinin[1] program tasarısında. Bütün emekçiler saflarını tehlikeye karşı sıklaştırmalıdırlar. Yürütme Komitesinin üçüncü geniş oturumu (12-23 haziran 1923) **işçi ve köylü** hükümeti parolasını ortaya atar.

ENTERNASYONAL VE ALMAN SORUNU

1923'ün ikinci yarısında dikkatler —Fransız Komünist Partisi tarafından kahramanca savaş verilmiş olan— Ruhr işgalinin işçilerin sömürülmesini ciddileştirdiği Almanya üzerine yoğunlaşır. Almanya'da, Ruth Fischer ve Maslow gibi «sollar» komünist Partisine değil, işçi ve köylü hükûmeti fakat proletarya diktatörlüğü ve Sovyet iktidarı için acil mücadele görevini öneriyorlardı. Ekim ayında, Enternasyonal'in bizzat Yürütme Komitesi bu ülkedeki durumun olgunlaşmasını üstün değerlendirip düşmanın güçlerini zayıf değerlendirdi: Komünist Partisinin işçi sınıfının çoğunlu-

1/ **L'Internationale Communiste**, no: 23, ekim-kasım 1922.

ğunu henüz yönetmemekte olduğu gerçeği ihmal edildi.

8 Ekim'de, Alman Komünist Partisi, beyaz diktatörlüğün karşısına kızıl diktatörlüğü dikmek ve Reichstag'ı Sovyetler Kongresiyle değiştirmek gerektiğini söyleyerek proletaryaya bir çağrıda bulundu. Fakat Alman Komünist Partisinin yöneticisi Brandler, gerçek durumun haddinden fazla aldatıcı varsayımlara hiç de uymadığını gözlemlemek zorunda kaldı ve Saxe hükûmetinde parlamenter türden bir faaliyetle yetindi gerçekte: Oportünist pasifliği kendi zararlarını, durumun goşist yorumunun zararlarına ekledi. Almanya'da, «iktidarın yerde serili yatmakta olduğunu, öyle ki toplamak için sadece eğilmenin yeterliğini» K.E.'e belirten Brandler ,iktidarın yerde olmadığının ve mücadele etmek, kitleleri harekete geçirmek gerektiğinin farkına varmak zorunda kaldığı zaman, kavgasız kaçtı. Öte yandan sosyal-demokrasi komünistlerin genel greve çağrılarını desteklemediler. Şu halde her şey, gericilik karşısında bir teslim olma (Thaelmann tarafından yönetilen Hamburg'un kahraman ayaklanması hariç tutulmalıdır) ve Saxe ve Thuringe anayasal işçi hükûmetlerinin yeniden çağrılmasıyla son buldu.

Brandlerci yönetimin oportünist pratiği ve Saxe ve Thuring işçi hükûmetlerinin bozgunu, sosyal-demokrasinin sağcı yöneticilerinin karşı devrimci faaliyeti ve sol sosyal-demokratların kararsızlığı, bütün bunlar, Alman Komünist Partisinin goşistleri tarafından, işçi hükûmeti parolasmm ancak proletarya diktatörlüğü ile eşanlamlı olarak alınabileceğini ve tek cephe politikasının sadece bir taktik, kitlelerin harekete geçirilmesi ve bir ajitasyon yöntemi, sosyal-demokrasiye karşı bir silâh olduğunu iddia etmek için

sönürüldü. Sosyal-demokrasi «faşizmin kanadı» olarak nitelendirildi ve bu olumlama bizzat Zinoviev tarafından ocak 1924'te Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin bürosu önünde yeniden söylendi; tek cephenin, sadece aşağıdan, sosyal-demokrasinin yönetimiyle, görüşmeler olmaksızın gerçekleştirilmesi gerektiği tezi de ortaya çıktı; değil yalnız sol sosyal-demokrasisiz, fakat ona karşı da mücadele etmek gerektiği belirtildi. Tehlikeli hataların tohumları ekilmişti.

KAPİTALİZMİN KISMÎ DURULMASI KARŞISINDA KOMÜNİST HAREKETİN SAĞLAMLAŞMASI (1923-1928)

KAPİTALİZMİN DURULMASI

1923 devrimci eylemlerinin önce Almanya'da fakat Bulgaristan (eylül ayaklanması) ve Polonya'da da (Krakovi baş kaldırması) bozgunundan sonra, bütün kapitalist dünya, kısmî bir durulma (stabilizasyon) dönemine girer. Savaş sonu bunalımından kurtulan ekonomi, bir atılım, yeniden teknik örgütlenme, rasyonalleşme aşamasına başlar, oysa sosyal-demokrasi kapitalizmin sosyalizmde tümlenmesini vaaz eder ve sınıfların işbirliği politikasmı güçlendirir.

Kapitalizm tarih tarafından kuşkusuz mahkûm edilmiştir, fakat henüz uzun bir mücadeleyi destekleyebilir ve güçlüdür. Dawes planı (1924) Almanya'nın muzaffer emperyalist Devletlerle, özellikle Amerikan emperyalizmiyle yakınlaşmasının ekonomik temelini sağlar. Büyük Alman burjuvazisi adına, Stresemann, Locarno konferansında (1925) Sovyetler Birliğine karşı bu güçlerle fiilî bir anlaşmaya varır.

V. KONGRE VE BOLŞEVİKLEŞME FİKRİ

Komünist Enternasyonal'in V. Kongresi 17 haziran

1924'te 504 delegeyle toplandığı zaman, daha önceki kongrelerce ortaya atılan «Kitlelere!» parolasının bütün değerini koruduğunu gözlemler ve iki cephede mücadele çizgisini sürdürür: Her zaman korkunç olan sağ oportünizme karşı ve yeni bir devrimci atılımın başlangıcı için 1923'ün artçı kavgalarını alan ultra goşizme karşı [mücadele, ç]. Komünist Enternasyonal, kapitalist ülkelerdeki seksiyonlarına yalnız Komünist Partilerinin yetersiz güçleriyle rejime karşı saldırıya geçmemeye çalışmalarını salık vermeye devam eder. Kısmî taleplerin önemli olduklarını ve «idealizmin gerçekleşmesi için olduğu bir metelik ücret artışı için de mücadele etmek zorunda olduğumuzu» hatırlatır.

1926'da, İtalya'da, Almanya'da ve de Fransa'da goşist sapmayı geriye bakarak açımlarken, Alfred Kurella bu sapmayı başlıca üç nitelikle tanımlar:

> «Devrimci gidişli küçük-burjuvalar, komünist partilerin kitlelerden tecrit olmasını önlemek için, yapılmış olan tek cephe ve kısmi talepler taktiğine karşı, her türlü yola başvurarak savaş verdiler.
>
> Sendikalarda komünist çalışma politikasına karşı çıktılar. Sendikalardan çıkmayı ve çok daha dar yeni sendika örgütleri kurmayı ileri sürdüler.
>
> Nihayet, komünist partilerine, haklı olarak bürokrat merkeziyetçilik diye adlandırılan bir iç düzen soktular. Komünist partilerini kendi sekter politikalarına direnen bütün unsurlardan «temizlediler» ve Komünist Partilerini kitlelerin artık hiç güvenmedikleri kapalı örgütler haline getirdiler[1]».

Fransayla ilgili olarak, IV. Kongre, burjuvazinin siyasal birleşmelerine karşı tek cephenin gelişmesi için,

---

1/ A. Kurella: «Komünist Enternasyonal'de aşırı sol tehlikeler», Cahiers du bolchévisme'de no: 56, 31 ağustos 1926, s. 1701.

Paris'teki komünist üstünlükle yetinmeksizin, ülkenin büyük işçi merkezlerinin fethi için, köylü kitlelerine çağrı için direnir. Fransız Partisinin en iyi unsurları, bu yol göstermeleri destekler, örneğin, partiden genel parolalarla kendisini sınırlamamasını, fakat her sorun üzerine «bir proletarya eylem programına» sahip olmasını isteyen ve partiye «kentten köye giden yolu baştan başa geçmekte sebatı» özellikle öğütleyen Gabriel Peri[1].

Zinoviev, bu sırada, sekter bir yönde tek cephe taktiğini yeniden gözden geçirmeye ve bu taktiği, kitlelerin sadece bir ajitasyonu ve harekete geçirilmesi yöntemi olarak saymaya meyleder. Sosyal-demokrasiye burjuvazinin «üçüncü bir partisi» ve faşizmin şubesi muamelesi eder[2]. İşçi ve köylü hükûmetini proletarya diktatörlüğünün basit bir takma adı olarak yorumlar.

IV. Kongre,

> «proletarya saflarının ve onların komünist öncülerinin örgütlenme derecesi, bütün tarihsel dönemin başlıca sorunudur»

fikrinde direnir.

Sonuç olarak, Komünist Enternasyonal'in seksiyonlarındaki örgütlenme yetersizliğini, kitlelerle bağların iğretiliğini, tecrübe ve sarsılmazlık yokluğunu aşmaya çağırarak bu seksiyonların bolşevikleştirilmesi parolasını ileri sürer. Partinin politikası ne kadar mü-

---

1/ Gabriel Peri: «Parolalarımız üzerine», Cahiers du bolchevisme'de, sayı 4, 12 aralık 1924.

2/ Bkz. G. Zinoviev: Uluslararası perspektifler ve bolşevikleşme. Kapitalizmin durulması ve dünyasal devrim, Librarie de L'Humanité, 1925, s. 24-26.

kemmel olursa olsun, bu politika, eğer parti, işçi sınıfının bizzat içinde onu uygulayabilecek biçimde örgütlüyse ancak gerçekleştirilebilir.

Kongre, komünist partilerinin kitle partilerine dönüşmesi için yerine getirilecek ön koşulları gösterir: **İşletme hücreleri ağını** partiye temel olarak veren yeniden örgütlenme —ideolojik seviyenin yükseltilmesi, teorik eğitim ve inceleme çabası ve teoriye karşı her türlü ihmalin durdurulması— sendika birliği hizmetinde reformist bile olsa, gerici bile olsa sendikalarda komünistlerin kusursuz çalışması, —köylülükle ilgili faal ve kusursuz politika,— ulusal ve sömürgesel sorunda marksist-leninist politika. Bu son nokta üzerine Manuilski Kongrede direnmişti, ezilen uluslar ve sömürgelerin halkları ile proletaryanın devrimci tek cephesi üzerine Komünist Enternasyonal'in fikirlerinin doğruluğunu olayların nasıl doğrulamakta olduklarını göstermişti. Üstünde durmadan, Manuilski, sömürge meselesine karşı hor görme tavrı için **L'Humanite**'yi eleştirmişti ve Jaurès'in anti-sömürgeci büyük mücadele geleneklerini övgüyle hatırlatmıştı.

Komünist Enternasyonal, ulusal kurtuluş mücadelesine yılmadan katıldıkları takdirde ezilen ülkelerin komünist partilerine açılacak olan çok büyük olanakların altını çiziyordu. Örneğin, Çinli komünistlere, Kuomintang'ın emperyalizme karşı daha kararlı bir mücadeleye doğru yönlenmesine yardım etmek için bu partiye girmelerini salık veriyordu. Fakat aynı zamanda, Manuilski, kendilerine sınıfsal fizyonomilerini kaybettiren küçük-burjuvazi ile alelâde bir işbirliğinin komünist partiler için kabul edilemez olduğunu belirtiyordu.

BOLŞEVİKLEŞMESİ İÇİN MÜCADELEDE FRANSIZ KOMÜNİST PARTİSİ

Fransız Komünist Partisinin, işletme hücreleri temelinde yeniden örgütlenmesi için, ciddi ve güç çabalar yapması gerekecektir. Bazen doğru kararların hoyrat ve mekanik bir uygulanmasıyla engel olunan bu çabalar, birçok yıl sürecektir. Başlangıçta, sırf seçim amaçlarına uyarlanmış eski bölgesel örgütlenme biçimine bağlı olan alışılmış unsurlar, sorunları sanki geleneksel örgütlenme tipinin ortadan kaldırılmasının, partinin her yerel örgütlenmesinin yıkımı ve bizzat partinin yıkımı imiş gibi sunuyorlardı. Politikayı gerçekten tartışmayan ve hiç bir şeye karar vermeyen, öyle ki, sosyal-demokrat modeli partide, yöneticiler, seçilmişler sanki, her istediklerini kabul ettiriyorlarmış gibi, partinin üyeleri çoğunluğunun faaliyetsizliğinde eski örgütlenme biçiminin sorumluluğunu anlamıyorlardı[1].

İşletmelerdeki hücrelerin çalışması, işçi sınıfının en iyi unsurlarını değil yalnızca kazanmak olanağı vermek, fakat partinin bütün üyelerinin inisiyatif ve faaliyetini, kişisel sorumluluk anlayışlarını, değilmi ki hücrenin her üyesinin yerine getirecek kesin bir işi vardır, güçlendirmek zorundaydı. Hücreler siyasal bir hayata sahip olmak ve değil yalnız işletmelerinin özel işlerini, bütün genel sorunları da tartışmak zorundaydı.

Maurice Thorez, yılın başlangıcından itibaren maden ocaklarında 300 hücrenin çalıştığı Kuzey'de parti-

1/ O. Piatnitski: **Örgütlenme sorunları**, Librairie de L'Humanité, 1926, s. 28-29. —Bu çok kötü gelenekler değil yalnızca Fransa'da fakat, K.E.'in diğer bazı partilerinde de izlerini bırakmışlardı. Örneğin, Alman partisinde, şimdiye dek, siyasal sorunların değil komünistlerin kitlelerince, fakat «güvenilir adamların» ve «memurların» [sorumlu militanlar] özel kurullarınca sonuca bağlanması alışkanlığı her şeyin üstünde olmuştu.

nin yeniden örgütlenmesi konusunda parlak başarılar elde ettikten sonra 1925 temmuz'unda örgütün ulusal sekreteri seçildi[1]. Daha şimdiden hücreler ekseriya kendi gazetelerini yayınlıyorlardı; mart 1926'dan itibaren 500 hücre sayılıyordu. Maurice Thorez bütün özenlerini proletarya temelinin güçlendirilmesi, temelinde partinin bütününün yapılarını elden geçirmeye verecektir. İşletme hücresinin çalışmasını gizli bir eylem yapmak isteyen sekter ve korkak anlayışa karşı ve de bütün sokak hücrelerini ortadan kaldırmak istiyenlerin şematik bağnazlığına [doğmatizm, ç] karşı çıkar. Özellikle, partiyi sadece «sürekli bir tartışma kulübü, büyük bir meclis[2]» olarak düşünen sağcıların oportünizmine karşı savaş verir.

1925'ten itibaren, Fas sömürge savaşına karşı büyük bir kampanya canlandıran ve işletmelerde savaşa karşı proleter birim komitelerini çoğaltmaya çalışan da Maurice Thorez'dir. Azınlıkların, sosyalist ve konfedere mücadelesine katılmaya büyük yer verir.

> «Fransız Komünist Partisi, **diye belirtti Enternasyonal,** Fas savaşına karşı pek çok, çok bakımdan örnek bir mücadele yürüttü[3]».

Komünist Enternasyonal genç Fransız Komünist Partisini adım adım izler. Ona öğüt verir. Hatalarını düzeltir. 9 ocak 1926'da, partimizin Merkez Komitesi sosyalist partinin olağanüstü kongresi nedeniyle bir çağrı ortaya attı. Enternasyonal'in Yürütme Kurulu,

---

1/ **La Correspondance internationale,** no: 24, 24-27 mart 1925.

2/ Maurice Thorez: **Fransız Komünist Partisinin V. kongresindeki söylev,** Paris, Bureau d'éditions, 1927.

3/ **La Correspondance internationale,** no: 26, mart 1926.

bu metnin beceriksizliklerini gösterdi. Komünist Partisinin, değil genel olarak sosyalist işçilere, fakat doğrudan doğruya kongre delegelerine seslenmesi gerektiği kanısındaydı, bu da tek cephe önerisine kongrenin karşı durmasını önceden önlerdi. Sosyalist partisi içindeki bütün eğilimleri aynı kefeye koymak başka bir hata idi. Nihayet, tek cephenin gerçekleştirilmesi olanağını önceden dışardan bir davranışı, ancak reddetme halinde alınması yerinde olan bir davranışı bir çırpıda alınmamalıydı.

Aynı yönde, Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin VI. geniş oturumu (17 şubat-15 mart 1926), sosyaldemokrasinin burjuvazi ile işbirliğine karşı kanadının, zayıf da olsa, tabanın sosyalistlerinin hoşnutsuzluğunu ifade ettiğini vurguluyordu:

> «Komünist Enternasyonal ve seksiyonları sosyal-demokrat işçileri, birlik için bu namuslu can atmalarını içtenlikle ve kararlıca karşılamalıdırlar».

Yürütme Komitesinin sık sık tekrarladığı, işçi sınıfının birliği fikriydi. Sendikal birlik için mümkün olanın Fransa'da yapılmamış olduğu kanısındaydı.

Yürütme, Fransız komünistlerini, Fas savaşında kardeşlik ya da Fas'ın askerden boşaltılması parolasını reformist işçilerle tek cephenin **koşulu** olarak konulduğunda olduğu gibi, kabul edilmez koşullar önerme sekter eğilimine karşı uyardı. «Partinin aynı programının kullanılmasından», tek cephe önerilerinde partinin tam görüşüne baş vurmaktan sakınılmalıydı. Maurice Thorez oturumdaki söylevinde şöyle belirtti:

«Sağa karşı ciddi bir mücadelenin temel koşulu, önce sol hatalarımızın düzeltilmesidir[1]».

Enternasyonal'in Fransız komünistlerine salık vermelerinde,

«tek cephe taktiğinin sadece, şeflerin ihanetinin bir eleverilmesi niteliğine sahip olmaması gerektiği, fakat örgütlenmemiş kitlelere en basit acil taleplerinin gerçekleştirilmesi için, onlarla birlikte çalışmaya hazır olduğumuzu da göstermesi gerektiği»

okunuyordu.

Fransız Komünist Partisinin V. Kongresinde, Lille' de, haziran ayında, Pierre Semard şöyle diyecek:

«Amacımız, proletarya için yararlanılabilir ve mümkün bütün ittifakları gerçekleştirmektedir. Bugünkü hal ve durumlarda, bu taktik bir zorunluluktur».

Gericiliğe, faşizme ve büyük burjuvaziye karşı proletaryanın ve orta sınıfların ortak mücadelesine uzun uzun yeniden çağıracaktır. Kongre nedeniyle yapılan açık miting'te, Vaillant Couturier, tek cephenin «sorunların doğasında olduğunu» belirtiyordu. Bir kitle sendikacılığının yaratılması ve sendikal birliğin gerçekleştirilmesi, Kongrenin meşguliyetlerinin birinci planında yer alıyordu. Fransız Komünist Partisinin taktiği birleşik cephe, sendikal birlik, büyük işçi kitleleri ve büyük fabrikalarla sıkı ilişki, proletaryanın müttefikleri: Köylüler ve kent küçük burjuvazisinin fethi taktiğiydi.

Ertesi yıl Maurice Thorez şöyle yazacak:

«Tek cephe... Sosyalist Partinin örgütlerine her düzeyde, örgütlerimiz tarafından (illere göre, bölgelere gö-

1/ **Cahiers du bolchévisme**, no: 47, 15 nisan 1926, s. 943.

re, işletmelere göre) somut bir program üzerinde yapılmış olan, her şeyden önce işçilerin acil çıkarlarının savunması için açık mücadele önerilerinden ibarettir[1]».

Johanny Berlioz'un formülüne göre, en açık görüşlü Fransız komünistleri için bu dönemde:

«işçi ve köylü kitlelerini, ve demokratik örgütlerle hal ve durumlara bağlı anlaşmaları kazanmak amacıyla, orta sınıfların yakınlığını (sempati) kazanmak amacıyla... tek cephe taktiğini sonunadek ileri götürmek[2]».

söz konusudur.

Johanny Berlioz 1927'de C.G.T.U.'yu, Bordeaux Kongresinde faaliyetinin % 75'ini acil taleplere, işçilerin pratik ve günlük ihtiyaçları için sistemli ve yorulmaz çalışmaya ayırmayı karara bağlamış olmaktan dolayı övecektir[3].

Bununla birlikte yeni tehlikeler ortaya çıkmıştı.

TROÇKİZME KARŞI MÜCADELE

Mart 1926'da, Fransız Komünist Partisindeki durumu değerlendirirken, Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesi şöyle belirtir:

«Parti içindeki **sağ tehlikenin öneminin yeterince önemsenmemesi gibi çok ciddi bir tehdit...** ortaya çıkmaktadır. Gene de, bu sağ tehlike partinin kapısını daha şimdiden zorlu bir biçimde çalmaktadır».

1/ **Cahiers du bolchévisme**, no: 66, şubat 1927, s. 173.
2/ **La Correspondance internationale**, no: 80, 7 temmuz 1926.
3/ **Cahiers du bolchévisme**, no: 84, 16 kasım 1927, s. 1188.

Bu, özellikle hedef alınan, 1924'ten beri maskeleri indirilmiş, Rosmer ve Monatte grubu ve Souvarine grubuydu: Sağ etkiler taşıyorlardı[1]: daha sonra, bu gruplar troçkizmle kaynaşacaklar ve partinin amansız düşmanları olacaklardır.

Bütün bu dönem sırasmda Enternasyonal, Rusya'da 1923'ten beri[2] tamamen su yüzüne çıkmış olan ve «radikal sol cümleli» «Avrupa oportünizmi» ile birleşen troçkizmin özel tehlikesinin altını çiziyordu.

Kararlarmda, leninizme[3] karşı mücadelenin bu es-

1/ Rosmer-Monatte gurubu ve **La Revolution proletarienne** dergisi anarko sendikalist ideolojinin yeniden doğmasını vazetmekle başlamıştı. Bu bülten, örneğin, işçi sınıfı için burjuva Devletini yıkmanın, kırmanın, söz konusu olmadığını fakat sadece, ekonomik sömürüye karşı bu sömürünün bizzat yapıldığı yerde, fabrikada doğrudan doğruya mücadele sürdürmek söz konusu olduğu fikrini yayıyordu. Kolleksiyonu karıştırarak, «autogestion», «işletmede işçi iktidarı», v.s. üzerine bugünün bütün anarşizan teorilerinin ilk habercileri bulunabilir. Doğal olarak, bu dergi Rusya'daki bütün devrimcizaferleri de inkâr ediyordu.

2/ Troçkistler, sosyalizmin zaferinin bir tek ülkede mümkünlüğü üzerine Lenin'in temel tezine, Rusya'ya saldırıyorlardı. Troçki'nin kitabına göre: **1905**, bir kez iktidara geldiğinde Rus proletaryası, «çözümü ülkenin geri ekonomik durumuna çarpan» objektif olarak sosyalist görevleri yerine getirmek durumundadır, «bu çıkmazın hiçbir çıkış yolu yoktur». Partinin XIV. Konferansı (27-29 nisan 1925), Avrupa'da proleter Devletlerin yardımı olmaksızın Sovyet Rusya'da sosyalizmi kurmanın olanaksızlığı üzerine Troçki'nin bu sözlerini yılmadan mahkûm etmişti. Partinin XIV.'üncü Kongresi (Aralık 1925) Zinoviev ve Kamenev tarafından yönetilen «yeni muhalefeti» alt etmişti ve troçkizmle olan fikir ortaklığını açığa çıkarmıştı. Sovyetler Birliği Komünist Partisi, kapitalist kuşatmanın güç koşullarına karşın sosyalizmin kurulmasının mükemmelen gerçekleşebilirliği ve başarılmış bu kuruluşun dünya devrimine güçlü bir yardım olacağı fikriyle yetiniyordu. Troçkistler aksine, S.S.C.B.'de sosyalist toplumu kurmanın dünya devrimi perspektifinden vaz geçmek ve proletarya enternasyonalizmine sırt çevirmek olduğunu iddia ediyorlardı.

3/ Troçki bolşevizmin örgütü ve ideolojisine karşı mücadele etmekte 1903'ten 1917'ye kadar onbeş yıl geçirmişti, partinin en kötü düşmanlarıyla açık ya da kapalı onbeş güçbirliği yılı. 1914 savaşı ensasında, emperyalist savaşın iç savaşa dönüştürülmesine, ve İkinci Enternasyonal ile kopmaya karşı çıkmıştı. Ekim Devriminden sonra, partiyi «düzeltmek» için dört girişim yapmıştı: 1) Brest barışı durumuyla, devrimci bir tumturaklı söze bürünen Troçki, köylülüğün rolünü ve ağırlığını, barış isteğini yetersizce değerlendirmiş

ki sistemi troçkizmin, bir rus olgusu olmadığını fakat uluslararası bir olgu olduğunu hatırlatıyordu. Dimitrov, o devirde, K.E.'de uluslararası bir fraksiyonun oluşmakta olduğunu ve bu fraksiyona karşı mücadelenin Enternasyonal'in bizzat varlığı için mücadele olduğunu gözlemliyordu.

Troçkizme karşı mücadele Fransa için özellikle önemli idi. Gerçekten de, Manuilski'nin daha sonra diyeceği gibi, «Amerika dışında, Fransa troçkizmin uluslararası temelidir[1]». Troçkist etki, Fransız işçi hareketinin ideolojik bir çeşit geleneksel zayıflığı nedeniyle bilhassa ülkemizde faaldi.

Troçkist-zinovievist blokun bozgununda, Sovyetler Birliği Komünist Partisindeki durum üzerine Stalin'in bir raporunu dinleyen Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin yedinci geniş oturumu (22 kasım-16 aralık 1926) tarafından büyük bir rol oynanmıştır. Rapor ve raporu izleyen tebliğler, özellikle Pierre Semard'ın tebliği, troçkist muhalefetin ve bölücü davranışlarının anti-leninist düşüncelerini reddettiler. Enernasyonal'in bütün seksiyonlarına troçkizme karşı, Enternasyonal'in düşünce ve örgüt birliğini muhalefetin kırma girişimlerine karşı yılmadan mücadele etme zorunluğu kondu. Dimitrov'un, Togliatti ve başka yoldaşların önerisi üzerine, Zinoviev Yürütme Komitesi başkanlık görevinden alındı; başkanlık kollektif nitelikte bir siyasal sekreterlikle değiştirildi.

---

olduğu zaman; 2) Sendikal tartışma nedeniyle Troçki işçilere karşı, leninist ikna yöntemlerinin aksine zorlama ve emretme yöntemleri salık vermiş olduğu zaman; 3) «Plan» sorununda, «sanayi diktatörlüğü» üzerine, idari yöntemlere mübalâğalı bir güveni ve köylülüğün ihmalini bir kez daha gösteren öneriyi belirttiği zaman; 4) Bolşevik kadroları gözden düşürmek ve menşevik parti anlayışını: «akımlar ve guruplar toplamı» yeniden diriltmek kampanyasına giriştiği zaman.

1/ Bkz. **L'Internationale Communiste**, no: 21, 20 temmuz 1930, s. 1370.

Yürütmenin mayıs 1927'deki sekizinci geniş oturumu troçkistlerin durmayan fraksiyon faaliyeti üzerine yeniden eğildi. Troçki, Komünist Enternasyonal'e ve Sovyet seksiyonuna iftira etmek için burada birkaç kez müdahale etti; biraz sonra, «sosyal demokrasinin ve Amsterdam'ın yüksek alanlarına doğru dikkati görünür bir biçimde kaydırmaktan[1]» suçlu diyeceği tek cephe politikasının terkedilmesini istiyordu ve kapitalizmin sağlamlaşmasının [durulmasının, ç] iflasından ve devrimci patlamalar aşamasına girişten söz ediyordu: Bu tarihte işçi sınıfına ve komünist partilerine sadece yollarını şaşırtabilecek tamamen temelsiz olumlamalar. Sovyet sendikaları temsilcilerinin İngiliz-Rus[2] birlik Komitesini derhal terketmelerini mutlak istiyordu. Çan Kay-Şek'in[3] derhal yıkılmasının mümkün olduğu-

---

1/ S.B.K.P. merkez kontrol Komisyonunun ve Merkez Komitesinin geniş toplantısındaki söylev, 1 ağustos 1927.

2/ Britanya trade-union'larının ve Sovyet sendikalarının genel Konsey temsilcilerini biraraya getiren, özellikle savaş tehlikesine karşı her iki ülkenin proletaryasının sınıfsal dayanışmasına tanıklık etmekte olan ve öte yandan uluslararası sendikal birliğin yeniden kurulması için çalışmayı kolaylaştırmakta olan Komite. Troçki, Rus sendikaları başkanını «emperyalizmin ajanları »ile «elele yürümekle» demagojik bir biçimde itham ediyordu.

3/ Bu dönemde Enternasyonal Çin olaylarını çok yakından izlemektedir. VI. geniş oturum (şubat-mart 1926) Çin proletaryasını ulusal bağımsızlık hareketinin «başlıca öncüsü ve savaşçısı» olarak nitelemişti; hem, proletaryanın bağımsız sınıf hedeflerini bilmek istemiyen, Çin Komünist Partisinin sağ tasfiyecilerini (liquidateur) ve hem de, «proletarya diktatörlüğü ve Sovyetler iktidarı hedefine hemen varmak için demokratik devrim aşamasının üzerinden atlamak» arzusunda olan goşistleri mahkûm etmişti. VII. geniş oturum Çin halkını, toprağın millileştirilmesi ve yabancı sermaye mülkiyetlerine el konulması gibi sorunları çözümleyerek işçi sınıfının ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünü kurmaya çağırmıştı. K.E., böylece, Çin devriminin 1925'ten 1927'ye kadarki ilk aşamasında ulusal niteliğinin altını çiziyordu. VIII. geniş oturum Çan Kay-Şek'in nisan 1927'deki karşı devrimci darbesinden sonra toplanıyordu: Muhalefet bundan, genç Çin Komünist Partisini —58.000 üyesiyle birlikte— iktidarı alma girişimine itmek için «delil» çıkarıyordu oysa Komünist Enternasyonal ona büyük kitleleri anti-emperyalist ve anti-feodal devrime çekmeyi ve tek cephe çerçevesinde iktidar için mücadele etmeyi öğütlüyordu.

na inanarak Çin'de Sovyetlerin «kitlesel hareketini ilk gününden itibaren» maceracı parolasını ileri sürüyordu. Enternasyonal'den çıkarılmış olan Almanya «aşırı sol» muhaliflerin Enternasyonal'e yeniden alınmasını istiyordu. Troçki, bütün dünya komünistlerinin cephesine çarptı.

Oturum ona fraksiyon faaliyetini izlemeyi kesin olarak yasak etti ve Yürütme Bürosuna, eğer Troçki bu koşulu yerine getirmezse onu Komiteden atma yetkisi verdi. Troçki, Enternasyonal'in çizgisine karşı «sonuna dek» kavga vereceği karşılığını verdi ve davranışlarını sürdürdü. 27 eylül 1927'de Yürütme'den atılmıştı. Haziran ayından itibaren, menşevik göçmenlerin organı, **Le Messager socialiste** [Sosyalist haberci, ç] şu anlamlı itirafı yayınlamıştı:

> «Stalinci çoğunluğa karşı muhalefetin saldırılarının önemi, muhalefetin programında değil, fakat eleştirisinde, bolşevizmin parçalanmasında, diktatörlüğün monolithique [tek bloklu, ç] kuruluşun yıkılmasında, Komünist Enternasyonal'in örgütsel ve ideolojik ilkelerine yapılan haksızlıktadır.»

Bu dönemde uluslararası işçi hareketinin her zayıflaması, anti-sovyetik saldırı ve savaş tehlikesinin yoğunlaştığı oranda, daha çok kötü olmuştur. 1927 ilkbaharından beri, emperyalist devlerin yönetici çevreleri, Sovyetler ülkesine karşı bir dizi kışkırtmalar örgütlemişlerdi. Mayısta, İngiliz hükümeti, Moskova ile diplomatik ilişkileri kesiyordu. Ülkemizde, Mareşal Foch, İngiliz gazetesi **Refree'ye**, S.S.C.B.'ne karşı askerî haçlıların şefi olarak kendini ileri sürdüğü meşhur görüşmeyi veriyordu. Bu hal ve durumlarda, komünistler, safları her zaman olduğundan daha çok sıklaştırmalıydılar.

«SINIFA KARŞI SINIF» TAKTİĞİ SORUNLARI

Bu sırada, S.S.C.B.'de sosyalizmin kurulmasının hızlanması, ve bu alanda kazanılan başarılar, kapitalist ülkelerdeki işçi hareketinin, sömürge ve yarı sömürge halklarının siyasal faaliyetinin gelişmesi, emperyalizmin çelişkilerinin daha da belirlenmesi bazı komünistlerde kapitalizmin geçici sağlamlaşmasının bitmiş olduğu, nerede ise son bulacağı, bütün kapitalist sistemin iflasını belirtecek olanın bu olduğu yanılgısını ortaya çıkarıyordu. Devrimci eyleme kaçınılmaz bir itim vermek için koşulların biraraya geldiğine inanıyorlardı ve buradan hareketle, pek çoğu kapitalist ülkelerin sosyal demokrasisini ve sömürgelerin ve yarı sömürgelerin ulusal burjuvazisini reformist şeflerin politikaya[1] haddinden fazla yesile vermelerinden çok daha fazla, başlıca düşmanlar arasında gösteriyorlardı.

Ekim 1927'de, Yürütme Komitesinin siyasal sekreterliği İngiltere'de ve Fransa'da uygulanacak seçim taktiğini inceledi. Bukharin'in imzası altında, Fransız Komünist Partisine, burjuvazi ile sosyal demokrasinin blokuna karşı bütün işçi sınıfının cephesini koymak isteyen ve bu anlamda tamamen doğru olan fakat sekter unsurlar tarafından her şeyden önce sosyal demokrasiye karşı mücadelenin güçlenmesi sanılarak anlaşılan «sınıfa karşı sınıf» taktiğini kabul etmesi salığı verildi.

1/ 1927 aralığında, Çinde proletaryanın Sovyet iktidarını örgütlemesinin kahramanca girişimi, Canton ayaklanması olmuştu. Bu sırada Enternasyonal, Çin komünistlerini ayaklanma oynama tehlikesine, darbe tehlikesine karşı uyarmak zorunda kalmıştı. Aynı zamanda, işçilere karşı terörün alabildiğineliği, Koumintang'ın üst tabakalarının soysuzlaşması, Enternasyonal'in pek çok militanını, sömürge ve yarı sömürge ülkelerindeki ulusal burjuvazinin siyasal güçlerinin temel olarak gerici oldukları sonucunu çıkarmaya iten nedenlerden biri olmak durumundaydılar.

Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesi'nin dokuzuncu geniş oturumu (9-25 şubat 1928) tarafından Fransa için doğrulanmış olan «sınıfa karşı sınıf» temel kuralının zorlama yorumu, Maurice Thorez'in daha sonra yazmış olduğu gibi, sosyalist partinin yönetimi tarafından her zaman sert bir biçimde karşı konulan tek cephe politikasının 1927'den itibaren ülkemizde gerileten nedenlerden birisi oldu.

Kuşkusuz, Fransız partisinde sağ akımlara karşı mücadele etme zorunluğu ivedi ve su götürmezdi: Seçim konusunda örneğin, sosyalist parti ile ortak listeler yapmak eğilimi gösteriyorlardı; genellikle, diğer partilerle ortak kampanya yaptıkları zaman, Fransız komünistleri bu kampanyaların yönetimini onların ellerine bırakmak v.s., eğilimindeydiler. Şu halde, bir sollar blokunun uzantısı ya da sosyal demokrasinin kuyruğu olma tehlikesi parti için fiilen vardı, Doriot'nun durumu da bu idi; partinin devrimci yüzünü sildirmesi tehlikesi vardı.

Fakat Bukharin ve Humbert-Droz diğer aşırı uca düştüler ve bilhassa ikincisi, sosyalist partisine düşman muamelesi etme, bütün eğilimlerin birbirine karıştırılması sonucunu doğuran, bu partinin ulusal birlik hükûmetini desteklediği, zaten çok gerçek olan, siyasal yanları hesaba katan siyasal çizginin değiştirilmesinin kökeninde oldu. Humbert-Droz sosyal demokrasiyi «Fransız emperyalizminin ajanı[1]» olarak niteliyordu. Kapitalist rasyonalleşme, kitlelerin «radikalleşmesini» getirmek durumunda olarak yorumlandı ve bu radikalleşme komünizmle reformizm arasındaki mücadelenin bir ciddileşmesi sonucunu doğuracak görünüyordu.

1/ Sınıfa karşı sınıf (La Question Française au IX. ème Excutif et au VI. ème Congrès de l'I.C.), Bureau d'Editions, 1929, s. 233.

Mevzilerini yavaş yavaş kaybeden küçük burjuvazinin büyük burjuvaziye karşı bir politika yapmaktan tamamen aciz olduğu düşüncesi de yayılıyordu; küçük burjuvazinin rolünün düşüşü mübalâğa ediliyordu.

Komünist Partisinin, işçi köylü bloku önerilerini reddetmiş olan sosyalist adaylara karşı ikinci turda kendi adaylarını olduğu gibi tuttuğu 1928'in yasama seçimlerinde sekter nitelikte hatalar işlendi. Bu hatalar, **Parti** [komünist partisi, ç] **sosyalist işçilere seslenmeksizin, tek cepheyi kurmak için en küçük eyleme girişmeksizin, tavrının gerekçelerini açıklamaksızın,** örneğin F.K.P.'nin adaylıklarını olduğu gibi tutmasıyla ifadelerini buldular.

VI. KONGRE

Yürütme'nin dokuzuncu oturumundan az sonra, çalışmalarını 532 delegenin katılmasıyla 17 temmuzdan 1 eylül 1928'e kadar sürdüren Enternasyonal'in VI. Kongresi toplandı[2]. Fransız komünistlerinin genç kuşağının katkısı François Billoux tarafından iletildi. Benoît Franchon Fransız Komünist Partisinin çalışmasını haksız yergilere karşı savundu. Pierre Semard

> «gerçek siyasal durumun kesin açımlamasını yok etme ve onun yerine sosyal faşizmden, solların faşist blokundan, faşist hükûmetten v.s., sözederek mekanist bir sınıflandırma koyma»

eğilimine özellikle karşı çıkarak müdahale etti.

Komünist Enternasyonal'in programı açık faşizmle basit faşist eğilimler arasında gerçekten ayırım yap-

1/ Bkz. **Fransız Komünist Partisi Tarihi,** s. 205-206.

tı. Bu programın incelenmesi ve kabul edilmesi kongre çalışmalarının temelindeydi. İlk metne yaklaşık altıyüz değişiklik ve ek önerisi yapıldı.

Program emperyalizmin güçlerinin ve devrimin güçlerinin değerlendirmesini, kapitalizmin genel bunalımının derinlemesine açımlamasını, kapitalizmin kaçınılmaz düşüşü üzerine sonuçları ve dünya sosyalist devriminin zaferini içeriyordu. Aynı zamanda, kongre çeşitli ülkelerin ulaştığı gelişme düzeylerini, ulusal koşulların özgüllüğünü vurguladı ve şöyle belirtti:

> «Bu hal ve durumlar tarihsel bakımdan, **proletaryanın iktidara geliş hız ve yollarının çeşitliliğini**, proletarya diktatörlüğüne götürmek için bir dizi ülkede bazı geçiş derecelerinin zorunluluğunu ve nihayet çeşitli ülkelerde kuruluş halindeki sosyalizmin **biçimlerinin çeşitliliğini** mutlak olarak sakınılmaz kılarlar»

VI. Kongre, kavganın orta yerine Sovyetler Birliği'nin savunmasını koyarak savaşa karşı mücadele ile de meşgul oldu ve sömürge sorunu konusunda O. Kussinen'in bir raporunu dinleyerek bu konuyla uzun uzadıya ilgilendi.

Bu raporun tezlerinde şu okunuyordu:

> «Emperyalist ülkelerin devrimci proletaryası ve S.S.C.B. ile ittifak, Çin'in, Hindistan'ın ve diğer bütün sömürge ve yarı sömürge ülkelerinin emekçi kitleleri ve halk kitleleri için, kapitalist rejimin egemenliği aşamasından ya da hattâ, genel bir biçimde, kapitalist ilişkilerin gelişmesinden sakınarak, ekonomik ve kültürel, bağımsız ve özgür bir gelişim olanağını yaratır».

Tartışma ulusal harekette burjuvazinin rolüne büyük bir yer verdi; Kongre, küçük burjuvazi, köylülük ve

hattâ işçi sınıfı kitleleri üzerinde etkisi olan burjuvazinin ulusal reformizminin öneminin küçümsenmesinin komünistlerin tecritine götürebileceğini belirtti; bununla birlikte kongrenin çıkardığı sonuçlar çelişikti, burada, sekter bir anlamda, «ulusal burjuvazinin emperyalizme karşı mücadele eden bir güç anlamına sahip olmadığı» ve «nasyonel-reformist muhalefetle komünist partisinin her türlü blokunun reddedilmesinin» uygun düşeceği de söyleniyordu. Çin'le ilgili olarak, kongre goşizme karşı (darbecilik, askerî maceracılık, bireysel terör) ve inanç yerine kitlelerin kumanda edilmesini koyan yöntemlere karşı mücadele etti.

Kongre, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin XV. Kongresinin ve Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin dokuzuncu geniş oturumunun, troçkist muhalefete katılma ya da düşüncelerinin propagandasıyla bolşevik partisinden olmanın bağdaşmazlığı üzerine kararını onayladı. Troçki'nin partiye yeniden alınmasına meyleden isteğini reddetti.

1929 temmuzunda Yürütme Komitesinin onuncu geniş oturumu toplandı. Emperyalist savaşa karşı uluslararası bir mücadele gününün örgütlenmesi üzerine VI. Kongrenin kararının uygulaması olarak, bu oturum, bugünü 1 ağustos olarak saptamış olan mayısta Brüksel'de toplanmış onüç komünist partisinin konferansı tarafından alınan kararı onayladı.

Bütün 1924-1929 dönemi esnasında, Komünist Enternasyonal'in saflarını güçlendirmesi ve Rus komünistlerinin tecrübesini yaratıcı bir anlayışla uygulayarak kapitalist ülkelerin partilerinin bolşevikleştirilmesini gerçekleştirmeye kendini vermesi böyle oldu. Sağ

oportünizm etkili bir biçimde yenildi. Enternasyonal, komünist hareketin genel çizgisini yeniden gözden geçirmeyi denemekte olan troçkizmi ezerek büyük onurlar edindi.

KAPİTALİST ÜLKELERİN EKONOMİK BUNALIMI VE FAŞİZMİN YÜKSELMESİ KARŞISINDA ENTERNASYONAL (1929-1933)

BUNALIM VE DEVRİMCİ MÜCADELENİN YOĞUNLAŞMASI

Yürütme Komitesinin onuncu geniş oturumu şöyle belirtmişti: «Yeni bir ekonomik bunalımın kuşku götürmez belirtileri karşısındayız». Bunalım 1929 sonbaharından itibaren gelişti: Kapitalist dünyanın refahı üzerine burjuva teorilerinin ve sosyal-demokrasinin «örgütlü kapitalizm» tezinin matem çanını çalıyordu. Yalnız bir tek ülke, sosyalizmin temellerinin kuruluşunun ilk beş yıllık planını iyi sonuçlandırmakta olan ve gerçekleştirimleri ile dünyayı şaşırtan Sovyetler Birliği yıkılmadan kurtuldu.

1929'dan 1932'ye kadar, S.S.C.B.'de sanayi üretimi iki misline çıktı; oysa kapitalist dünyada % 38 azaldı. İşsizlik Sovyetler ülkesinden kazınmıştı; oysa burjuvazinin imparatorluğunda 35 milyon tam işsiz vardı. Sovyet tarımında kooperatifleşme hareketi canlı olarak ilerliyordu; son burjuva sınıfı, kulak'ların sınıfı kayboluyordu.

Kapitalist dünyanın bütününde, sınıf mücadelesi yoğunlaşıyordu. Grevler, işsizlerin eylemleri çoğalıyor-

du. 1931'de, İspanya'da monarşi devrildi ve demokratik devrim gelişti; Almanya'da, Polonya'da ve başka ülkelerde sınıf çelişkileri iyiden iyiye belirginleşti. 1930'da, Hindiçini'de Yen-Bay[1] genel ayaklanması oldu. Her yerde, işçi hareketi ve ulusal kurtuluş hareketi atılımdaydı.

Burjuvazi kendisini faşizme başvurmaya gitgide kaptırmıştı. İktisatçı Eugène Varga 15 Aralık 1930'dan itibaren **L'Internationale Communiste**'te şöyle yazıyordu:

> «Kapitalizmin genel bunalımın derin aşaması tarafından ağırlaştırılan bu bunalımın temeli üzerinde, faşist tehlike büyür».

Ve faşist partilerin,

> «toplumsal, ulusal, şoven, yahudi düşmanı, sözde devrimci bir demagoji ile burjuva partilerinden, başkaldırmış olarak, kopmakta olan kırgın kitleleri kısmen nasıl çekip aldıklarını»,

bu faşist partilerin, yönünü şaşırmış kitlelerin devrimci harekete girmesini nasıl engellediklerini gösteriyordu. Komünist Enternasyonal, 1930'un sonunda, «yöntemli bir biçimde» diktatörlüğü hazırlayan «iyi örgütlenmiş karşı devrimci hareket» Almanya'daki faşizme karşı alarm veriyordu. 14 eylül 1930 Reichstag seçimlerinin

---

1/ Hindiçin komünist grupları 1930'da, Ho Şi Minh'in yönetimi altında, 1931'de Yürütme Komitesinin onbirinci geniş oturumu tarafından Komünist Enternasyonal'in seksiyonu olarak kabul edilen, Hindiçin Komünist Partisini oluştururlar. Hindiçin'den söz eden **Le Temps colonial** o devirde şöyle yazar: «Ekonomik bunalım ve siyasal ajitasyon bu ülkenin hayatında egemen olmaktadır... Açıktır ki komünist kadrolar hareketi ele geçirmişlerdir...»

göz önünde bulundurarak şöyle diyordu: «Faşist tehlike çok büyük oranda ciddileşmiştir[1]».

Bütün ülkelerde kapitalist hükûmetler gerici ve işçilere karşı tedbirler alıyorlardı ve «en az kötüyü» kabul etmenin sözde zorunluluğu sonucunu çıkararak sosyal demokrasi onları destekliyordu. Komünist hareket o zaman emperyalist gericiliğe karşı mücadelede tek siyasal güç oldu.

BUNALIMA KARŞI KOMÜNİST POLİTİKA

Mart-nisan 1931'de, Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin onbirinci geniş oturumu, dünya politikasının durumunu açıklıyarak, iki sistemin gittikçe büyüyen karşıtlığını vurguladı: İlerleyen sosyalizm ve bunalımın ağırlığını değil yalnızca işçi sınıfının fakat kent ve kırların geniş emekçi kitleleri üzerine de yüklemeye çalışan, bunalımm mengenesine sıkışmış kapitalizm. Kitleleri fethetmek ve Mauilski'nin o zaman dediği gibi, günlük talepler için mücadelenin öneminin her küçük görülmesinin üstesinden gelmek, grev mücadelesinde ekonomik başarıların sekter korkusunu yenmek ve grevler boyunca kazanılan avantajların mücadeleyi daha geniş bir şekilde vermeye yaradığını aksine iyi görmek, her zaman olduğundan daha çok, söz konusuydu.

Emperyalizmin anti-sovyetik birleşimleri üzerine Marcel Cachin'in bir raporunu dinleyen Yürütme Komitesi S.S.C.B.'ni hedef alan askerî müdahale ve savaş hazırlıklarına karşı mücadelenin güçlendirilmesine çağ-

1/ Bkz. L'Internationale Communiste, 1 kasım ve 15 kasım 1930.

rıda bulundu. Enternasyonal'in bütün seksiyonlarını Çin'in Sovyet bölgelerindeki müdahaleye karşı harekete geçmeye çağırdı.

Yürütme Komitesi, faşizmin sadece burjuvazinin zayıflamasını gösterdiği gibi basitçi bir fikre karşı çıktı. Bununla birlikte, Dimitrov'un daha sonra belirtmek durumunda kalacağı gibi, pek çok komünist ekonomik bunalımı o zaman son bunalım olacak kadar, kapitalizm bundan kurtulamıyacak kadar, zorunlu olarak proletarya devrimiyle bitmek zorunda olacak kadar, derin sayıyorlardı. Bu düşünceler Fransa'da da temsil ediliyorlardı. Nihaî hedef olarak doğru olan proletarya diktatörlüğünün kapitalist ülkelerdeki emekçilerin çoğunluğunun isteklerine henüz cevap vermediği unutuluyordu. Her şeyden önce demokrasinin savunması için harekete geçmenin zorunluluğu hissedilmiyordu. Sosyal -demokrasi burjuvazinin temel desteği, faşistleşmenin desteği olarak görülüyordu ve Stalin buna karşı başlıca darbenin indirilmesine çağırıyordu.

ALMANYA'DA DURUM

1929 Ekim kongresinde, Alman Komünist Partisi nazizme karşı tek cephe yaratan yeni bir yolu seçmişti. Sosyal-demokrat partiye, sendikalara ve bütün emekçilere anti-faşist eylem önerdi. Bu sırada, Partinin goşist unsurların etkisi altındaki yöneticileri ve Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin yöneticileri acil stratejik hedef olarak Almanya'da Sovyet iktidarının kurulmasıyla yetiniyorlardı her zaman.

Almanya'da faşist dktatörlüğün kurulması Hindenburg'un boyunduruğu altında kerte kerte oldu. Baş-

langıçta, Brüning'in yasa gücünde kararnameleri oldu. Brüning'in yerini, sosyal-demokrasinin başlıca mevzisine karşı doğrudan doğruya bir darbe indiren von Papen aldı: Prusya hükûmeti. 1932 haziran'da, yani Prusya'da hükûmet darbesinden önce, Wilhelme Pieck, nazilerin iktidarı almasını engellemek amacıyla, parlamentoda olduğu kadar siyasal hayatta da Komünist Partisinin Prusya sosyal-demokrat hükûmetini bütün gücüyle destekliyeceğini bildirdi: Sosyal-demokrasinin yönetici Komitesi Komünist Partisinin demokrasi için parlamento dışı mücadeleye girme önerisini kabul etmedi, parlamentoda güçbirliği etmeyi hiç istemedi.

Von Papen, Prusya sosyal-demokrat hükûmetini bir hükûmet darbesiyle azlettiği zaman, Komünist Partisi 20 temmuzda sosyal-demokrat partinin yönetici komitesine, sosyal-demokrat yönetimli kent polisine ve işçi sınıfının nefsî müdafaa örgütlerine dayanarak Von Papen'in fesatçı hükûmetini devirmek için bir genel grev çağrısı yapmayı önerdi. Sosyal-demokrat yöneticiler mücadeleye hazır işçilere sadece gelecek seçimleri beklemelerini ve o zaman Von Papen'e karşı oy vermelerini açıkladılar. Prusya içişleri Bakanı sosyal-demokrat Severing fesatçılara kendisini görevinden azletmeleri için güneşin batmasını beklemelerini salık verdi çünkü o zaman işçiler evlerine dönmüş olacaklardı!

Paris'in en büyük burjuva gazetesi, **Le Temps**, bu konuda, «Boyun eğme» başlığı altında şöyle yazıyordu:

> «Sosyal-demokrasi kımıldamadı... 1920'de siyasal bir grev Kapp'ın girişimini başarısızlığa uğratmıştı; silâh iyi ve denenmiş idi; geriye sadece kullanmak kalıyordu. Sosyal-demokrasi bu silâhı kullanmadı[1]».

1/ Aktaran, Maurice Thorez: «Fransız Komünist Partisi, Almanya'da proletarya devriminin desteği», **L'Internationale Communiste**'te, no: 17, 1 eylül 1932, s. 801.

Alman işçi sınıfını kötürüm eden nazizmin ilerlemesi karşısında bu gönüllü uyuşukluktur işte.

Hitler'in iktidara ulaşmakta olduğu apaçık olunca, sosyal-demokrasinin yönetimi, hattâ ocak 1933'de komünist genel greve çağırma önerisini reddetmek zorundaydı. Gerçekten de yasallığın (legalite) çıkarım pasifliği ile sağladığına inanıyordu. İşte bunun içindir ki sosyal-demokrasinin merkez organı **Vorwaerts** komünist önerisine şöyle karşılık verdi:

> «Hitler iktidara yasal yolla geldi, ne yapacağını görmek gerekir. Şimdi harekete geçmek, havaya ateş etmek olur».

Bu gazeteye göre, «taktik sağduyusu beklemeyi emrediyordu».

Alman Komünist Partisi faşizme karşı devamlı mücadele eden tek parti oldu. Fakat doğrudur ki Enternasyonal'in Yürütme Komitesiyle yanlış bir açımlama yaparak ve rejimin bunalımının devrimle sonuçlanacağını, nazi güçlerinin devrimci işçi hareketinden daha yavaş büyüyeceklerini değerlendirerek, bir Konseyler Almanyası hedefini korumuştu. Sonuna dek, faşist bir Almanya parolasının karşısına bir Sovyet Almanyası parolası dikildi.

FRANSA'DA SEKTARİZME KARŞI MÜCADELE

Fransa, bağnaz eğilimlerin fiilen 1929 sonundan itibaren karşı konulduğu ülkelerden biri oldu. 1930'da Maurice Thorez, Enternasyonal'le uyumlu olarak, Fran-

sa'da tek cephe taktiğinin «unutulmuş» olduğundan, artık onun hiç kullanılmadığından ya da yakınlık duyan birkaç işçiyi acelece biraraya getirerek gülünç bir biçimde kullamldığından yakınır[1]. **«Sosyal-faşizm** üzerine klişelerin ve formüllerin kullanılmasmdan[2]», tek cepheden vazgeçme ile, kısmî talebin terkedilmesi ile, sendikaların makinalaştırılması ile, partiyi kitlelerden kesmeye özgü sekterlik ve lafazanlık ile dile gelen **«goşist** tehlikenin önemsenmemesinden» yakınır[3]. Partiyi

> «yalnızca yarının devriminin Partisi olarak değil fakat işletmede ve her alanda günlük mücadelenin tek Partisi olarak ortaya çıkmaya[4]»

çağırır.

Fransa'nın, 1930'dan beri devrimci bunalım durumunda olduğunu iddia ederek acil talepler için mücadelenin geçmiş olduğunu belirten ve tek cepheyi baltalayan Barbé ve Celor tarafından yönetilen sekter ve goşist gruba karşı partide sert bir mücadele başarıyla verildi. Örneğin kapitalist rejimde sosyal sigortaların olmadığı belirtiliyordu. Barbé ve Celor sosyalist işçileri «sosyal-faşist» ve «burjuvazinin kanlı köpekleri» olarak niteliyorlardı, bu da birlik düşmanı reformist yöneticilerin oyununu mükemmelen oynamaktı.

Barbé şöyle diyordu:

> «Sosyal-demokrasi emperyalist savaşa en iyi, en faal ve en gerçek hazırlanma gücü olmuştur[5]».

1/ Maurice Thorez: «Fransız Komünist Partisinin Durumu», Bkz. **L'Internationale Communiste**, no: 21, 20 temmuz 1930, s. 1359.
2/ **Maurice Thorez, a.g. makale**, s. 1360.
3/ **a.g.e.**, s. 1362.
4/ **a.g.e.**, s. 1364.
5/ **La Correspondance internationale**, no: 64, 28 temmuz 1929.

Sendikalarda bile, niteliğin niceliğe yeğ tutulur olduğunu söyleyen anarko sendikalist düşünceler alabildiğine yeniden yaşıyordu.

Sekreterler, iki cephede mücadelenin terkedilmesi gerektiğini, bunun, Partiye sadece yolunu şaşırtmaya yaradığım, açık açık söylüyorlardı:

> «İki mücadele cephesinin varolduğu söylenemez. Bir tek oportünist cephe vardır... ve bütün Parti onu kırmak için bütün gücüyle mücadele etmelidir[1]».

Aynı zamanda, Barbé ve Celor, kadroları yenilemek, onları mücadelede gençleştirmek bahanesiyle, denenmiş bütün yaşlı kadroları, bütün eski kuşak oportünisttir diyerek, Partiden kovmaya çalışıyorlardı. Bu baltalamaya karşı Enternasyonal boşuna protesto ediyordu[2]. Partinin düzenli yönetimleri, kadroların keyfî «atanmaları» ve «kendi üyelerini kendi seçme» sistemiyle devre dışına atılmışlardı.

Maurice Thorez'in yönetimi altında, Fransız Komünist Partisi tek cepheye ve acil taleplerin savunmasına bütün değerini verdi. Maurice Thorez Partide rahatlatıcı bir normalleşme ve komünist demokrasi havasını egemen kıldı. 1932 ağustosunda savaşa karşı Amsterdam kongresinin başarısı için en büyük çabaları harcadı. Amsterdam kampanyasına Fransız Sosyalist Partisinin 10.000 kadar üyesini kapsayan 141 seksiyonu ve çok sayıda ilerici aydın katıldı; Amsterdam Kongresi sosyalist kitlelerin tek cepheyi oluşturmak arzusunun ilk ve parlak bir gösterisi, sosyal-demokrat yönetimin

---

1/ **Cahiers du bolchévisme**'in başmakalesi, no: 5, mayıs 1930.

2/ Bkz. **L'Internationale Communiste**, Manuilski'nin söylevi, no: 21, 20 temmuz 1930, s. 1381-1382.

birliğe karşı tavrının bir mahkûm edilmesi idi, şundan belli ki S.F.I.O.'nun genel sekreter yardımcısı Séverac, ekim 1932 tarihli **La Bataille socialiste**'de kendi parti yoldaşları hakkında şöyle yazdı:

> «Benim için en ciddisi, Amsterdam'a katılmalarının temelde ancak partilerinin eylemine karşı bir güven yokluğu ile doğrulanabilmesidir».

Amsterdam Kongresi sırasında Maurice Thorez, temeli bütün güçlerin barış hizmetinde toplanmasının önemsenmemesi, geniş ve cesur bir çalışmanın zorunluluğunun anlaşılmaması, küçük burjuvazideki ve aydınlarla eylemin sekter korkusu olan direnişlere karşı mücadele etmek zorunda kaldı.

Bu tarihten itibaren, iki yıllık sebatlı bir çalışma sonunda 27 temmuz 1934 anlaşması[1] sonucunu verecek olan, Komünist Partisinin tek cephe için yoğun ve tutarlı mücadelesi olmaktadır.

Jacques Duclos'nun: «Partinin kitle çalışmasını engelliyen sekterliği kıralım[2]» adlı büyük makalesi, bu 1932 döneminde Fransız Komünist Partisini canlandıran ruh halinin doğru bir ifadesi sayılabilir. Jacques Duclos şöyle demektedir:

> «Hareketimiz, Fransa'da, her şeyden önce, bugünkü durumda, sekter zihniyetten zarar görmektedir... Şu son yıllar boyunca, kitlelerin acil çıkarları için mücadele olan

---

1/ Anlaşma imzalandığı zaman, **K.E.** anlaşmanın kökenlerini kesin olarak Amsterdam kongresi için savaşa ve Amsterdam hareketi komitelerinin oluşturulmasına götürdü. (Bkz. L'Internationale Communiste, no: 17, 5 eylül 1934, s. 1095).

2/ **La Correspondance internationale**, no: 94, 9 kasım 1932, ve **L'İnternationale Communiste**, no: 23, 1 aralık 1932.

kesin ve önemli kesimi gerçekten de tamamen ihmal ettik. Bunu sosyal demokratlara ve reformistlere... terkettik. Bizde, ekseriya, kapitalizmin genel bunalımı koşullarında, iktidar için kesin mücadelelerin yaklaşma anında, kitlelerin en basit taleplerini savunmanın özbe öz oportünizm olduğu düşünülür...»

Ve Jacques Duclos şöyle kesinlemektedir:

«İşçi sınıfının durumunu (toplumsal reformlar) aracılığıyla kerte kerte düzelterek, kapitalist çerçevede sosyalizmin gerçekleştirilebilir olduğu yanılgısını işçi kitleleri arasında yaymak canilik ise eğer, bu taleplerin gerçekleştirilemez olduklarını ve o halde, işçilerin mücadelesinin sadece «devrimci jimnastik» rolü oynadığını önceden belirterek, kısmî talepler için mücadeleye kitleleri çağırmaktan ibaret olan yöntem de budalalıktan başka adlandırılamaz».

Makale Barbé grubunun eleverilmesi ile sonuçlanır:

«**Sınıfa karşı sınıf** taktiğinin karikatürü, **tek cephe** taktiğinden fiilen vazgeçme ve kısmî talepler için ortak mücadele yerine, anlamsız formüllerin, bürokratizmin, kesin emirlerin, S.S.C.B., K.P.'nin mekanik taklitinin konulması, işte grubun sekter zihniyetinin bunca gösterileri...»

Goşizme karşı mücadele, reformizm tehlikesinin yatışmış olduğu anlamına hiç de gelmiyordu.

Yalnız komünistler, faşist tehlikenin yükselmesine karşı alarm veriyorlardı. Sosyal-demokrasinin liderleri, tekelci-kapitalizm'le faşizmin bağlarını saklıyorlardı: büyük sanayi ülkelerinde faşizmin olanaksız olduğunu belirtiyorlardı ve böylece işçi sınıfını hareketsiz bırakıyorlardı.

YÜRÜTME KOMİTESİNİN XII. OTURUMU

Ağustos-eylül 1932'de, Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin onikinci oturumu oldu. Bu dönemde, Enternasyonal yorulmadan aynı fikirleri yeniden ele almaktadır.:

> «Gerekli olan şey, en basit de olsa, bütün biçimleri kullanarak, işletmenin işçilerinin en temel günlük ihtiyaçlarından hareket ederek, **kitleler harekete geçirmektir.** Bazı hallerde ister bir saatlik grev olsun, diğer hallerde ister atölye grevleri ya da üretimi yavaşlatma grevleri ya da gösteriler, protestolar ,olsun, bu hareketlerin bütün kesintisiz çeşitleri, bugünkü koşullar nedeniyle, çok çabukça kısmî hareketler olabilecek büyük ekonomik savaşlara mükemmel bir hazırlanmayı yaratacaktırlar[1]»

Ekonomik grevlerin geniş temeli üzerinde siyasal savaşlar olmalıydı.

Yürütme'nin XII. oturumu raporunda Kuusinen, komünist partileri kitle çalışmasına, acil taleplerin savunmasına, partisiz ve sosyal-demokrat işçilerle sürekli ilişkilerin kurulmasına, bir kez daha çağırdı. Tek cephe temeline partisizlerin ve reformistlerin anlamadığı komünist programın ilkelerini değil, güncelliğin parolasını koymak gerekir, diyordu; Kuusinen, sosyal-demokrat işçileri ikna etmek konusunda egemen olan karamsarlığı sert bir biçimde eleştiriyordu ve sosyal-demokratların taban örgütleriyle tek cepheyi salık veriyordu. Kararlar faşizme, gericiliğe ve savaşa karşı kitlelerdeki çalışmanın iyileşmesine meyletti. Bütün bu zaman esnasında Enternasyonal, partileri faşist tehli-

---

1/ «Kızıl Sendikalar Enternasyonali Merkez Konseyinin VIII. oturumunun bilançosu», bkz. **L'Internationale Communiste**, no: 1-2, 1-15 ocak 1932, s. 14.

keyi birkaç başarıyla durdurmuş olma yanılgısına karşı uyarıyordu.

Kuusinen'in raporu üzerine Tezlerde, şu okunuyordu:

> «Fransız Komünist Partisi, [ücret indirimlerine karşı, sosyal sigortalar için, işsizlerin imdadına derhal koşmak için, vergilerin yüküne karşı, v.s.] ...işçi ve köylü kitlelerinin günlük çıkarlarının savunmasına doğru yönelmelidir.
>
> Partiyi, birlikten yana sendikaları ve Komünist Gençler Federasyonunu bu yönde yönlendirmek gerekir; genç kadroların sekterliğini inatçı bir kitle eylemiyle yok etmek gerekir...»

Maurice Thorez, geniş toplantıdan, Fransa komünistlerinin kitleler bakımından partinin tecrit eğilimlerinin üstesinden gelmek çabalarım her şeyden önce iki katı artırmaları gerektiği sonucunu çıkardı ve sendikal alanda, işsizlerin savunmasında, belediyesel eylem alanında, parlamento faaliyeti planında, köylü sorunu ile, vergi politikası ile, devlet memurlarının talepleri ile v.s., uyumlu olarak bir kitle politikasının tam programını çizdi. Partiyi «komünist, sosyalist, reformist, katolik, partisiz işçilerin» mücadelesini, her mütevazi eyleme proletarya diktatörlüğü talebini mekanik olarak eklemeksizin, **örgütlemeye** çağırıyordu. Sosyal-demokrasinin faşistleşmesi üzerine, sloganın günü gününe tekrar edilmesine karşı dikiliyordu ve sosyal-demokrat yöneticiyi

> «kesin bir cevap verme, kitlelerle olup olmadığını, onların taleplerinden yana ya da onlara karşı olup olmadığını söyleme»

zorunda bırakmanın mücadelesine güveniyordu.

Tek cephe bir düzen [hile, ç] değildir, diye hatırlatıyordu Maurice Thorez:

> «Kitlelerin çıkarları için bu mücadele yöntemini, sosyalistler bir manevra olarak nitelemektedirler. Biz komünistler, çıkarları için açıkça ve namusluca mücadele etmeyi arzulayan milyonlarca emekçi ile manevra yapmıyoruz[1]».

TEK CEPHENİN AÇILMASINA DOĞRU

Almanya'da, Hitler'e iktidar yolunu kapatmak için kitle çalışması yeterli olmadı. Nazizmin kurulması işçi sınıfının birliğine karşı bütün engellerin aşılmasının hayatî zorunluğunu trajik olarak doğruluyordu.

13 şubat 1933'ten itibaren, Fransız Komünist Partisi, kardeş Almanya ve Polonya partileriyle birlikte sosyalist işçilere «proletarya mücadelesinin yenilmez bir tek cephesini kurmak» için bir çağrı ortaya atıyordu. 5 mart 1933'de, Komünist Enternasyonal'in Yürütmesi bütün ülkelerin emekçilerine, iki işçi partisinin eylem birliğinde bir anti-faşist somut mücadele programıyla bir çağrıda bulunuyordu; komünist partiler sosyal-demokrat partilere seslenmeye çağrılıydılar. Yürütme, faşizme karşı ve sermayenin saldırısına karşı ortak eylemlerin süresi için sosyal-demokrat partilere karşı polemikten vazgeçilmesini öngörüyordu.

Sosyalist Enternasyonal, Komünist Enternasyonali, her ülke için görüşmeleri salık vermekle, yetinmekle ve

---

1/ Maurice Thorez: «Kitlesel bir bolşevist politikayı gerçekleştirmek için» bkz. **La Correspondance internationale**, no: 96, 16 kasım 1932 ve **L'Internationale Communiste**, no: 23, 1 aralık 1932.

Enternasyonaller düzeyinde görüşme yapmak istememekle suçlayarak, bir red cevabıyla karşılık verdi. Bu sadece kaçamaklı bir sözdü; gerçekten de az sonra aynı sağcı yöneticiler, önce çeşitli ülkelerde eylem birliğini gerçekleştirmek gerektiğini belirterek, Komünist Enternasyonal ile tek cepheyi reddetmek durumundaydılar.

Alman sosyal-demokrasisinin yıkılmasından sonra II. Enternasyonal'in yönetici partisi olmuş olan —Fransız Sosyalist Partisi de duymamazlıktan geliyordu. Liderlerinden birçoğu, bu andan itibaren, Alman faşizminin çekiciliği altındaydı ve «düzen, otorite, güçlü iktidar» yaftası altına yerleşmiş olan Déat ne-faşist grubu değil yalnızca fakat;

> «Durum her zaman olduğundan daha devrimcidir... Hattâ Almanya'da —bütün hitlerci alçaklık, kişilerin zulüm görmesi, insan düşüncesinin ayaklar altına alınması bir yana bırakılırsa eğer—, gözlemlemek gereken girişimler ortaya çıkmaktadır[1]»

diyerek, nazi Almanya'sında sosyalizmi kısmen gerçekleşmiş bulan Paul Faure gibi bazı «sol» şefler de söz konusudur.

16 temmuz tarihli **Le Populaire**'de, milletvekili Uhry, Hitler tarafından gerçekleştirilmiş fabrikalarda işçi komitelerinin kurulmasını, en az ücret saptamasını yüceltiyordu; geleneksel temsilcileri dışında «sosyalizmin bir kurulması rizikosunu» görüyordu burada! Léon Blum için, Almanya'daki faşist diktatörlük sosyalizme götüren bir ara dönem, kapitalizmle sosyalizm arasında bir toplumsal geçiş tipi idi.

1/ **Le Populaire**, 19 temmuz 1933.

Bu sırada ülkemizin sosyalist işçileri bu sapmalara düşmüyorlardı ve faşizme karşı ortak eyleme gitgide katılıyorlardı: Haziranda Pleyel Salonundaki anti-faşist kongre[1] esnasında, Dimitrov'u[2] savunma kampanyası boyunca, eylülde Paris'te gençliğin mücadele birliği kongresi[3] sırasında bu çok iyi görüldü. Fransa'da,

> «faşizme ve savaşa karşı genel eylem hareketi artmaktadır; sosyalist emekçilerle komiteler tarafından kurulan ilişkiler güçlenmektedir; ortak gösteriler çoğalmakta ve yasa gücünde kararnamelere karşı mücadele örgütlenmektedir»,

diyecektir daha sonra, bu dönemden söz ederken Florimond Bonte[4]. Sosyalist Enternasyonal'in Paris Konferansı (ağustos 1933) reformist işçiler kitlesinde olmakta olan değişimlerin tepkisine uğradı ve Zyromski ve daha başka konuşmacıların, faşizme karşı eylem birliği istediklerini duydu.

Kasım-aralıkta Komünist Enternasyonal'in Yürütmesinin onüçüncü geniş oturumu yapılır. Avrupa'nın

---

1/ Pleyel Salonu kongresi diğerlerinden başka, Fransa'nın, Belçika'nın, İngiltere'nin, İspanya'nın İtalya'nın ve Almanya'nın 200 sosyal demokrat delegesinin katıldığı bir Avrupa kongresi oldu fakat Fransız katkısı burada belirleyici oldu.

2/ Kışkırtıcı Reichstag yangınından sonra Dimitrov'un Avrupa anti-faşist işçi kongresini hazırlamak için bulunduğu Almanya'da naziler tarafından tutuklandığı hatırlanır. Dimitrov'un, Leipzig faşist mahkemesinden bütün işçi, demokratik, anti-faşist güçlerin birliğine cesur çağrıları bütün dünyada yankılanıp, büyük bir harekete geçirici etki yapıyordu. Zincirden boşanmış faşist köpek sürüsü karşısında Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin üyesinin gerçekten bolşevik kahraman tavrı bütün dünyanın milyonlarca ezilen ve sömürülenlerinin kalbinde, bütün demokratlarda güçlü bir yankı uyandırdı.

3/ Bu kongreye katılan 1.100 kadar delegeden, aralarında pek çoğu Fransız olan 111 sosyalist vardı.

4/ Florimond Bonte: «Eylül birliği anlaşmasının imzalanmasının ilk yıldönümü», bkz. Cahiers du bolchévisme, no: 15-16, 1 ağustos 1935.

ortasında Almanya'da nazizmin zaferi dikkatleri zorunlu olarak faşizme karşı mücadele üzerine topluyordu. Yürütme, faşizmin klâsikleşecek olan tammını verdi: Finans-kapitalin en gerici, en şoven ve en emperyalist unsurlarmm açık terörist diktatörlüğü[1]. Böylelikle işçi sınıfının başlıca düşmanı kesin olarak tanınıyordu. Aynı zamanda, Enternasyonal, faşist diktatörlüğün burjuva egemenliğinin hiç de kaçınılmaz bir aşaması olmadığını, ondan sakmmanm mücadeledeki proletaryanın güçlerine bağlı olduğunu vurguluyordu.

Tartışmaya katılan Maurice Thorez, Fransa'daki «mücadele birliği akımının derinliğini, sosyalist partisinde gelişen kaynaşmayı» haber verdi. Fransız Komünist Partisinin «Almanya'da faşist diktatörlüğün kurulmasının oluşturduğu büyük dersten» yararlanmak istediğini söyledi. Ülkemizde tek cephe komitelerinin çoğaltılması üzerinde direndi ve küçük taleplerle ilgilenerek kitlelerinin hareketinin yönetimini fethetmenin faşizme ve savaşa karşı geniş bir eylemin koşullarmı da yaratmak olduğunu hatırlattı. Fransız Komünist Partisinin oportünist hatası olarak, 1932 sonu ve 1933 başlarında sosyalist partinin yönetimiyle görüşmelere girmesini değil fakat bu görüşmelerde mücadele özünün yokluğunu belirtti.

Yürütmenin, kapitalist ülkelerdeki komünist hareketin başlıca taktik parolası olarak Sovyet iktidarı için mücadele parolasını kesin olarak korumasına rağmen, işçi hareketinin bir düşman darbesi yemiş olduğunu

---

1/ Aynı zamanda, Yürütme, faşizmin, işçi sınıfına sızmayı da deneyerek, köylülere, zanaatkârlara, memurlara, yolunu şaşırmış devlet memurlarına ve büyük kentlerin özellikle düşkün unsurlarına çağrıda bulunarak, tekelci sermayeye küçük burjuvazide bir kitle tabanı sağlamaya çalıştığını vurguluyordu.

kabul etmek üzere Manuilski'ninki gibi sesler yükseldi. Tecrübenin zor dersleriyle birlikte, Avrupa Komünist hareketi, kapitalist ülkelerde mücadelenin ara amaçlarını ve çeşitli partilerin hedeflerini yeni değişimlerle tanımlamanın zorunluluğunu anlayacak kadar yavaş yavaş ileri gidiyordu. Yeni siyasal yönlendirmeyi, faşizme ve savaşa karşı, bütün işçi ve demokratik güçlerin biraraya getirilmesinde, özetlenecek olan yönlendirmeyi bütün açıklığı ile yapmadan önce de bir dizi savaşlar vermek kalıyordu ona[1].

1/ Komünist Enternasyonal, bu dönemde, ulusal kurtuluş hareketinde komünist partilerin taktiği ile de özellikle Çin Komünist Partisinin taktiği ile, çok ilgilenir. Bu partiye Çen Du-siu tarafından temsil edilen sağ oportünist sapmayı yenmekte yardım ettikten sonra, o zaman Birinci Cephe Partisinin Komite yöneticisi Mao'nun desteği ile, pek çok bakımdan, maceracı ve darbeci bir çizgiyi savunan Li Li-sian'ın goşist ve sekter grubuna karşı koymak zorunda kaldı. Komünist Enternasyonal, Çin Kızıl Ordusu tarafından korunan arazi üzerinde Sovyet rejimi kurup sağlamlaştırmayı, burada toprak reformunu uygulamayı, Sovyet bölgelerinin dışındaki bölgelerde köylü hareketini ve partizan savaşını geliştirmeyi, kentleri kuşatmayı sağlık verir. 1933' de, Sovyet iktidarı Çin'in geniş arazisinin altıdabiri üzerine yayılıyordu. Çin Komünist Partisi, Çin Sovyetleri, Çin Kızıl Ordusu, artık basit bir hareket değildi bu: Bu örgütlü bir işçi ve köylü Devletiydi.

VII. KONGRE
TEK CEPHE VE HALK CEPHESİ İÇİN MÜCADELE (1934-1939)

1934 DENEYİ

Almanya'da nazizmin zaferinden sonra, kapitalist Avrupa'nın bütün demokratik tabakaları anti-faşist güçlerin birliğini sağlayıp felâkete yolu kapatacak yeni bir politikanın ihtiyacını duyuyorlardı. Bu dileğin yerine getirilmesi ne küçük-burjuvazinin temsilci demokrat partilerinden ne de reformist işçi örgütlerinden gelen bir inisiyatif olmamalıydı: Yalnız komünist hareket buna karşılık vermesini bildi.

1934 yılının olayları bilinmektedir: Ülkemiz için, ligalarm[1] darbe denemesine karşı 9 ve 12 şubat kitle savaşları, komünist partisinin kesin bir rol oynadığı savaşlar, işçi sınıfının anti-faşist mücadelesinin gelişmesinde dönüm noktasını belirlediler. Bütün Fransa'da «Tek cephe eylemdir» komünist parolası pratikte muzaffer oldu. Sosyalist işçiler, komünist kardeşlerinin yanında mücadeleye atıldılar ve partilerinin yönetimi dolayısıyla onları izlemek zorunda kaldı. Maurice Thorez'in dediği gibi,

---

1/ **Fransız Komünist Partisi Tarihi**, s. 254 ve devamı.

«sosyal-demokrasi komünistlere karşı, «en az kötü» adına, ücretleri azaltan, işçilerin siyasal haklarını kemiren ve Weimar Cumhuriyetini faşistleştiren hükümeti desteklerken, Brüning kabinesi yönetimde Almanya'daki durumun aksi bir durum oluştu Fransa'da[1]».

Aynı şekilde Avusturya'da şubatta, dört gün boyunca komünist ve sosyal-demokrat işçilerin kahraman bir silâhlı mücadelesi olmuştu; sosyal-demokrat partinin merkezci yönetimi nedeniyle kötü yönetilen mücadele duraksamalı [müterediddit, ç] bir reformist politikanın bozguna götürdüğünü ispat ediyordu; fakat tabanın sosyalist işçilerinin kavgacılığını da ispat ediyordu.

Biraz daha sonra, ekim 1934'de, İspanya proletaryası, tek cephe yolu üzerinde ciddi ileri adımlar attıktan sonra, geçici zaferi Asturies maden havzasında sosyalistlerin, anarşistlerin ve komünistlerin ortak eylemiyle sağlanan genel grevi başlatıyorlardı.

1933'de, Hitler'in iktidarı almasından sonra, faşizm bütün dünyada sertlikle muzafferane gelişmekte görünürken, işler, emekçilerin ortak eylemi, bölünmüş güçlerin biraraya getirilmesi ve cesur müdahaleleri sayesinde apayrı bir gidiş alıyordu. Sosyal demokrasinin bazan en keskin biçimde sınıfların işbirliği politikasından sınıf mücadelesine geçerek özellikle bazı tabakalarında olumlu bir evrim ortaya çıkıyordu.

Fransız Komünist Partisinin tecrübesi özellikle net ve kesin oldu. Bu tecrübe yeni yönelişini açığa çıkarmakta Komünist Enternasyonal'e yardım etti. Ülkemiz işçi sınıfının tek cephesi, Fransa'da köylülüğün, küçük

---

1/ Maurice Thorez: «Komünist Enternasyonal'in VII. Kongresi», La Nouvelle Revue İnternationale, no: 7, temmuz 1960, s. 111.

burjuvazinin, aydınların kitlelerine yapılan çağrı, her şeyden önce faşizmin bozgunu, demokratik özgürlüklerin savunması ve genişletilmesi lehinde durum alma için mücadele etmenin komünist isteğinin Maurice Thorez tarafından ilân edilmesi, bütün bunlar, bütün kapitalist dünyanın işçi hareketi için örneklik etti.

Fransız komünistler, bu sırada, kaytarıcı gibi davranmadılar. Ivry ulusal konferansı (23-26 haziran 1934) «her ne pahasına olursa olsun» eylem birliği üzerine tarihsel kararlarını aldığında, bunu, Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin siyasal komisyonuna Fransız temsilcinin katılmasıyla 11 haziranda belirlenmiş olan çizgiyle tam bir uygunluk içinde yaptı.

Ortak eylemi gerçekleştirmek için Fransız komünistlerinin uzun mücadele yılları —1923'ten beri tek cephe lehinde sosyalist partisine boşuna yapılan yirmialtı çağrı!—, nihayet 27 temmuz 1934'de eylem birliği anlaşmasının imzalanması ile sonuçlanması için, ve tek cepheyi daha uzun zaman «baştan savmanın» olanaksızlığını kabul eden Léon Blum'un, «güçlükten basit bir dönme ile kaçmaktan[1]» vazgeçmesi için, zorunlu olmuşlardı.

ENTERNASYONAL'İN VII. KONGRESİNİN HAZIRLANMASI

Bu tarihte, Yürütme Komitesi daha şimdiden Enternasyonal'in VII. Kongresi için hazırlıklarını yapıyordu. Manuilski ve Dimitrov, hazırlık komisyonunun oturumlarında, kapitalist ülkelerde yaratılmış olan ko-

1/ Bunlar bizzat Léon Blum'un 11 temmuz tarihli **Le Populaire**'de kullandığı terimlerdir.

şullar nedeniyle, hal ve durumlara proletarya diktatörlüğü için acil paroladan daha çok uygun, daha somut bir parolaya sahip olmanın zorunluğunu belirtiyorlardı. Her türlü sekterliğe karşı çıkarak, basma kalıp formülleri atarak, değil yalnız işçi sınıfının, kadroları dahil, tek cephesini fakat komünist partilerin küçük burjuvalarla, köylü partileri ile, faşistlerin kendi etkileri altına almaya çalıştıkları örgütlerle görüşmelere girmesinin zorunluğunu da vurguluyorlardı. Amansız tartışmalar boyunca, Bela Kun'un, Lozovski'nin, Knorin'in, Van Min'in az gerçekçi değerlendirmeleri ve karşı görüşlerinin aşağı yukarı üstesinden gelindi[1]. Ağustos 1934'te, Enternasyonal'in siyasal sekreterliği Fransız Komünist Partisinin politikasını tamamen onaylar. Komünist hareketin kollektif düşüncesi kerte kerte yeni akışla [seyir, ç] sonuçlanıyordu.

Bu siyasal düşünceye, Fransız Komünist Partisinin, faşist ligaları boğmak, silâhlarını ellerinden almak ve feshetmek için, demokratik hak ve özgürlükleri korumak için, «ikiyüz ailenin» bütün kurbanlarının acil taleplerini savunmak için bütün işçi ve demokratik güçlerin bir kavga ittifakı olarak düşünülmüş Halk Cephesi parolasını ortaya atma kararı göze çarpan bir katkı oldu. Bu karar, uluslararası çapta sorumlu birden fazla militandaki düşüncelerin evriminden önde gidiyordu.

1/ Uzun ve yorucu bir çalışma. 5 haziran 1934'de, **L'Internationale Communiste** dergisi, Ercoli'nin (P. Togliatti) imzasıyla, Fransız Komünist Partisini temel olarak sosyalistlerin ve radikallerin etkisini tasfiye etmeye çağıran, sosyal demokrasi konusunda «başlıca karşı devrimci işlevin her zaman aynı olduğunu» belirten, anti-faşist mücadelenin demokratı kurumların savunması hedefi değil fakat ancak proletarya diktatörlüğü hedefi olabilirliğini belirten, eski yanlı gidişleri her zaman izleyen «Fransa'da proletarya devriminin ve faşizmin güçlerinin gelişmesi» adlı bir makaleyi yayınlıyordu hâlâ. Makale şöyle sonuçlanıyordu: «Çabukça ilerlemek, her şeyden önce sosyal demokrasi cephesini yarmaktır». Ancak temmuz'dan itibarendir ki derginin tonu değişir.

Maurice Thorez'in **Fils Du Peuple**'de (Halkın Çocuğu) anlattığı ve onu Komünist Enternasyonal adına, yeni fikri Nantes'da, 24 ekimde, ortaya atmaktan caydıracak olan tutum buradan gelmektedir.

Fakat daha 9 aralıkta, Maurice Thorez K.E.'in Yürütme Komitesi bürosu önünde Fransa'da izlenen yönlendirme üzerine, partiyi ülkenin hayatında gerçek bir siyasal faktör yapan büyük bir raporu sunduğu gün, büro, Lozovski gibi, Komünist Partisini elini kolunu bağlamasından ya da cumhuriyetçi yanılgıların kitlelerde devrimci fikir zararına gelişmesinden korkanlara hak vermez; Kuusinen ve Manuilski işçi hareketinin yeni sorunlarına mekanist ve sekter değinme biçimini ve büyük kitleleri anti-faşist hareketi kesinkes çeken çizginin oportünist olarak nitelenmesi eğilimi ciddi bir biçimde eleştirirler. Açıktır ki halk cephesinin «solların eski bloklarıyla» hiç bir ortak yanı yoktur çünkü halk cephesi yönetici unsur olarak köylüler ve küçük kent burjuvazisi ile müttefik işçi sınıfına sahiptir.

Az sonra Georgi Dimitrov Enternasyonal'in VII. Kongresi önünde şöyle diyecektir:

> «Fransa, işçi sınıfının bütün uluslararası proletaryaya, faşizme nasıl karşı koymak gerektiği tarzının örneğini verdiği ülkedir. Fransız Komünist Partisi Komünist Enternasyonal'in bütün seksiyonlarına tek cephe taktiğinin nasıl uygulanması gerektiği tarzının örneğini ve sosyalist işçilere diğer ülkelerin sosyal demokrat işçilerinin faşizme karşı mücadelede bugün ne yapmaları gerektiğinin örneğini vermektedir.»

Tek cephenin gerçekleştirilmesi ve halk cephesine geçiş o zamandan itibaren Fransız işçi hareketini bütün kapitalist ülkeler arasında Avrupa'da en önemli yere yerleştiriyordu.

Birlik için mücadele 1935'de bütün ülkelerde güçlendi. Bu mücadele bazan, Li Li-san başta olmak üzere goşist sekter unsurların yönetime geldiği ve gerçek koşulları önemsemeksizin, bütün ülkede kentlerin silâhla alınmasına ve Kuomintang'm askerî güçleriyle doğrudan doğruya çarpışmaya yöneldikleri Çin'de olduğu gibi güç olmuştu. Japonya'nın emperyalist saldırısına karşı tek cephe politikası düşünceye sürekli sebat anlayışıyla uygulanmamıştı. Bu goşist yönlenmenin sonucu geniş Sovyet bölgelerinin kaybı ve Kızıl Ordu için 1934-35'de Kuzeybatı yolunu kendisine açma zorunluğu oldu. Haziran 1935'de, Japon emperyalizminin bütün düşmanları arasında geniş bir halk cephesi fikri parti tarafından ortaya atıldı. 1 ağustos demeci içsavaşın durdurulmasını ve Çan Kay-Şek'in birlikleriyle Japonlara karşı ortak mücadelenin örgütlenmesini önerdi.

Latin Amerika'da, Montevideo'da (Ekim 1934) ortak bir konferansta birleşmiş olan komünist partileri emperyalizme karşı ulusal kurtuluş mücadelesi ile toprak devriminin sıkı ilişkisi kararına vardılar ve «en geniş anti-emperyalist halk cephesini» yaratmayı hedef aldılar.

Uluslararası çapta, birlik politikası sosyalist saflarda yankılar uyandırmaktan geri kalmıyordu. Sırayla İkinci Enternasyonal'in başkanı ve sekreteri, Vandervelde ve Adler, K.E. adına Thorez ve Cachin'in kendilerine sunmuş oldukları mücadeledeki İspanyol proletaryası lehine ortak eylem önerilerini ekim 1934'de fiilen uzaklaştırdıkları zaman, Sosyalist Enternasyonal'in Yürütme Komitesi bununla birlikte, seksiyonlarına konulan komünistlerle tek cephe anlaşmaları yapma yasağını kaldırmak zorunda kaldı. Ve Komünist Enternasyonal ile ilişkiler kurulmasını ve eylem birliği koşul-

larının araştırılmasını isteyen bir «Azınlık Deklarasyonu» (Fransa, İspanya, İtalya, İsviçre, Avusturya, v.s.,) kendisine verildi. Sosyalist Yürütmenin oturumundan bir ay sonra, 24 aralıkta, **L'Internationale Communiste** dergisi, komünistleri birleşik cephe için «sonuna dek, İkinci Enternasyonal içinde dikilen bütün engellere karşın[1]» mücadele etmeye çağırarak yeni olaylardan dersler çıkardı.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN VII. KONGRESİ VE DİMİTROV'UN ROLÜ

Komünist Enternasyonal'in VII. Kongresi 25 temmuz 1935'de açılıyordu. Çalışmalarını 21 ağustosa kadar sürdürmesi gerekiyordu. VI. Kongreden beri, kapitalist ülkelerdeki komünistlerin sayısı 445.000'den 785.000'e çıkmıştı; tartışmalara 513 delege katılıyordu.

Wilhelm Pieck Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin faaliyeti üzerine rapor sundu. Yerine getirilen tarihsel dönüm noktası üzerinde durdu ve bu coşkun ve karışık koşullarda, komünistlerin siyasal güçler ve eskimiş mücadele yöntemleri ilişkisi üzerine doğru olmıyan değerlendirmeler ve geç kalmış parolaları korumuş olduklarını gösterdi.

Dimitrov'un faşizmin saldırısı ve işçi sınıfının birliği için mücadelede Komünist Enternasyonal'in görevleri üzerine usta raporu tek cephe ve halk cephesi politikasının parlak doğrulanması oldu. Leipzig kahramanı faşizmi işçi hareketinin ve demokratik hareketin asla karşılaşmadığı en korkunç ve en gaddar düşmanı ola-

1/ **L'Internationale Communiste**, no: 24, 20 aralık 1934, s. 1660.

rak sundu; özellikle Alman faşizmi uluslararası gericiliğin yüksek eserlerinin yapıcısı, yeni bir emperyalist savaşın başlıca kışkırtıcısı, S.S.C.B.'nin can düşmanı olarak ortaya çıkıyordu. Faşist diktatörlüğün otomatik bir yıkımının üzerine her türlü hayalin mahkûm edilmesi gerekiyordu.

Faşizmin sınıfsal özüne gelince, Dimitrov XIII. Yürütme sonuçlarım yeniden ele aldı: Faşizm; sosyal-demokrasinin, faşizmde isyan eden küçük-burjuvazinin bir hareketi ya da hattâ «sınıflarüstü» bir iktidar görme tehlikeli eğiliminin aksine, tekelci sermayenin ürünü olarak sayılmak gerekiyordu. Böylece sosyal demagoji maskesi faşizmden çekip alınmıştı: Finans kapitalin aleti işlevi apaçık ortaya çıkarılmıştı.

Faşizm burjuva demokrasisine karşı çıkar. Dimitrov, faşizmin gelişini, bir burjuva hükûmetinin diğerinin yerine geçmesi gibi yanlış bir yorumlamaya karşı uyarıyordu, oysa sınıf egemenliğinin belirli bir biçimiyle —burjuva demokrasisi— bu egemenliğin başka bir biçiminin —açık terörist diktatörlük— yerdeğiştirmesi söz konusuydu. Komünistler faşizmi, faşizmin aksi olan siyasal akımlardan her zaman ayırdetmelidirler. Tehdit edilen kapitalist ülkelerde, emekçi kitleler şimdilik, diyor raporu veren, proletarya diktatörlüğü ile burjuva demokrasisi arasında değil fakat burjuva demokrasisi ile faşist terör arasında seçim yapmak zorundadırlar.

Eğer faşizm iktidarı alabildiyse bu, her şeyden önce işçi sınıfının sosyal-demokrasinin uyguladığı sınıf işbirliği politikası nedeniyle, bölünmüş ve böylece de kötürüm olmuş bulunmasındandır. Kongre, faşizmin ödünsüz düşmanları olan, bununla birlikte bütün anti-faşistleri biraraya toplayacak tarzda her zaman davranmamış olan komünist partilerinin hatalarını da

eleştirme durumundaydı. Şu halde eylem birliği kendi sini zorla kabul ettiriyordu. K.E., sosyal-demokrasiyi gerici bir kitle saymayı reddediyordu ve ortak eylem olanağını kabul ediyordu. Komünist hareket her düzeydeki sosyalistlerle birlikte tek cephe yanlısı görüşünü belirtiyordu: İşletmelerde, yerel planda, ulusal planda, Enternasyonaller düzeyinde komünistler aynı zamanda anarşistler ve hıristiyanlarla tek cepheye çağrılıyorlardı.

Sendikal birlik için mücadele konusunda gücünü Fransız komünistlerinin olumlu tecrübesinden alan uluslararası komünist hareket bu soruyu cesaretle ortaya koyuyordu. Birlik için sadece iki koşul ileri sürüyordu: Sınıf mücadelesinin pratiği ve sendikal demokrasiye saygı. Komünistler, diyordu Dimitrov, eğer birlik çıkarı için gerekirse sendikalarda fraksiyonlar yaratılmasından vazgeçmeye de hazırdırlar; fakat kabul edemiyecekleri tek şey, sınıf mücadelesinde sendikaların tarafsızlığı (neutralité), burjuvaziye bağımlılıkları.

Tek cephe politikasının uzamasında, siyasal birlik için, işçi sınıfının birleşik siyasal partilerinin kurulması için mücadele sorunu ortaya çıkıyordu. Bununla birlikte, Komünist Partilerinin çoğunluğu oldukça bilenmişti, sosyalistlerle birleşme halinde reformist organ tarafından apaçık yutulmaktan tehdit edilmemek için oldukça sağlam bir militan kadrosuna ve oldukça sarsılmaz bir yönetici çekirdeğe sahiptiler. Bununla birlikte, gelecek birleşik partilerin profili belirli koşullarca tanımlanmıştı: Sosyal-demokrasinin burjuvazi ile bloktan kopması ve burjuvazi karşısında tam bağımsızlığı, eylem birliğinin öncel gerçekleştirilmesi, burjuva egemenliğinin devrimci yıkımı ve proletarya diktatörlüğünün kurulması zorunluluğunun kabul edilmesi, emper-

yalist savaşta burjuvaziyi desteklemenin terkedilmesi, demokratik merkeziyetçi kurallara göre partinin örgütlenmesi.

Faşizmi yenmek için, birleşik bile olsa işçi sınıfının çabaları yetmiyordu. Anti-faşist ve demokratik mücadele halkın ezici çoğunluğunu kapsamalı, halk cephesine proletarya ile birlikte köylülüğü, küçük kent burjuvazisini, zanaatkârları, emekçi aydınları sürüklemeliydi. Burjuva milliyetçiliğinin düşmanı komünistler, kendilerinin orta tabakalarda ulusal nihilizmin yandaşları olarak, ülkelerinin kaderleriyle ilgisiz insanlar olarak tanıtılmalarına hiç de izin vermemeliydiler; faşizmin ulusal demagoji yardımıyla olduğu kadar sosyal demagoji ile de bir kitle tabanı edinmesine engel olmaya çalışmalıydılar.

Dimitrov kongreye

> «faşistlerin, her halkın geçmişinde yüce olan, kahraman olan her şeyin mirasçıları ve sürdürücüleri olarak kendilerini sunmak için onun bütün tarihinde nasıl araştırma yaptıklarını»

gösterdi.

En gerici burjuva tabakalarının anti-ulusal çıkarlarını temisl eden bir partiden gelen bu utanç verici sahteciliği eleverdi.

Komünist partiler, şu büyük ilkeyi koyarak:

> «Halkımızın değil yalnızca bugünün ve geleceğinin fakat geçmişinin de her sorunu bizi ilgilendirir»,

mücadelelerini halklarının devrimci geleneklerine bağlamaya çağrıldılar.

Sosyalist devrim, önünde en yüksek atılımın olanaklarını açtığı ulusun selâmeti anlamına da gelmez mi?

Çeşitli ülkelerdeki işçi hareketinin sınıf mücadelesinin kapsadığı ulusal biçimler proletarya enternasyonalizmiyle çelişkide değildir; aksine, proletaryanın uluslararası çıkarlarının başarıyla savunulması tam olarak bu biçimlerdedir. Dimitrov şöyle diyordu:

> «proletarya enternasyonalizmi, ulusal kurtuluş için çeşitli ülkelerin emekçilerinin mücadelesiyle çelişkide olmamakla kalmaz yalnızca..., fakat, uluslararası proletarya dayanışması ve kavga birliği sayesinde, bu mücadeledeki zafer için zorunlu desteği garantiler».

Tek cephe ve halk cephesi politikası işçi sınıfına, olayların akışına gerçek bir etki eden, **etkin bir güç** olarak her zaman daha çok ortaya çıkma araçlarını veriyordu. Bu politika sayesinde, işçi sınıfı propaganda planında kapitalizmin inkârıyla yetinmiyordu artık: Kapitalizmin politikasını, gericiliğin saldırısını, faşistleşmeyi inkâr etmek için, başarısızlığa uğratmak için pratik olarak ve doğrudan doğruya müdahale ediyordu. Ve Komünist Partisi, her şeyden önce sosyal-demokrasiye ve reformist sendikalara karşı bir **muhalefet** olarak görünmekten çıkıyordu: İşçi sınıfmm, bütün ulusun kaderlerini ellerine alıyordu; ülkenin siyasal hayatının temel bir faktörü oluyordu.

KONGREDEKİ FRANSIZ MÜDAHALELERİ

Maurice Thorez'in kongredeki söylevi, Dimitrov'un raporu gibi, proletarya düşüncesinin tarihinin en par-

lak sayfalarına aittir. Konuşmacı, Fransız komünistlerinin, faşistlerin üzerlerinde kendi kontrollerini kurmaya çalıştıkları örgütler dahil orta tabakalara girişi nasıl bulmuş olduklarını gösterdi. Faşizme karşı eylemde ara güçlerin büyük rolünü açığa çıkardı. Söylevi, en çeşitli tabakalarm günlük çıkarları için mücadelenin önemini ve aynı zamanda komünistler için halklarının ve ulusal değerlerinin ilerici geleneklerinin en iyi savunucuları olduklarmı göstermenin zorunluğunu açıkladı.

Maurice Thorez, mitinglerde, basında, milletvekilleri odasının kürsüsünde, Fransız komünist militanların, işçi sınıfı adına, yazıları ve çalışmaları ile Fransız Devrimini hazırlayan XVIII. yüzyıl Ansiklopedistlerinin mirasını, 1793'ün Jacobin'lerinin ve 1871'in Komüncülerinin devrimci yılmazlık ve cesaret mirasını nasıl talep etmiş olduklarını hatırlattı. Faşistlerin şovenizmine ve silâh tüccarlarının «yurtseverliğine» karşı Fransız komünistleri yurt sevgilerini ve halkmın sevgisini ilân etmişlerdi. Ulusal geçmişten, köleliğe ve baskıya karşı yüzyıllık mücadelelerden duydukları gururlarını söylemişlerdi; oysa Croix de Feu derneğinde toplanmış fesatçıların, aksine, başlarında, La Rocque kontunun kişiliğinde, Coblence'ın bir göçmeninin, bir ulus hainiinin torunu vardı. Komünistler, halkın düşmanlarından «Marseillaise»i [Fransız ulusal marşı, ç] ve üç renkli bayrağı almışlardı.

Maurice Thorez'in bütün bu fikirlerinin tarihsel etkisinin ne olması gerektiği bilinir. Bu fikirler, halkımızın derin tabakalarına proletarya enternasyonalizminden ayrılmaz olan yurtseverliğin doğru bir anlayışına varmakta yardım ettiler. 1940'tan itibaren hitlerci

saldırganlara karşı işçileri harekete geçirmek için en büyük rolü oynadılar.

Diğer yandan, Raymond Guyot halk cephesiyle uyumlu hareke teden genç kuşağın cephesi politikasını sergilerken, Waldeck Rochet Fransız Komünist Partisinin köylülerin talepleri için mücadeleyi nasıl örgütlemesini bildiğini belirtti.

DEMOKRASİ VE SOSYALİZM İÇİN MÜCADELE

VII. Kongrenin bütün çizgisi demokrasi için mücadele ile sosyalizm için mücadele arasındaki bağıntmın leninist teorisi üzerine temelleniyordu. Demokrasi için kavgada, işçi sınıfı ve müttefikleri sosyalist hedefler için zorunlu savaş fikrine yavaş yavaş dalıp yükselirler; Lenin'in dediği gibi, temel olan için mücadele özel için mücadeleden itibaren verilir. Demokrasi için temel mücadelede daha temel kavganın bir yaklaşımı ve hareket noktası olabilir. İşte demokrasi için kavgadır ki proletarya kitlelerin yönetimi sanatını edinir.

VII. Kongre, Lenin'in sağlığında yapılan kongreler döneminden gelen işçi-köylü hükûmeti fikrini yaydı. Komünistlere, faşistleri vurmaya, tekelci sermayenin gücüne saldırmaya, işçi sınıfmın ve emek dünyansının mevzilerini güçlendirmeye hazır ve kitlelerin hareketinin bir atılımına uygun düşen halk cephesi hükûmetlerini desteklemek zorunluğunu verdi. Proletarya diktatörlüğü olmayacak olan fakat gericiliğe ve faşizme karşı mücadele edecek olan bir iktidarın organlarına komünistlerin katılması belirli koşullarda kabul edildi. Dimitrov, tek cephe hükûmetinin sosyalist iktidara

doğru bir geçiş biçimini, bir yol almayı temsil edeceği varsayımını tasarladı [düşündü, ç].

Kongrenin başlıca bir fikri, işçi sınıfının anti-faşist mücadeleden, demokratik özgürlükler için mücadeleden sosyalist dönüşüm için istenilen koşulları yaratacak olan yeni bir demokrasinin zaferine gitmek zorunda olduğuydu. VII. Kongre toplumsal devrime gidiş için yepyeni perspektifler açıyordu.

Sömürge ve yarı sömürge ülkeleriyle ilgili olarak kongre, hareketin sosyalist devrime çabukça dönüşen bir burjuva demokratik devrim olarak tanımlandığı goşist fikirleri reddetti. Bu ülkelerin çoğunluğu için, gerçek halk devriminin ilk adımının zorunlu olarak bir ulusal kurtuluş mücadelesi aşaması olacağını gösterdi. Şu halde komünistler anti-emperaylist tek cephenin yaratılmasına çalışmalılardı. Çin'de, örneğin, komünist partisi, ulusal kurtuluş lehine mücadele cephesini genişletmek için, Japon ya da diğer emperyalistlerin haydutluğuna direnmeye hazır bütün ulusal güçleri buraya çekmek için bütün çabalarını harcamaya çağrılıydı.

TEMEL GÖREV
BARIŞ İÇİN MÜCADELE

Palmiro Togliatti VII. Kongreye savaşa karşı mücadele üzerine raporu sundu. Kongre, barış için eylemin goşistçe önemsenmemesine ve savaşın devrime yol açan bir araç olduğu troçkist fikre yılmadan karşı çıktı. Komünistleri savaş yanlıları olarak, umutlarını savaşa bağlayanlar olarak, yalnızca savaşın iktidarın fethine elverişli bir durum yarattığına inanmışlar olarak sunan iftiraya muzafferane karşılık verdi.

Kongre, savaşların kapitalizmin ürünü oldukları, ancak kapitalizmin devrilmesinin bütün savaşlara son vereceği fikrini kuşkusuz korudu; fakat aynı zamanda kıyımın kaderci bekleyişine karşı çıktı. Barışı gözeten bir sosyalist devletin varlığından dolayı, dünya işçi hareketinin gelişmesinden dolayı ve genel olarak anti-emperyalist güçlerin çoğalmasından dolayı dünyanın 1914'teki gibi olmadığını gösterdi. Barış için mücadele komünistlerin temel bir görevi oluyordu.

Barış için bu mücadele işçi sınıfını, emekçilerin bütününü ve hattâ kendisini zayıf hisseden ve saldırgan tarafından tehdit edilen halkların bütününü birleştirebilirdi: En yakın bir gelecekte faşist savaş körükleyicilerin kan dökücü planlarının başarısı ya da başarısızlığı savaşa karşı böylece oluşturulan dünya cephesinin faaliyet derecesine bağlı olacaktı.

Kongre şöyle belirtti: «Faşizm, savaştı». Avrupa'daki nazi Almanyasını Asya'daki militarist Japonya'yı, saldırı için çalışan güçlerin merkezi olarak niteledi. 1934'ten itibaren, **L'Internationale Communiste** dergisi şöyle yazmıştı:

> «Faşizmin Almanya'da iktidara gelişi dünyanın yeni bir paylaşımının gidişini ve genişliğini çok büyük oranlarda **hızlandırmaktadır**, ve her şeyden önce, **Doğuda yayılma ile**, Sovyetler Birliği'ne karşı savaş ile emperyalist çelişkilerin çözümü girişimlerine neden olmaktadır[1]».

Bir dizi ülke üzerine çöken faşist saldırı tehlikesine uygun olarak kongre, Avrupa'da faşist saldırgana karşı ulusal kurtuluş savaşlarının mümkün olduğu

---

1/ **L'Internationale Communiste**, no: 15, ağustos 1934, s. 959.

önemli sonucunu çıkardı. Togliatti, bu durumda, proletaryanın ulusal bir kurtuluş savaşında yurdun savunması ile emekçilerin sınıfsal istekleri için, rejimin ve özellikle ordunun demokratlaşması için, burjuvazinin teslimiyetçi niyetlerine karşı mücadeleyi akıllıca birleştirmesi gerekeceğini belirtti. Komünist Enternasyonal gerçekten de inanmıştır ki, ancak ordunun demokratlaşması, faşist ve diğer gerici unsurlardan temizlenmesi, halk taleplerinin yerine getirilmesi faşist saldırıya karşı uluslarm **savunma yeteneğini** güçlendirebilirler.

Bu dönemde, S.S.C.B.'nin, barışın korunmasıyla ilgilenen kapitalist devletlerle elbirliği olumlu bir faktördü. Sovyetler Birliği'nin 1934 eylülünde Milletler Cemaatine girişi, mayıs 1935'te Fransa Sovyet Rusya ve Sovyet Rusya Çekoslovakya karşılıklı yardım anlaşmasının imzalanması Avrupa'da ortak bir savunma sisteminin temellerini atmıştı.

Kongre, S.S.C.B.'de sosyalizmin kuruluşunun sonuçları üzerine Manuilski'nin bir raporunu dinledi. Sovyetler ülkesinin büyük bir sanayi gücüne dönüşümü, sömürünün bütün köklerinin sökülüp atılması, Sovyetler Birliği'nde kazanılan yüce zaferler

> «ulus ve ırk, dil ve renk ayrımı gözetmeksizin bütün dünya emekçilerinin, sömürü ve baskıya karşı mücadele eden herkesin iyiliği»

olarak ortaya çıkıyordu.

Kabul edilen karar, S.S.C.B.'de sosyalizmin zaferinin, sosyalizm lehine, kapitalizmin zararına dünya çapında sınıf güçleri ilişkisinde yeni bir temel değişim anlamına geldiğini, S.S.C.B.'nin, dünya politikasında

etkin siyasal, ekonomik ve kültürel bir güç, gericiliğe, faşizme ve savaşa karşı mücadeledeki bütün güçlerin bir çekim merkezi olduğunu belirtti. Dünyanın bütün işçilerinin görevi; S.S.C.B.'nin düşmanlarına karşı koymaktı.

***

Enternasyonal'in Yürütme Komitesi ile seksiyonlar arasındaki ilişkilere kongre tarafından temel değişiklikler getirildi. Yürütme, Komitenin gelecekteki faaliyetini, «her ülkenin somut özellik ve koşullarını» özenle hesaba katıp, komünist partilerin iç örgütlenme işlerine doğrudan doğruya müdahale etmekten sakınarak, siyasal ve taktik temel yönlendirmelerin yapılması üzerine yoğunlaştırması gerekiyordu. Çeşitli partilerin büyümesinin ve siyasal sağlamlaşmalarının, olgunluğa erişmelerinin sonucuydu bu. Dimitrov 1937'de şöyle diyecekti:

> «Partiler gitgide kendi öz kanatları ile uçmalıdırlar ve hangi anda olursa olsun, kendi politikalarını ve kendi taktiklerini ve de harekât [operationnelle] yönetimlerini kendi kendilerine tanımlayabilmelidirler. Ve biz, bu hedefe bütün seksiyonlarımızca, bütün partilerimizce erişilmesini istiyoruz[1]».

VII. Kongre sayesinde, Komünist Enternasyonal, emekçileri tamamen doğru bir siyasal çizgi ile silâhlandırmayı bilmiştir. En nazik güncel sorularına karşılık veriyordu. Sekterliği ve bağnazlığı reddederek, tek cephe üzerine, ittifaklar politikası üzerine, kitle çalışmasının ve bütün halkla işçi sınıfının bağının zorunluluğu üzerine büyük kurucusunun temel fikirlerini yeni hal

---

1/ Marksizm-leninizm arşivleri, Moskova.

ve durumlara uzatarak cesurca yaratıcı bir anlamda marksizm-leninizm öğretimlerini geliştiriyordu[1].

EYLEMDE TEK CEPHE POLİTİKASI

Uluslararası bütün komünist hareket, bu politikanın uygulanmasına cesaretle koyuldu. Fransız Komünist Partisinin 1936 ocağı sonundaki Villeurbanne Kongresi, bütün Parti adına, Marcel Cachin'in VII. Kongrede beyan etmiş olduğunu bir nevi onaylıyarak, Komünist Enternasyonal'e iyilik bilir ve sarsılmaz bir bağlılık gösterdi.

> «Komünist Enternasyonal bizim önderimiz, yıldızımız olarak kalmaktadır ,ona mutlak bir güvenimiz vardır, bu sofuca bir güven değildir, bu çoktan yaşlanmış bir deney üzerine temellenmiş bir güvendir, Enternasyonal'e girişimizden beri geçmiş olan onbeş yılın güvenidir».

Partimiz geniş halk cephesine cesaretle atıldı, çünkü açıkça o, 1920'den beri saflarında komünist ilkelerin arılığını kıskançlıkla gözeterek ön koşulu yerine getirmişti. Böylece 1936'da parlak başarılar kazanıldı.

Bir yandan, işçi sınıfı, müttefikleri ile birlikte seçimlerde önemli bir zafer sağlıyarak, birlik ve eylem sayesinde fesatçıların bütün girişimlerini kırarak faşizm tehlikesini geriletti; ulusal hayatın itici gücü olarak ortaya çıktı. Diğer yandan, köylülere, zanaatkârlara, küçük esnafa, aydınlara da kazanımlar garantileye-

---

1/ Komünist Enternasyonal'in VII. Kongresi üzerine, bkz. **Fransız Komünist Partisi Tarihi**, s. 288-291.

rek ekonomik planda kendi acil taleplerini etkin bir grevle muzaffer etti. Mart 1936'da, Toulouse Kongresinde yeniden birleşen C.G.T. ulusal hayatta ön planda bir faktör oldu. Halk Cephesinin birliğini ve gücünü pekiştirmek için, komünist partisi bütün emekçilere, bütün demokratlara açık taban komitelerinin oluşturulmasını önerdi; bu komiteler ağı halkın ve ulusun gerçek bir birliğinin iskeletini oluşturabilirdi; maalesef, komünist partisi bu alanda müttefikleri tarafından izlenmedi.

İtalyan işçi hareketinde, eylem birliği komünistlerle sosyalistler arasında gerçekleşmişti. 1937'de, iki parti arasında bir anlaşmaya varıldı. Komünistler ve sosyalistler, toprakla ilgili taleplerin yerine getirileceği, tekellerin gücünün silineceği ve halkın haklarının garanti edileceği yeni bir cumhuriyetten yana birlikte kararlarını söylüyorlardı. Böylece geniş bir anti-faşist cephenin temelleri atılmıştı.

1936'dan beri İspanya savaşı uluslararası sahnenin merkezini işgal ediyordu. Komünist Partisinin politikası sayesinde, halk cephesi İspanya'da kurulmuştu, demokratik dönüşüm gelişiyordu. İşte bu koşullardadır ki, 18 temmuz 1936'da, Alman ve İtalyan faşizminin desteği ile gerici unsurların başlattığı iç savaş patlak verdi. Mücadelenin ateşinde demokrasinin yeni bir tipi, gerçek bir halk demokrasisi olmakta olan İspanyol Cumhuriyetinin destamm burada verecek değiliz. İspanyol Komünist Partisi ve Enternasyonal Halk Cephesini güçlendirmeye özgü esnek bir politika için, bütün cumhuriyetçilerin ve bütün yurtseverlerin güçbirliği için, İberya Anarşist Federasyonu yöneticilerinin bölücü ve maceracı dolaplarına karşı ve P.O.U.M. troçkistleri tarafından savaş çabasının baltalanmasına karşı

mücadele ediyorlardı. Komünistler, mücadelenin kapitalizmle sosyalizm arasında olmadığını fakat faşizmle parlamenter demokrasi arasında olduğunu, bununla birlikte derin yeni bir toplumsal özle gerçekten halkçı yeni bir devlet tipini sunarak, yeniliyorlardı.

> «İspanya, **dedi daha sonra Dolorès İbarrurri**, faşizme karşı mücadele boyunca, işçilerin, köylülerin, küçük ve orta burjuvazinin demokratik diktatörlüğünü kuran ilk ülke oldu.»

Halk cephesi, yeni demokrasi anti-faşist basit savunma ile gelişimin sosyalist aşaması arasında bir halka olarak ortaya çıkıyordu[1].

Cumhuriyetçi İspanya ile uluslararası dayanışma kampanyasına ayrılan sayfa, Komünist Enternasyonal'in tarihinin parlak bir sayfasıdır. Ve bu şanlı sayfaya, 54 ülkeden gelmiş 35.000 gönüllünün savaştığı uluslararası İşçi Kolları (Brigades) tarafından en parlak nitelikler [yanlar, ç] yazılmıştır. Bu gönüllüler her türlü siyasal eğilimde anti-faşistlerdi, fakat aralarında en büyük kesim komünistlerdi. Sovyetler Birliği, düzinelerce gemi yiyecek, ilâç ve silâh göndererek, askerî uzmanlar da göndererek İspanya emekçilerine bütün gücüyle yardım ediyordu.

14 ekim 1936'da, Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin vekâleti üzerine, Marcel Cachin ve Maurice Thorez Sosyalist Enternasyonal'in liderleri ile buluşuyorlardı ve onlara İspanyol halkına acil yardımı birlikte örgütlemeyi öneriyorlardı; bu istek defalarca

---

1/ Bkz. M. Meçeryakov: «Komünist Enternasyonal ve faşizme karşı İspanya Komünist Partisinin mücadelesi», **Questions d'histoire du P.C.U.S.** adlı Sovyet dergisi, 1969, no: 2.

1936'da, sonra 1937'de ve nihayet bu yılın yazında yenilendi, ortak eylemler üzerine bir anlaşmaya varıldı, fakat uluslararası sosyalist yöneticiler için bu anlaşma kâğıt üzerinde kaldı. Fransa'da, İspanya'yı kuşatmaya bağlı kılarak yalancı «müdahale etmemeyi» uygulamış olan Léon Blum'dur. Sadece Komünist Enternasyonal ve bütün ülkelerin komünist hareketi, faşizm ve savaş güçlerine karşı mücadeledeki İspanya ile kardeşlik dayanışmasına sonuna dek sadık kaldılar.

Komünist hareketin yeni stratejisi, ezilen uluslar için, zorbalarına karşı halkın büyük çoğunluğunun birliğine çağrı yapan geniş anti-emperaylist cephe politikasıyla dile geliyordu. Bu politikamn Çin'deki devrimci mücadelenin gelişmesi için çok özel bir önemi vardı.

1935'in sonunda, Çin Komünist Partisi gerçekten de ikili bir mücadeleye doğru yöneliyordu: Japon işgalcilere karşı ve Kuomintang'a karşı. Enternasyonal, Japon emperyalizmine karşı, bütün ulusal güçlerin birarayа toplanması politikasını izlemesini, ulusal burjuvaziyi de tek cepheye çekmeye çalışmasını elde etti. İşte bunun içindir ki; «işçi ve köylü cumhuriyeti» parolasının yerini «halk cumhuriyeti» parolası aldı. Bundan sonra, komünist partisi Kuomintang'a iç savaşın durdurulmasını öneriyordu ve «demokratik cumhuriyet» parolasını kabul etmeye hazır olduğunu belirtiyordu.

Bu sıralarda, Enternasyonal, Çin Komünist Partisinin bileşimiyle meşgul olmaktadır. Güneyin devrimci tabanlarını kaybetmiş olması, köylük bölgelerin çok uzaklarına çekilmiş olması, sanayi merkezlerinden çok uzaklarda hareket etmekte olması gerçeği üyelerinin onda dokuzunun köylü olması sonucunu doğurdu (oysa 1926'da, üçte iki işçi üyeye sahipti). Komünist Enter-

nasyonal'in dikkati, bu toplumsal bileşim (composition) sonucu olan küçük burjuva eğilimlerle çekilmişti.

Enternasyonal'in bütün çabası, partinin rolünü anti-japon ulusal cephede ve önce büyük kentlerin işçi sınıfında, artırmaya ve saldırganlara karşı silâhlı direnişi yoğunlaştırmaya meyleder.. Aynı zamanda, Komünist Enternasyonal Çin halkının kurtarıcı mücadelesine uluslararası yardımı örgütlemek için büyük bir çalışma gösterir. Fransa'da örneğin, bu yardım hissedilir bir önem kazanacaktır.

Anti-emperyalist halk cephesi parolası altında, demokratik mücadele ve ulusal kurtuluş kavgası Latin Amerika'da da olur. Şili'de,özellikle, Komünist Partisinin faal katkısıyla halk cephesi yaratılır; halk cephesi halkın bütün ilerici tabakalarını, siyasal ve toplumsal hayatın demokratlaşması için, yabancı sermayeye karşı mücadele için, ulusal bağımsızlık için, emekçilerin ekonomik talepleri için birleştirir. Bu sırada, bu oluşumda işçi sınıfı yönetici rol oynamamaktaydı, zayıflığını meydana getiren de buydu[1].

Arjantin'de, Küba'da, Meksika'da, halk cephesi politikası büyük tepkilere sahip olur. Proleter, köylü, küçük-burjuva, ulusal burjuvazinin ileri unsurlarını eyleme sürükler. VII. Kongrenin fikirleri dünyayı sarmaktadır.

GÜÇLÜKLER, SAVAŞ TEHLİKESİNİN YAKINLIĞI

Bütün bu dönem süresinde, Enternasyonal ve ko-

1/ «Halk cephesi ve Maurice Thorez'in eylemi» üzerine uluslararası bilimsel konferansta, Carlos Contreas Labarca'nın sergilemesine bkz., **Cahiers de l'Institut Maurice Thorez**, özel sayı no: 3-4.

münist partileri, barış yandaşlarını biraraya toplamak için çabalarını gene iki misline çıkarırlar. Etiyopya'da 1935'de İtalyan faşizminin saldırısına karşı mücadele, özellikle her türlü kitle eylemini reddeden sosyalist Enternasyonal'in baltalaması nedeniyle, görevin güçlüklerini gösterdi. Aynı durum, İspanya savaşı sırasında yeniden ortaya çıkar. Kasım 1936'da, Japonya, Alman-İtalyan anlaşmasına katılır ve böylece hem Sovyetler Birliğine karşı, hem uluslararası işçi hareketine karşı, hem de sömürge ve yarı sömürge ülkelerin ulusal kurtuluş hareketine karşı meşhur «Anti Komintern Paktı» oluşur. Durumun ciddiliği «bütün toplumsal tabakalardaki bütün barış dostlarını» birleştirmeyi emreder. Eylül 1936'da, Brüksel'de, her türlü düşünceden 4.500 delege ile, uluslararası büyük barış Kongresi toplandı ve bütün iyi niyetlerin birliğini sağlıyan bir pratik tedbirler programını kabul etti.

Bu andan itbaren, Komünist Enternasyonal, Çekoslovakya ve Avusturya emekçilerine, ülkelerinin Hitler'in seçilmiş kurbanları olduklarını önceden haber verir. Yürütme Bürosunun 1 nisan 1936 tarihli ve özellikle Maurice Thorez'in katılmış olduğu, bir tartışma sonucu alınmış bir kararı, Alman faşizminin «bir yandan, Fransa ve Belçika için doğrudan doğruya bir savaş tehdidi yaratırken, diğer yandan», «bağımsız bir devlet olarak Çekoslovakya'nın yıkılmasını, Avusturya'nın Almanya'ya katılmasını hazırlamakta olduğunu» bütün bu hazırlıkların «kapitalist ülkelerin hoşgörüsü ve İngiliz hükûmetinin doğrudan doğruya katkısıyla» yapıldığını, oysa İkinci Enternasyonal'in şeflerinin gerici kesiminin savaş kışkırtıcılarına karşı tek cepheye her zaman karşı çıktığını ve hattâ barışı tehlikeye atmama ikiyüzlü bahanesiyle faşizmi desteklediğini çoktan söyledi. Çekos-

lovakya Komünist Partisi beklemeksizin: Bağımsızlığı Savunma Cephesi! parolasını ortaya atar. Fakat aylar boyunca, batı burjuvazisinin yönetici çevrelerinde kazanacak olan faşizm yanlısı eğilimlerdir, Sovyetler Birliğinin sırtında Hitler'le her ne pahasına olursa olsun pazarlık etme isteğidir.

Bu aynı yıllarda, Enternasyonal, S.S.C.B.'de casusluk faaliyetleri, Sovyet iktidarını doğrulamıyan baskı tedbirleri ile birlikte olan Stalin'in kişi tapıncından sıkıntı çeker. Ağustos 1938'de, sınıf düşmanı tarafından kangren edilmiş bir parti yönetimiyle karşı karşıya olduğuna yersiz olarak inanan Komünist Enternasyonal, Polonya Komünist Partisini fesheder.

1938'da Fransa'da halk cephesi, ekonomik ve mali gericiliğin darbeleri altında ve yıkma manevralarıyla içten içe mahvolmuş olarak yıkılır. Burjuvazinin bu büyük zaferi Münih anti-sovyetik komplo ile aynı zamana rastlar: Resmî İngiltere ve Fransa, Çekoslovakya'yı Hitler'in iştahına terkederler ve onu S.S.C.B.'ne saldırmaya kışkırtırlar. On Avrupa ülkesinin, Birleşik Devletlerin ve Kanada'nın komünist partileri, Münih ihanetinin barışı kurtarmadığından, fakat savaşa karşı mücadele güçlerinin birliğine bir darbe indirerek faşistleri cesaretlendirerek barışı aksine tehlikeye attığından dünya halklarını önceden haberdar ettikleri, ortak bir çağrıda bulunurlar. Avrupa'da durum işçi sınıfı ve demokrasi için gitgide elverişsiz olur.

Uluslararası planda Münih'in sonuçları acımasızca yürümektedir. 1939 yazında, Londra ve Paris hükûmetleri Moskova ile askerî görüşmeleri bilebile baltalarlar. Emperyalist eşkiyaların komplosu S.S.C.B.'ni o zaman kaçınılmaz bir seçim karşısında bırakır: Ya emperya-

lizmin ve doğudan olduğu gibi batıdan da gelen savaş tehdidinin karşısında tecrit ya da bir saldırmazlık anlaşmasına varmak için Alman önerisinin kabulü ile zaman kazanma. Anlaşmaya varıldı. Anlaşma S.S.C.B.'ne karşı hitlerci saldırıyı geciktirmenin büyük avantajına sahipti; fakat Alman faşizmine karşı mücadeledeki komünistlerin durumunu güçleştiriyordu, örneğin Fransa'da. VII. Kongrenin kararlarıyla ve Enternasyonal'lerinin doğru politikasıyla silâhlanmış olan komünistler faşizme karşı direniş için demokratik ve ulusal güçlerin birliğine bütün ülkelerde şereflice çalışmaktan geri durmuyorlardı.

YERİNE GETİRİLEN GÖREV

HİTLER'E KARŞI
BÜTÜN ANTİ-FAŞİST GÜÇLERİN BİRLİĞİ İÇİN

Almanya, Sovyet Rusya anlaşmasına karşı en çok bağırıp çağıran Fransız burjuvazisi, Sovyetler ülkesine karşı çıkarıp pohpohlamaktan hiç de vazgeçmediği Hitler'e karşı 1939-1940'da savaş vermekten iyi kaçındı. Bununla beraber tarihin Avrupa halklarının kurtarıcısı olarak belirttiği Sovyetler Birliğine karşı sadece askerî harekâtlar hazırladı. Direniş için halkımızın bütün güçlerini biraraya getirmek ve ülkemizde en tutarlı ve en kararlı anti-hitlerci faktör olarak ortaya çıkmak inisiyatifini alan komünistlere karşı ancak ve ancak savaş etti[1]; VII. Dünya Kongresinin birleşme yanlısı anlayışında dosdoğru hareket eden, Enternasyonal'de alınmış bütün siyasal eğitimle bilenmiş ve kavgaya hazırlanmış komünistler halkla birlikte kaldılar ve halkın kurtarıcı mücadelesinin ilk saflarında yürüdüler.

1940'ın karanlık günlerinde, Fransız Komünist Partisi ülkenin gerçek bir savunmasının bir örgütlenme

---

1/ Savaşın yürütülmesi, şu halde her iki tarafta da, Enternasyonal'in Yürütme Komitesinin kasım 1939'daki çağrısının dediği gibi, gerici, halka karşı ve emperyalistti. Fakat çağrı, anti-hitlerci kampta başından beri savaşın ortaya çıkardığı ulusal kurtuluş eğilimini bir yana bırakmakta haksızlık ediyordu.

programını, savaşın bir ulusal ve halk savaşına dönüştürülmesi programını ileri sürdüler, bu da işçi hareketinin yasallığının yeniden kurulmasını, devlet aygıtında kum gibi kaynayan faşizmin ajanlarının zarar veremez hale getirilmesini, kitlelerin inisiyatifine çağrıyı gerektiriyordu[1]. Fakat Fransa yönetici çevreleri kendi sınıflar ayrıcalıklarını kurtarmak için ülkenin bağımsızlığını kurban etmeyi düşünüyorlardı ancak.

Ulusal bozgundan sonra, Fransız Komünist Partisinin sadece bir tek amacı vardı: Hitler'e karşı savaşmayı gerçekten isteyen bütün Fransızları biraraya getirmek ve 22 haziran direktifinde Enternasyonal'in salık verdiği de bu mücadele idi:

> «Provakasyonlara düşmeden ve zamansız eylemlerden sakınarak, işgalciler tarafından halka uygulanan şiddet, yağma, keyfilik tedbirlerine karşı kitlelerin direnişini desteklemek ve örgütlemek gerekmektedir...»

Maurice Thorez ve Jacques Duclos tarafından imzalanan meşhur 10 temmuz çağrısı komünistleri alevlendirdi. Saldırıya uğramış ya da tehdit edilen diğer ülkelerin komünist partileri aynı direniş ve birlik çizgisini izlediler.

Bütün anti-faşist ve ulusal güçlerin toplanmasına meyleden komünist hareketin politikası o zaman derin doğruluğunu gösterdi. Bu politikada, VII. Kongre tarafından çizilen yönlendirme, halkları, faşizm üzerine zafere götüren genel stratejik direktif oldu.

15 mayıs 1941.den itibaren, Fransız Komünist Partisi, gerçek mücadelesi, ulusun zalimlerine karşı ve ha-

---

1/ **Direnişte Fransız Komünist Partisi**, Editions sociales, Paris, 1964, p. 48.

inlere karşı yönelecek olan her hükûmeti, her örgütü, her kişiyi desteklemeye hazır olduğunu belirterek, geniş bir ulusal cephenin oluşturulması çağrısını yayınlıyordu. Bu tarihte, bütün işgal edilmiş Avrupa'da, komünist partiler anti-faşist meydan savaşında halkların birleşmesi için ilk önemli girişimler yapmışlardı.

Sovyetler Birliğinin savaşa girmesiyle, savaş kesinkes anti-faşist bir nitelik almıştı. Nazi boyunduruğu altındaki bütün ülkelerde, Hitler'e karşı mücadele, partizanların ve gönüllülerin hareketi atılım kazandılar. Dünya halkları, Sovyetler Birliğini hitlerizmi yıkmaya muktedir olan gerçek güç sayıyorlardı; insanlığın kaderinin, kararının her şeyden önce Almanya-Sovyet cephesinde verilmekte olduğunu iyi hissediyorlardı. Şanlı Stalingrad meydan savaşı silâhların kaderini değiştirdi. Direniş hareketi işgal edilmiş ülkelerde de çok genişledi; komünistlerin otoritesi bütün ülkelerde Sovyetler Birliğinin saygınlığı ile aynı anda büyüyordu.

Komünist partilerinin büyümesi ,anti-faşist meydan savaşı boyunca en ciddi sorunları çabukça ve olduğu yerde çözümleme zorunluğu, partilerin her ülkede ulusal hayatın başlıca faktörleri olarak ortaya çıkması, komünistlerin gittikçe daha çok inisiyatifini, Enternasyonal'e göre gittikçe daha çok bağımsızlığı, gerektiriyordu.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL ESERİNE SON VERİYOR

1919'da, Enternasyonal'in kuruluşu anında, kapitalist ülkelerin komünist partileri ideoloji ve örgüt bakımından zayıf, denenmiş kadrosuz idiler ve bu partilerin

üyeleri azdı. Böylesi partiler tek bir merkezde herkesin çabalarının birleşmesi sayesinde ancak göreve yetebiliyorlardı ve devrimci hareketi yönetebiliyorlardı. Bir çeyrek yüzyıldan daha az bir zamanda, Komünist Enternasyonal sayesinde, bu partiler her bakımdan son derece büyümüşlerdi.

Öte yandan, faaliyetleri dalbudak salıyordu, gitgide çeşitleniyordu. Çoktan VII. Kongre —görmüş olduğumuz gibi— partilerin gittikçe büyüyen sorumluluk ve yeteneklerini gözönüne almış ve operasyonel yönetimi değil artık Yürütme Komitesine fakat ulusal seksiyonlara yerleştirmeye karar vemişti. Çeşitli ülkelerin iç ve dış durumu karmaşıklaştığı ölçüde, işçi hareketinin sorunlarının uluslararası bir merkez tarafından çözümünün, her ne olursa olsun, aşılmaz engellere çarptığı her zaman daha açık oluyordu.

Savaşın koşulları ve bazen birbirlerinden çok uzak partilerin karşılıklı durumlarındaki çok büyük ayrılıklar, ülkelere göre komünistlere düşen görevlerin çeşitliliği her partinin kendi harekâtlarına ve kendi manevra yeteneğine daha çok halkim olmasını zorunlu kılıyordu Önceki dönemde doğuş halindeki devrimci hareketin ihtiyaçlarına cevap vermiş olan uluslararası örgüt biçimi şimdi artık bir engel ve bir köstek olmak tehlikesini gösteriyordu.

İşte kendi eserini, yetkin partilerin oluşmasını açıkça yerine getirecektir ki Komünist Enternasyonal kendi öz kaybolmasının koşullarını hazırlamıştır.

Komünist Enternasyonal'in feshi sorunu da, 13 mayıs 1943'de, Dimitrov'un başkanlık ettiği ve özellikle Maurice Thorez'in ve André Marty'nin katıldığı Yürütme Komitesi bürosunun bir oturumunda ortaya ko-

nuyordu. Maurice Thorez, Komünist Enternasyonal'in silinmesinin «Fransa'daki anti-hitlerci ulusal cephenin genişlemesine» yardım edeceğini diğer delillerle söyleyerek, öneriyi destekledi: Ulusal çerçevede daha çok yoğunlaştığı ölçüde komünist fikrin ülkemizde daha çekici ve daha canlı olması gerekiyordu.

Ulusal partilerin derhal fikri alındı ve bu partiler Komünist Enternasyonal'in feshi önerisini kabul ettiler. Aynı zamanda, Enternasyonal'in ortadan kalkmasının ne dünya komünist hareketinin ideolojik birliğinin ne de proletarya dayanışmasının bir zayıflaması anlamına gelmediğini vurguluyorlardı. Yalnız Çin Komünist Partisi, bildirisinin ön planına uluslararası siyasal ve moral birliğini değil fakat bu hareket bakımından kendisine düşen yükümlülükler olgusunu koydu[1]. Fransız Komünist Partisi «faşist düşmana karşı kavgada mücadele eden ve ölen bütün ülkelerin bütün komünistlerine bir kardeşlik selâmı ileterek» feshi kabul ettiğini yazdı[2].

Komünist Enternasyonal'in feshini ifade ederek, Yürütme Komitesi üyeleri, geçersiz örgüt biçimlerine asla takılıp kalmamış olan ve çalışma yöntemlerini hareketin temel çıkarlarına, somut tarihsel durumun verilerine bağımlı kılmış olan Marks gibi davranıyorlardı. Marks, Uluslararası Emekçiler Derneği'nin [1. Enternasyonal, ç] saflarında ileri işçileri toplamıştı fakat, ulusal işçi partilerinin gelişmesi için zorunlu temelleri yaratmış olduğu gerçeğinden dolayı tarihsel görevini yerine getirmiş saydığı gün I. Enternasyonal'in feshine gitmişti.

1/ Bkz. **L'Internationale Communiste**, 1943, no: 5-6.

2/ Gizli **L'Humanité**, no: 227.

KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN MİRASI

Komünist partilerinin politikası —ki herkes bilmektedir— savaş sırasında halkların saygısını gitgide kazanıyordu. Komünistlerin safları en iyi anti-faşist savaşçılarm katılması sayesinde güçlendi. Çatışma arifesinde toplam 4.200.000 komünist sayılırken, savaşın sonunda sayıları 20 milyondu.

Sosyalizm o zaman bir tek ülke çerçevesinden çıktı ve bir dünya sistemi oluşturdu. Proletaryanın iktidarı, kapsayabildiği biçimlerin çeşitliliği üzerine Lenin'in fikrine uygun olarak, halk demokrasisi olarak ortaya çıkmıştı.

O zamandan beri, komünist hareket, dünyada en yığınsal, en saygın ve en örgütlü siyasal güç oldu. Komünistler yeni biçimler altında uluslararası birliklerini gerçekleştirdiler, örneğin ikili konferanslar, bölgesel konferanslar, dünya konferansları biçimi altında. Fakat komünist partiler, atılım dönemlerinde olduğu kadar çekilme dönemlerinde de siyasal yönetimin esnek ve değişik sanatını öğrenmişlerse eğer, eğer sınıf mücadelesi yasalarına hakim olmuşlarsa, eğer pratikte bu yasaları uygulamasını biliyorlarsa, bunun övüncünün temel olarak Komünist Enternasyonal'e ait olduğunu unutmamaktadırlar.

İşçi sınıfının çoğunluğunun zorunlu fethi ve acil çıkarlar için mücadele ile nihai hedef için kavga arasında kurulacak organik bağıntı fikri; işçi dünyasının bölünmesinin üstesinden gelme ve onu sınıf mücadelesi temelinde birleştirme zorunluluğunun bilinci; büyük sermayeye karşı bütün demokratik ve ulusal güçlerin toplanması isteği; devrimin yapıldığı yerde kurulan sosyalizmi savunmanın coşkun isteği; dünya devrimi-

nin bütün bileşkenleri arasında eylem birliğini gerçekleştirmenin sarsılmaz kararlılığı: Galip proletarya ülkesi, kapitalist ülkelerin devrimci hareketi, ezilen halkların kurtuluş hareketi; sağ oportünizme karşı ve küçük-burjuva sözde devrimciliğine karşı, goşist maceracılığa karşı iki cephede mücadele, —bütün bunlar Üçüncü Enternasyonal'in değer biçilmez mirasını, verimli geleneğini— temsil etmektedir.

VII. Kongre tarafından ortaya atılmış olan taktik ve strateji sonuçları. ile Fransız Komünist Partisinin anti-tekelci geniş bir birlik lehinde, bütün halkın antitekelci bir cephesi lehindeki bugünkü parolası arasındaki doğrudan doğruya bağıntıyı kavramak için biraz dikkat yeter. Demokrasi mücadelesi ile sosyalizm mücadelesinin bağı Komünist Enternasyonal'e dayanır.

Enternasyonal Fransa emekçilerine leninizmi öğretti, leninizm ülkemizde her zaman yaşamaktadır.

Enternasyonal bütün ülkelerin komünistlerine ulusal dayanışmanın değerini öğretti. İşte bu, 1969 mayıs ayında, Moskova'da dünya komünist örgütlerinin bir konferansını toplama kararında ifadesini bulan devrimci dayanışma anlayışıdır. Bu kararın haberi, Fransa'da ve diğer ülkelerde proletarya enternasyonalizmi bayrağı altında kavga vermeye daha önceden Üçüncü Enternasyonal tarafından yetiştirilmiş olan işçi ve komünist partileri tarafından büyük bir hoşnutlukla karşılandı. Komünistler Marks'ın Birinci Enternasyonal'in **Açış Çağrısındaki** uyarısını unutmamaktadırlar:

> «Çeşitli ülkelerin işçileri arasında varolması gereken ve onları kurtuluş için mücadelelerinde sıkısıkıya birbirlerini desteklemeye itmesi gereken kardeşlik birliğinin hor görülmesi, bölünmüş çabalarının genel başarısızlığı ile her zaman doğrulanır».

Zorunlu ayrılıklara karşın birliğe can atmaları bundandır.

Jack London tarafından 1914 savaşından önce yazılmış olan, büyük kurtuluş romanı **Demir Ökçe**'de, devrimci yazar, proletaryanın kavgalar ve sınavlar arasından geçen kurtuluşuna doğru yürümesinin üçyüzyıl süreceğini değerlendiriyordu. 1919'da bile, Komünist Enternasyonal'in I. Kongresinin Manifestosu dağıtıldığı zaman, ondört güçlü devletin müdahale güçlerine karşı, kuşatmaya karşı, dünya sermayesine karşı destekledikleri eşsiz mücadelede can vermelerinden önce, Rus proleterlerinin kanıyla yazılmış Ekim Devriminin vasiyetini bu metinde görenler çoktu, sayısızdı.

Bu üzücü tahminler gerçekleşmedi.

Elli yıl sonra, biz, bütün engellere ve bütün kısmî aksiliklere karşın dünyadaki komünist fikrin zaferle ilerlemesinin tanıklarıyız. Halklar; yer yuvarlağının bir ucundan diğer ucuna, barışın kurtuluşu için, ekmek için, özgürlük için mücadele ile komünist fikri giderek özdeş tutmaktadırlar.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ / Waldeck ROCKET 5

GİRİŞ 9

I. BAŞLIK

Tarihsel Ortam 13

BİRİNCİ ENTERNASYONAL 13

ULUSAL KİTLE PARTİLERİNİN OLUŞTURULMASI 15

İKİNCİ ENTERNASYONAL'DEKİ OPORTÜNİZM VE LENİN'İN MÜCADELESİ 16

1914'ÜN İFLASI 19

LENİN YENİ BİR ENTERNASYONAL'İN YARATILMASINDAN YANA 23

ZİMMERWALD 25

ENTERNASYONALİSTLERİN GÜÇLENMESİ; 33

II. BAŞLIK

Komünist Enternasyonal'in Kurulması (1919-1920) 39

EKİM ZAFERİNDEN SONRA DEVRİMCİ BUNALIM 39

KURUCU KONGRE 42

1919—1920'de DEVRİMCİ HAREKET 45

«KOMÜNİZMİN ÇOCUKLUK HASTALIĞI» 47

II. KONGRE 52

III. BAŞLIK

Kitlelerin Fethi ve Tek Cephe İçin Komünist Enternasyonal'in Mücadelesi (1921-1923) 59

YENİ BİR DURUM 59

III. KONGRE 62

TEK CEPHE İÇİN MÜCADELE 66

FRANSA'DA TEK CEPHEYE MUHALEFET 69

İŞÇİ PARTİLERİNİN BİR DÜNYA KONGRESİ GİRİŞİMİ 73

IV. KONGRE 74

ENTERNASYONAL VE ALMAN SORUNU 79

IV. BAŞLIK

Kapitalizmin Kısmî Durulması Karşısında Komünist Hareketin Sağlamlaşması (1923-1928) 83

KAPİTALİZMİN DURULMASI 83

V. KONGRE VE BOLŞEVİKLEŞME FİKRİ 83

BOLŞEVİKLEŞMESİ İÇİN MÜCADELEDE FRANSIZ KOMÜNİST PARTİSİ 87

TROÇKİZM'E KARŞI MÜCADELE 91

«SINIFA KARŞI SINIF» TAKTİĞİ SORUNLARI 96

VI. KONGRE 98

V. BAŞLIK

Kapitalist Ülkelerin Ekonomik Bunalımı Ve Faşizmin Yükselmesi Karşısında Komünist Enternasyonal (1929-1933) 103

BUNALIM VE DEVRİMCİ MÜCADELENİN YOĞUNLAŞMASI . 103

BUNALIMA KARŞI KOMÜNİST POLİTİKA 105

ALMANYADA DURUM 106

FRANSA'DA SEKTARİZME KARŞI MÜCADELE 108

YÜRÜTME KOMİTESİNİN XII. OTURUMU 113
TEK CEPHENİN AÇILMASINA DOĞRU 115

VI. BAŞLIK

VII. Kongre, Tek Cephe ve Halk Cephesi İçin Mücadele (1934-1939) 121

1934 DENEYİ 121
ENTERNASYONAL'İN VII. KONGRESİNİN HAZIRLANMASI ... 123
KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN VII. KONGRESİ VE DİMİTROV'UN ROLÜ 127
KONGREDEKİ FRANSIZ MÜDAHALESİ 131
DEMOKRASSİ VE SOSYALİZM İÇİN MÜCADELE 133
TEMEL GÖREV, BARIŞ İÇİN MÜCADELE 134
EYLEMDE TEK CEPHE POLİTİKASI 138
GÜÇLÜKLER. SAVAŞ TEKLİKESİNİN YAKINLIĞI 142

VII. BAŞLIK

Yerine Getirilen Görev 147

HİTLER'E KARŞI BÜTÜN ANTİ-FAŞİST GÜÇLERİN BİRLİĞİ İÇİN 147
KOMÜNİST ENTERNASYONAL ÜZERİNE SON VERİYOR 149
KOMÜNİST ENTERNASYONAL'İN MİRASI 152

«Birinci Enternasyonal, sosyalizm için uluslararası proletarya mücadelesinin temellerini attı.

İkinci Enternasyonal, birçok ülkede hareketin geniş bir yayılması için, kitlesel bir yayılması için bir ortam hazırlama dönemi oldu.

Üçüncü Enternasyonal, İkinci Enternasyonal'in emeğinin ürünlerini topladı; onu burjuva ve küçük-burjuva, oportünist ve sosyal-şoven pislikten çıkardı ve proletaryanın diktatörlüğünü gerçekleştirmeye başladı».

V. İ. Lenin

ÇARK Matbaası — Ankara 1975

12,5 Lira